

AR BIBL SANTEL

AN AVIEL HERVEZ
SANT MAZHE

STUDI HAG OBER

1952

AR BIBL SANTEL

AN AVIEL HERVEZ
SANT MAZHE

troet gant

an Tad Medard kabusin

ha Maodez Glanndour

STUDI HAG OBER

1952

NIL OBSTAT :

Sant Brieg, 13 a viz mae 1947,

Erwan BROCHEN,
Vikel oras

IMPRIMATUR :

Sant Brieg, 13 a viz mae 1947,

† FRANCISCUS-IOANNES-MARIA,
Ep. Brioc. et Trec.

RAKLAVAR

An droidigezh-mañ bet savet diwar testenn c'hresianek ar mouladurioù burutellet a-vremañ, he deus klasket chom tost d'ar mammskrid, an tostañ m'hon eus gallet, ha war un dro bezañ sklaer da lakaat da splannañ e spered al lennerion komzoù an Aviel.

Ur bern traou a zo koulskoude a c'houlennfe diskleriadurioù hiroc'h eget an nebeut notennoù hon eus degaset e traoñ ar pajennoù. Ne roomp amañ berr ha berr nemeñ ar pep retañ.

Implijet hon eus al lizherennoù stouet-italiek, evit ar gerioù pe al lavarennoù semitek, an troioù-lavar biblek, ar frazennoù meneget eus ar Skriturioù, ha dre vras e kement degouezh ma oa ezhomm tennañ evezh ouzh ur ger da virout na vefe komprenet a-dreuz.

DIGORADUR DA AVIEL SANT MAZHE

Skrivet eo bet an Aviel kentañ gant St Mazhe, unan eus an daouzek abostol. E ano a oa Mazhe (donezon Doue), pe Levi, Mab Alfe. Kontet eo dimp en avieloù penaos e voe galvet gant hon Salver, hag eñ publikan, da lavarout eo trujer ; ne oa ket moarvat un trujer bras met un implijad e burev-trujajoù Kafarnaoum.

War-dro petore bloaz en deus skrivet St Mazhe ? N'eo ket aes hen lavarout. Met sur mat araok distruj Jerusalem c'hoarvezet en bloavezh 70 eus hon amzervezh. Eusebes, eskob Kaesareia, a lavar dimp « e lezas Mazhe dre skrid e aviel d'an Hebreed bet avielet gantañ, araok dezhañ mont kuit da brezeg d'ar broadoù pagan ». Skrivet e vije bet eta e-tro ar bloavezhioù 50-60, e kreiz ar c'hantved kentañ, ugent pe dregont vloaz goude an darvoudoù dezrevellet gantañ.

Skrivet e voe en Palestinieg, a oa d'ar c'houlz-se yezh ar Yuzevion. Buan-tre e voe troet en gresianeg, ha goude-se c'hoazh en latin. N'eus nemet an troidigezhioù-se a zo deuet betek ennomp. N'eo ket bet miret an destenn bales-tiniek.

Anat eo dre studiañ a-dost Aviel St Mazhe eo bet skrivet evit Yuzevion Balescina. Klask a ra diskouez dezho eo Jezuz ar Mesias prometet gant ar Profeted, an Hini a dlee reiñ d'al Lezenn gozh ar peurvad gortozet ganti. Ac'hano ar c'heñveriañ a ra etre oberenn Voisez hag hini Jezuz a-hed ar 5-vet pennad ; ac'hano e breder da zegas soñj eus an diouganoù ; ac'hano al lec'h bras roet gantañ da gudannoù n'hellent bezañ ken pouezus nemet evit Juze-

vion, da skouer peseurt talvoudegezh he deus kelennadurezh ar Farizianed.

Daoust dezhañ heuliañ dre vras urzh an darvoudoù, n'eus ket koulskoude da grediñ e vefe renket atav komzoù hon Salver pe ar burzudoù, hervez urzh an istor. Ar re gozh hag ar Juzevion dreist-holl a oa laoskoc'h o soñjoù diwar-benn dezrevell an darvoudoù eget ned eo bremañ hon re. Anat eo ez a kentoc'h sant Mazhe dre bennvenezioù, o tegas war dro ur soñj kement a zo stag outañ, da skouer war lerc'h an Evurustedoù, kement a sell outo, hag evelse pa grog da gomz eus ar Parabolennoù, e teu gantañ war un dro ul lodenn vat anezho. Setu perak n'eus ket bepred da gemer en ur ster re strizh gerioù-digeriñ evel : « neuze », « goude-se », h. a...

Pep aviel en deus e zoare, e zremm. Ha mennad sant Mazhe n'eo ket bet pouezañ war an darvoudoù na war ar burzudoù, met war gelennadurezh hon Salver, war ar glokted degaset gantañ d'al Lezenn. Ha dre se eo eñ an hini m'eo bet plijet ar muiañ d'ar Gristenion prederiañ warnañ, da sklerijenniñ o c'halonoù war du ar beurvaddelezh hag ar reizhder.

AVIEL HERVEZ SANT MAZHE

Lignez Hor Salver Jezuz-Krist. Lk 3, 23-28.

1. ¹ Lignez Jezuz Krist, mab David, mab Abraham.
- 2 Abraham a c'hanas Isaak. Isaak a c'hanas Yakob. Yakob a c'hanas Youda hag e vreudeur. 3 Youda, eus Tamar, a c'hanas Farez ha Zara. Farez a c'hanas Esrom. Esrom a c'hanas Aram. 4 Aram a c'hanas Aminadab. Aminadab a c'hanas Naason. Naason a c'hanas Salmon. 5 Salmon, eus Rac'hab, a c'hanas Booz. Booz, eus Roud, a c'hanas Yobed. Yobed a c'hanas Yese. Yese a c'hanas ar Roue David.
- 6 David a c'hanas Salomon eus an hini a voe pried Ouri. 7 Salomon a c'hanas Roboam. Roboam a c'hanas Abia. Abia a c'hanas Asaf. 8 Asaf a c'hanas Yozafad. Yozafad a c'hanas Yoram. Yoram a c'hanas Ozia. 9 Ozia a c'hanas Yoatam. Yoatam a c'hanas Ac'haz. Ac'haz a c'hanas C'hiskia. 10 C'hiskia a c'hanas Manase. Manase a c'hanas Amon. Amon a c'hanas Yozia. 11 Yozia a c'hanas Yec'honia hag e vreudeur da vare an harlu e Babulon.
- 12 Ha goude an harlu e Babulon, Yec'honia a c'hanas Salatiel. Salatiel a c'hanas Zorobabel. 13 Zorobabel a c'hanas Abioud. Abioud a c'hanas Eliakim. Eliakim a c'hanas Azor. 14 Azor a c'hanas Sadok. Sadok a c'hanas Ac'him. Ac'him a c'hanas Elioud. 15 Elioud a c'hanas Eleazar. Eleazar a c'hanas Matan. Matan a c'hanas Yakob. 16 Yakob a c'hanas Yosef, pried Mari, an hini m'eo bet ganet anezhi Jezuz, a anver Mesias.

(1) Krist a dalv : sakret gant an eoul. Ned eo ar ger gresianek Krist nemet troidigezh ar ger hebreek Mesias.

¹⁷ En holl eta, adalek Abraham betek David, ez eus pevarzek remziad ; adalek David betek an harlu e Babulon, pevarzek remziad ; adalek an harlu e Babulon betek ar Mesias, pevarzek remziad.

Krouidigezh gwerc'h ar Mesias hag e c'hanedigezh. Lk 1, 26 - 2, 7.

¹⁸ Hogen, ganedigezh Jezuz-Krist a c'hoarvezas evel-henn. Mari e vamm, o vezan prometet da Yosef en dimezi, en em gavas dougerez, dre c'halloud ar Spered Santel, araok dezho mont da vevañ a-gevret. ¹⁹ Yosef, he fried, dre ma oa un den reizh anezhañ, ha ne felle ket dezhañ he diskuilh, a reas e venoz d'en em zisrannañ dre guzh diouti. ²⁰ Divizet en devoa kement-se pa'n em ziskouezas dezhañ en e gousk ael an Aotrou, a lavaras dezhañ : « Yosef, mab David, n'az pezh ket aon da gemerout Mari da bried : ar pezh a zo krouet enni a zeu eus ar Spered Santel. ²¹ Genel a raio ur mab hag e roi dezhañ an ano a Jezuz, en a salvo e bobl eus he fec'hedoù. » ²² Kement-se a c'hoarvezas evit ma teufe da wir ar pezh en devoa lavarret an Aotrou dre e ziouganer : ²³ « *Setu ma vezo ar Werc'hez dougerez ha ma c'hano ur mab a vezo anvet Emmanuel* » da lavarout eo Doue ganimp. ²⁴ Yosef, ur wech dibunet, a reas hervez m'en devoa gourc'hemennet ael an Aotrou : kemer a reas gantañ e bried. ²⁵ Met ne reas ket priedelezh ganti araok dezhi genel he mab, hag e roas dezhañ an ano a Jezuz.

(18) *Prometet da Yozef.* E touez ar Yuzevion, ar bromesa a briedelezh a oa dija ur gwir dimezi, hag an danvez priedoù a veze anvet priedoù adal neuze. Koulskoude ne oa nemet ur bloavezh goude-se ma teue an den yaouank da gero'hat gant lid e zanvez pried evit he c'has d'e di, da vevañ ganti ; al lid-se o oa an oured. Ret eo derc'hel sonj eus kement-se evit kompren an destenn.

(21) Jezuz, deuet eus an hebreeg *Iehochouah*, a dalv : Yaweh a salv.

(22) Isahia 7, 14.

Ar Rouaned.

2. ¹ Pa voe bet ganet Jezuz e Betlehem Youda, en amzer ar roue Herodez, setu ma teuas da Jeruzalem, Majed eus Bro ar Sav Heol, ² hag e lavarent : « E pelec'h emañ roue ar Yuzevion a zo nevez-ganet ? Gwelet hon eus e steredenn er Sav-Heol ha deuet omp d'e azeuliñ. »

³ O klevout kement-se e voe trubuilhet ar roue Herodez ha Jeruzalem a-bezh gantañ. ⁴ Bodañ a reas holl Briñsed ar veleion ha Skribed ar bobl hag e c'houlennas diganto e pelec'h e tlee ar Mesias dont er bed. ⁵ Ar re-mañ a eilgerias dezhañ : « E Betlehem Youda, rak evel-henn eo bet skrivet gant an diouganer : ⁶ *Ha te Betlehem, douar Youda, n'out ket an disterañ e-touez kerioù bras Youda, rak ac'hanout e teulo ar penn-rener, hag a vo mesaer Israhel, va fobl.* » ⁷ Herodez neuze, goude bezañ galvet ar Vajed e-kuzh, a c'houlennas diganto pedavare resis e oa en em ziskouezet dezho ar steredenn. ⁸ Hag e kasas anezho da Vethehem, en ur lavarout : « It, enklaskit pizh diwarbenn ar bugel, ha pa ho pezo kavet anezhañ, kemennit din endro, evit maz in me ivez d'e azeuliñ. »

⁹ Goude bezañ klevet komzoù ar roue ez eñont en hent. Ha setu ar steredenn o devoa gwelet er Sav-Heol, a gerzhe dirazo betek ma teuas da chom a-sav, a-us d'al lec'h m'edo ar bugel. ¹⁰ O welout ar steredenn e voent karget holl a levenez vras. ¹¹ Aet-tre en ti e kavjont ar bugel gant Mari, e vamm, hag o stouñ dirazañ e rentjont enor dezhañ ; hag o vezañ digoret o zeñorioù e kinnigjont dezhañ da brof, aour, ezañs ha mir. ¹² Met kemennet dezho en o

(1) Herodez a renas war ar Judea eus 37 da 4 araok an amzervezh kristen. E Bro ar Bersed e raed Majed eus tud fur, beleion ha tud desket. Moarvat e teuas ar re-man eus ar broioù-se. Pet e oant, peseurt anioù, n'ouzomp ket asur.

(2) Pe : « e steredenn e tu ar sav-heol. »

(6) Sell. ouzh Mika, 5, 1.

(11) *Aet-tre en ti.* Ne oant ken eta er c'hraou.

c'houk, chom hep distreiñ da gaout Herodez, e tistrojont d'o bro dre un hent all.

An tec'h d'an Ejipt ha muntrevezh ar vugale.

¹³ Goude dezho mont kuit, setu ael an Aotrou en em ziskouezas da Yosef en e gousk, hag a lavaras dezhañ : « Sav, kemer ar bugel hag e vamm, tec'h d'an Ejipt ha chom eno betek ma lavarint dit ; rak Herodez a ya da glask ar bugel evit e lazhañ. » ¹⁴ Yozef a savas, a gemeras ar bugel hag e vamm e-kreiz an noz, hag en em dennas d'an Ejipt. ¹⁵ Chom a reas eno betek maro Herodez. Evelse 'teue da wir ar pezh en devoa lavaret an Aotrou dre c'henou an diouganer : *Eus an Ejipt em eus galvet va mab.*

¹⁶ Neuze Herodez o welout e oa bet touellet gant ar Vajed, a yeas en ur gonnar vras hag a gasas tud da lazhañ en Betlehem ha tro war dro, an holl vugale adalek daou vloaz ha yaouankoc'h, hervez ar mare diskleriet dezhañ gant ar Vajed. ¹⁷ Neuze e teuas da wir komzoù an diouganer Yeremia : ¹⁸ *Ur vouezh a zo bet klevet e Rama, gouelvanoù hag hirvoudoù bras : Rakel o leñvañ d'he bugale, ha n'eo ket falvezet ganti bezañ dizoaniet, pa n'eus mui anezho.*

An distro da Nazared.

¹⁹ Goude maro Herodez, ael an Aotrou en em ziskouezas en e gousk da Yozef en Ejipt, ²⁰ o lavarout dezhañ : « Sav, kemer ar bugel hag e vamm ha kae da vro Israhel ; rak maro eo ar re a glaske ar bugel evit e lazhañ. » ²¹ Yozef a savas, a gemeras ar bugel hag e vamm hag a zeuas endro da vro Israhel. ²² Met o klevout e oa Arc'helaos roue war ar Judea war-lerc'h Herodez e dad, en devoe aon da vont

(15) Oseah 11, 1.

(18) Yeremia 31, 15. Un ugent bennak a vugale a voe lazhet, hervez ma sonjer.

di ; aliet en e gousk ec'h en em dennas er C'halea, ²³ hag e teuas da chom en ur gêr anvet Nazared, evit ma teufe da wir ar pezh a oa bet lavaret gant an diouganerion : « Nazaredad a vezo graet anezhañ. »

Prezegerezh Yann-Vadezour

3. ¹ Hogen en deizioù-se en em ziskouezas Yann-Vadezour o prezeg en gouelec'h ar Judea hag e lavare : ² « Grit pinijenn, rak tostaat a ra *Rouantelezh an Neñvoù.* » ³ Henezh eo an hini a gomze diwar e benn an diouganer Isahia pa lavare : « *Mouezh an hini a youc'h er gouelec'h : kempennit hent an Aotrou, eeunit e wenodenoù.* »

⁴ Ar Yann-se a zouge ur vantell graet gant reun kañval, hag ur gwiskament-lêr en-dro d'e groazlezh ; e voued a oa kilheien-raden ha mel gouez. ⁵ Neuze, e teue an holl d'e gaout eus Jeruzalem, eus ar Judea hag eus bro ar Yordan.

⁶ O welout e teue kalz Farizianed ha kalz Sadukeidi d'e vadeziant, e lavaras dezho : « ⁷ Gorad naered, piw en deus desket deoc'h tec'hout rak ar gonnar a zo o tont ? ⁸ Grit eta pinijenn wirion hag a zougo frouezh. ⁹ N'it ket da lavarout ennoc'h hoc'h-unan : Hon tad eo Abraham ; rak hen lavarout a ran deoc'h, eus ar mein-mañ e c'hell Doue tennañ bugale da Abraham. ¹⁰ A-vremañ emañ ar vouc'hal ouzh gwirizenn ar gwez : kement gwezenn eta na daol ket frouezh mat, a vezo troc'het ha stlapet en tan. ¹¹ Me avat, me ho padez en dour evit ar binijenn ; met an hini a zeu war va lerc'h a zo galloudusoc'h egedon ha

(23) Ar gomz-se n'en em gav ket ger evit ger er Brofeted, met St Mazhe a fell dezhan rein aman dre verr ar sler a gavomp gant meur a gomz eus ar Brofeted : « Nazaredad a vezo graet anezhan », da lavarout eo : Disprizet e vo en abeg d'e orin ha d'ar gêr ma vevo enni.

(3) Isahia 40, 3-4.

(6) Badezin a dalv sankan en dour da welc'hin.

(7) Ar Farizianed a oa tud stag meurbet ouzh al Lezenn hag ar relijion, met tud lorc'hus ha didruez war un dro. Ar Sadukeidi a oa peurliesan tud uhel, direlijion awalc'h.

n'on ket dellezek da zougen e votoù; eñ ho padezo er Spered Santel hag en tan. ¹² En e zorn emañ ar bal-wenterez ha naetaat a raio e leur evit serriñ e winizh er c'hrignol; ar pell avat, o déviñ a raio en un tan na varv ket. »

Badeziant Jezuz. Mk 1, 9-11. Lk 3, 21-22.

¹³ Neuze en em ziskouezas Jezuz: o tont eus ar C'hali-lea, ez eas da gaout Yann d'ar Yordan, evit bezañ badezet gantañ. ¹⁴ Yann avat a glaske herzel outañ o lavarout: « Me eo am eus ezhomm bezañ badezet ganit, ha te eo a zeu d'am c'haout! » ¹⁵ Jezuz a respontas: « Lez ober evit bremañ, rak evelse e tleomp kas da benn pep reizhder. » Neuze Yann e lezas d'ober.

¹⁶ Kerkent ha badezet, Jezuz a zeuas er-maez eus an dour, ha setu an neñvoù o tegeriñ evitañ hag e welas Spered Doue o tiskenn evel ur goulm hag o tont warnañ. ¹⁷ Hag eus an Neñv ur vouezh a lavare: « Hemañ eo va mab muiañ-karet am eus ennañ va levenez. »

Jezuz tentet. Mk 1, 12-13. Lk 4, 1-13.

⁴ Neuze e voe kaset Jezuz gant ar Spered d'ar gouelec'h evit bezañ tentet gant an diaoul. ² Goude yuniñ e-pad daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh a teuas naon dezhañ. ³ Hag an tentour da dostaat ha da lavarout dezhañ: « Mar dout Mab Doue, gourc'hemenn eta d'ar mein-se treiñ da vara. » ⁴ Jezuz a respontas: Skrivet eo: *N'eo ket diwar vara hepken e vev Mab-den, met diwar gement komz a zeu eus genoù Doue.* »

⁵ An diaoul neuze a gasas anezhañ d'ar Ger santel; e lakaat a reas war lein an Templ, hag e lavaras dezhañ: ⁶ « Mar'd out Mab Doue, en em daol d'an traoñ, rak skrivet

(4) Adlezenn 3, 3; sellout Furnez 16, 16.
(6) Psalm 90, 11-12.

eo: *Gourc'hemenn a ray evidout d'e Aeled, ha da zougen a raint en o daouarn, gant aon na stokfe da droad ouzh ar maen.* » ⁷ Jezuz a respontas: « Skrivet eo ivez: *Ne denti ket an Aotrou da Zoue.* »

⁸ An diaoul adarre a gasas anezhañ war ur menez uhel meurbet, hag o tiskouez dezhañ holl rouantezhioù ar bed, gant o c'hlod, e lavaras dezhañ: ⁹ « Kement-se a roin dit, ma kouezhez e-harz va zreid d'am azeuliñ. » ¹⁰ Jezuz avat a lavaras dezhañ: « Kerzh kuit, Satan, rak skrivet eo: *An Aotrou da Zoue a azeuli ha dezhañ hepken e renti azaouez.* »

¹¹ E lezel a reas neuze an diaoul, ha kerkent, aeled da dostaat ha d'e servijañ.

Distro Jezuz d'ar C'hali-lea. Jezuz e Kafarnaoum.

¹² O vezañ klevet e oa bet taolet Yann en prizon, Jezuz en em dennas er C'hali-lea. ¹³ Hec'h o lezel kêr Nazared, e teuas da chom e Kafarnaoum, war ribl ar mor, war harzoù Zabulon ha Neftali, ¹⁵ evit ma teufe da wir ar pezh a oa bet lavaret gant an diouganer Isahia: ¹⁵ « *Douar Zabulon ha douar Neftali, hent a gas d'ar mor en tu all d'ar Yordan, Galilea ar Baganed,* ¹⁶ *ar bobl a oa azezet en deñvalijenn, he deus gwelet ur sklerijenn vras; war ar re azezet e bro tenvalijenn ar maro eo paret ar sklerijenn.* » ¹⁷ Diwar neuze en em lakaas Jezuz da brezeg ha da lavarout: « Grit pinienn, rak tost emañ rouantezh an Neñvoù. »

Galvidigezh pevar besketaer. Mk 1, 16-20. Lk 5, 1-11.

¹⁸ Evel ma kerzhe a-hed mor Galilea, e welas daou vreur, Simon an hini anvet Pêr hag Andrev, e vreur, o

(7) Adlezenn 6, 16.
(10) Adlezenn, 6, 13.
(15-16) Isahia 8, 23 — 9, 1-2.

teurel ar roued er mor ; rak pesketaerion e oant. ¹⁹ Hag e lavaras dezho : « Deuit d'am heul hag e rin ac'hanoc'h pesketaerion dud. » ²⁰ Raktal e tilezjont o rouedoù da vont d'e heul.

²¹ Larkoc'h e welas daou vreur all, Jakez mab Zebedea, ha Yann e vreur, en o bag, gant o zad Zebedea, oc'h ad-dresañ o rouedoù ; o gervel a reas, ²² ha kerkent e tilezjont o bag hag o zad da vont d'e heul.

Penn-kentañ prezegerezh Jezuz e Galilea. Mk 1, 39 ; 3, 7-8.

Lk 4, 14-15 ; 6, 17-18.

²³ Mont a rae Jezuz dre ar C'halilea a-bezh o kelenn er sinagogennoù, oc'h embann Keloù mat ar Rouantelezh, hag o parañ kement kleñved ha kement mac'hagn a oa er bobl. ²⁴ Ar vrud anezhañ en em skignas dre ar Siria a-bezh hag e tegased dezhañ an holl dud klañv taget gant mac'hagnoù ha poanioù a bep seurt, tud drouksperedet, tud loariet, tud seizet, hag e roe dezho ar pare. ²⁵ Hag ouzh e heul e veze tud e-leizh, deuet eus Galilea, eus an Dek-Kêr, eus Jeruzalem, eus Judea, hag eus ar broioù a zo en tu all d'ar Yordan.

Ar Prezeg war ar menez hag an evurustedoù

5. ¹ O welout an engroezioù-se e savas Jezuz war ur menez, hag aet en e goazez, e tostaas e ziskibion outañ. ² Neuze e stagas d'o c'helenn o lavarout :

3 « Evurus ar re o deus ar spered a baourentez, rak dezho eo Rouantelezh an Neñvoù ; ⁴ evurus ar re a ouel, rak frealzet e vezint ; ⁵ evurus ar re a zo habask, rak int a berc'henno an douar ; ⁶ evurus ar re o deus naon ha sec'hed eus ar reizhder rak o gwalc'h o devo ; ⁷ evurus ar re a zo trugarezus, rak d'o zro e kavint trugarez ; ⁸ evurus ar re a zo glan a galon, rak gwelout a raint Doue ; ⁹ evurus an dud a beoc'h, rak anvet e vezint bugale Doue ;

¹⁰ evurus ar re a zo gwallgaset en abeg d'ar reizh, rak Rouantelezh an Neñv a zo dezho.

¹¹ « Evurus oc'h, pa viot kunujennet, heskinet, pa vezo lavaret dre c'haou a bep seurt droug diwar ho penn, abalamour din-me. ¹² Bezit laouen ha tridit gant levez, rak bras e vo ho tigoll en neñvoù. Evelse ivez eo het gwallgaset gant an dud an diouganerion deuet en ho raok.

An Diskibion 'zo holen an douar ha sklerijenn ar bed

¹³ « C'hwi eo holen an douar. Ma teu an holen da vezañ goular, gant petra e vo roet blaz dezhañ ? Ne dalv mann ebet ken, nemet da vezañ taolet er-maez ha breset dindan an treid.

¹⁴ « C'hwi eo sklerijenn ar bed. N'hell ket bezañ kuzhet ur gêr savet war lein ur menez ; ¹⁵ ha ne vez ket enaouet ur gouloù evit hen lakaat dindan ar boezell, meñ war ar c'hantolor, evit ma sklerijenno holl dud an ti. ¹⁶ Evelse ra lugerno ho sklerijenn dirak an dud, evit ma teuint, o welout hoc'h oberoù mat, da veuliñ ho Tad a zo en neñvoù.

An Aviel e-keñver al Lezenn gozh

¹⁷ « Na gredit ket e vefen deuet da derriñ al Lezenn pe an Diouganerion ; n'on ket deuet da ziskar, met da gas da benn. ¹⁸ E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, araok ma tremeno an neñv hag an douar, ne vezo ket tennet eus al Lezenn, nag un i, nag un tired ken na vo sevenet pep tra. ¹⁹ An nep eta en devo torret an disterañ eus ar gourc'hemennoù-se, ha desket d'an dud ober kement-all, hennezh a vo graet anezhañ ar bihanañ en Rouantelezh an Neñvou, An nep avat en devo miret anezho ha desket evelse d'ar re-all, hennezh a vo graet anezhañ bras en Rouantelezh an Neñvoù.

²⁰ « Rak, hen lavarout a ran deoc'h ; mar n'eo ket brasoc'h ho reizhded eget hini ar Skribed hag ar Farizianed, ned ehot ket tre en Rouantelezh an Neñvou.

Muntr ha buanegezh : divroc'hañ a dleer ober

²¹ « Gouzout a rit ervat eo bet lavaret d'hon tud kozh : *Na lazhi ket*, hag an nep a lazho a vo da vezañ kastizet gant al lez-varn. ²² Me avat a lavar deoc'h : Kement hini a gonnaro ouzh e vreur a vo dleet dezhañ bezañ kastizet gant al lez-varn. An nep a lavaro d'e vreur : Penn-sod, a vo da vezañ kastizet gant kuzul an Henaoured. An nep a lavaro dezhañ : Foll, a vo dellezek eus tan ar Jahin. ²³ Evel-se 'ta mar deuez da zegas da brof d'an aoter ha mar deu soñj dit en deus da vreur un dra bennak a-enep dit, ²⁴ lez eno da brof dirak an aoter ha kerzh da gentañ da ober ar peoc'h gant da vreur, ha neuze, deus da ginnig da brof. ²⁵ Gra, kentañ ma c'helli, ar peoc'h gant da enebour e-pad ma rez hent gentañ, gant aon na vefes lakaet gentañ etre daouarn ar barner, ha na rafe ar barner d'az lakaat etre daouarn ar gward, ha na vefes taolet en toull-bac'h. ²⁶ E gwirionez, m'hen lavar dit, ne zeui ket er-maez ken n'az po paet betek an diwezhañ gwennegig.

Priedelezh. Avoultriezh ha c'hoantadenn fall. An torr-dimezi.

²⁷ « Gouzout a rit eo bet lavaret d'hon tud kozh : *Na ri ket avoultriezh*. ²⁸ Me avat a lavar deoc'h : Nep piw

(21) Ermaeziadeg 20, 13.

(2) Jezuz a laka teir derez er gonnar o tallezout pep a gastiz brasoc'h brasan : da gentan dirak ul lez-varn bennak, d'an eil dirak Kuzul bras Jeruzalem, ar Sanedrin, d'an trede gant tan ar Jahin, da lavarout eo tan kastiz Doue. Hon Salver a fell dezhan lavarout e vo sellet evel gwall-drouk e Rouantelezh Doue traoù a seblante dister en araok a-enep ar garantez.

(27) Ermaeziadeg, 20, 14.

bennak a sell ouzh ur vaouez gant gwall c'hoantegezh, en deus dija graet avoultriezh ganti en e galon. ²⁹ Mar'd eo da lagad dehoù penn-abeg dit da gouezhañ er pec'hed, diframm da lagad ha taol anezhañ kuit, rak gwelloc'h eo dit koll unan eus da izili eget bezañ stlapet penn kil ha troad e tan an ifern. ³⁰ Ha mar'd eo da zorn dehoù penn-abeg dit da gouezhañ er pec'hed, troc'h da zorn ha taol anezhañ kuit ; rak gwelloc'h eo dit koll unan eus da izili eget bezañ stlapet penn kil ha troad en tan an ifern.

³¹ « Lavaret ez eus bet ivez : *An neb a argaso e wreg kuit, a roio dezhi ur skrid a zisparti*. ³² Ha me a lavar deoc'h : An nep a gaso e wreg kuit, nemet eo riboderezh e vefe kenetrezo, a ra dezhi bezañ avoultrezez ; hag an nep a zimez gant ur vaouez kaset kuit, a ra avoultriezh.

Leoù-douet ha fals-leoù

³³ « Gouzout a rit c'hoazh eo bet lavaret d'hon tud kozh : *Na dorri ket da le, met seveniñ a ri al leoù az po graet da Zoue*. ³⁴ Ha me a lavar : Chomit hep touiñ e doare ebet : na dre an neñv, rak uhelgador Doue ez eo ; ³⁵ na dre an douar, a zo skabell e dreid ; na dre Jeruzalem a zo kêr ar roue bras. ³⁶ Na dou ket kennebeut dre da benn, rak n'hellez ket ober na du na gwenn ur vlevenn hepken anezhañ. ³⁷ Met ra vezo ho komz : ya, ya, nann, nann ; ar pezh a lavarer en ouzhpenn a zeu eus an hini droug.

(31) Adlezenn 24, 1.

(32) Testenn Sant Mazhe a zo da sklaeraat gant Mk 10, 11-12, Luk 16, 18, I Kor. 7, 10-11. Ar ger implijet gant Mazhe : *gastaouerezh* a dalv da verkan en lezennerezh ar Rabined, an dimezioù faos, gadaliezh hag all, a oa a-enep reoliadurioù al Lezenn. Sklaer eo n'hall ket seurt dimezi kaout falvoudegezh divrall : ar c'hontroll eo.

(33) Ermaeziadeg 20, 7 ; Levegezh 19, 12 ; Niveroù 30, 3 ; Adlezenn 23, 21-23.

Chom hep drouk-rentañ d'an enebourion met karout anezho.
Lk 6, 27-36.

38 « Gouzout a rit eo bet lavaret : *Lagad evit lagad, dant evit dant*. 39 Me avañ a lavar deoc'h chom hep der-c'heñ penn ouzh an den fall ; ma sko unan bennak ganit war da jod dehoù, kinnig dezhañ ivez da jod kleiz. 40 Ha gant an neb a c'hoanta kas ac'hanout dirak ar barner evit kaout da sae, lez ivez da vantell. 41 Ha mar klask unan bennak da lakaat da gerzhout ur mil, gra daou vil. 42 Ro d'an hini a c'houlenn diganit ha na dro ket kein d'an hini a c'hoanta prestañ diganit.

43 « Gouzout a rit eo bet lavaret : *Karout a ri da nesañ ha kasaat a ri da enebour*. 44 Ha me a lavar deoc'h : Karit hoc'h enebourion, ha pedit evit ar re a wallgas ac'hannoc'h, 45 ha gant-se e viot bugale ho Tad eus an Neñvoù, a laka e heol da barañ war ar re fall evel war ar re vat, hag e c'hilav da gouezhañ war ar re reizh ha war ar re zireizh. 46 Mar karit an dud hag ho kar, peseurt gopr a c'hellit gortoz ? Daoust hag ar Bublikaned ne reont ket kement-all ? 47 Ha mar ne saludit nemet ho *preudeur*, petra 'rit aze a vefe dreist ? Daoust hag ar baganed ne reont ket kement-all ? 48 C'hwï eta, bezit peurvat evel m'eo peurvat ho Tad a zo en Neñv.

An Aluzon

6 1 « Taolit evezh na rafec'h hoc'h oberoù mat dirak

(38) Leviegezh 19, 18 ; Krennlavarioù 20, 22 ; 24, 29. Taolit pled ne dalv kement-man nemet evit an dud a-unanoù : pezh a zifenn hon Salver eo rein ar gwall evit ar gwall, gant venjans. Ar peoc'h a dleomp klask da gentan gant hent an douter, gant hent ar justis goude-se, mar ne servij ket an hent kentan.

(43) Leviegezh 19, 18. « Kasaat a ri da enebour », n'en em gav ket el Lezenn ger evit ger, met koulskoude eo talvoudegezh ar pezh a c'hourohemenn Moizez a-enep an estrenion.

(46) Ar Bublikaned, dastumerion an tailhoù, a oa douget da laerezh, hag a vezo sellet gant an dud evel patromed ar bec'herion.

an dud evit bezañ gwelet ganto : rak neuze, n'ho po ket a c'hopr digant ho Tad a zo en Neñv. 2 Evelse 'ta, pa ri aluzon, na son ket ar c'horn boud dirazout, evel ma ra ar bilpoused er sinagogenoù hag er straedoù, evit bezañ meulet gant an dud. Hen lavarout a ran deoc'h, o gopr o deus bet dija. 3 Evidout-te, pa ri aluzon, gra na ouezo ket da zorn kleiz ar pezh a ra da zorn dehoù, evit ma chomo kuzh da aluzon, 4 ha da Dad hag a wel er c'huzh, a roio dit en dro.

Ar Bedenn

5 « Pa bedit, na rit ket evel ar bilpoused hag a gar pediñ er sinagogenoù, pe war o sav e korn ar plasoù, evit bezañ gwelet gant an dud. E gwirionez m'hel lavar deoc'h, o gopr o deus bet dija. 6 Evidout-te, pa bedi, kae ez kampr, serr an nor warnout ha ped da Dad, an Hini 'zo aze, er c'huzh ; ha da Dad hag a wel er c'huzh, a roio dit en dro.

7 « En ho pedennoù, na ravodit ket evel ar baganed, a sonj ganto ez eo gant kalz komzoù e vezint selaouet. 8 Na rit ket evelto, rak ho Tad a oar ervat eus petra hoc'h eus ezhomm, zoken araok deoc'h hen goulenn digantañ.

« Hon Tad a zo en Neñv ».

9 « Pedit eta evel-henn : Hon Tad a zo en Neñv, ra vo santelaet da ano ; ra zeuio da Rouantelezh ; ra vo graet da youl war an douar evel en neñv ; 11 ro dimp hizio bara hon bevañs ; 12 distaol dimp hoñ dle evel ma tistaolomp d'hon dleourion. 13 Ha n'hon laka ket da vezañ fentet, met hon dieub diouzh an Droug.

14 « Rak ma pardonit d'an dud o fec'hedoù, e pardono deoc'h ivez ho Tad eus an Neñv. 15 Met mar ne bardonit ket d'an dud, ne bardono ket deoc'h ho Tad ho pec'hedoù kennebeut all.

Ar Yun

¹⁶ « Pa yunit, na rit ket ur penn teñval, evel ar bilpoused : kemer a reont un neuz diflaket evit diskouez d'an dud e yunont. E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, o gopr o deus dija. ¹⁷ Evidout-te, pa yuni, laka c'hwezh vat war da benn, ¹⁸ gwelc'h da zremm, evit na ouezo ket an dud e yunez, met hepken da Dad a zo aze er c'huzh : ha da Dad hag a wel er c'huzh a roio dit endro.

Ar preder ouzh ar madoù. Lk, 12, 33-34 ; 11, 34-36 ; 16, 13 ; 12, 25-34.

¹⁹ « Na zastumit ket teñzorioù war an douar, e-lec'h ma krign ar mergl hag ar preñved, e-lec'h ma teu al laeron da doullañ ha da skrapat. ²⁰ Met dastumit teñzorioù en Neñv, e-lec'h na grign nag ar mergl, nag ar preñved, e-lec'h n'eus ket a laeron da doullañ na da skrapat. ²¹ E-lec'h m'emañ ho teñzor, eno ivez emañ ho kalon.

²² « Lamp ar c'horf eo al lagad. Mar'd eo yac'h da lagad, eo da gorf a-bezh a vezo er sklerijenn ; ²³ met mar'd eo fall da lagad, eo da gorf a-bezh a vezo en deñvalijenn. Mar'd eo teñvalijenn da sklerijenn diabarzh, na brasat teñvalijenn !

²⁴ « N'hell den ebet servijañ daou vestr ; pe e kasaio an eil hag e karo egile, pe en em stago ouzh an eil hag e tisprizo egile. N'hellit ket servijañ Doue hag an Arc'hant.

²⁵ « En abeg da se, e lavaran deoc'h : n'en em chalit ket evit ho puhez gant petra 'vo da zebrin pe da evañ ; nag evit ho korf, gant petra e wisañ. Daoust hag ar vuhez ne dalvez ket muioc'h eget ar bevañs, hag ar c'horf muioc'h eget an dilhad ? ²⁶ Sellit ouzh laboused an Neñv ; ne hadont na ne vedont ket, ne zastumont netra en solieroù, hag ho Tad a zo en neñv a ro boued dezho. Daoust ha ne dalvezit ket kalz muioc'h egeto ? ²⁷ Piw ac'hanoc'h, gant e holl breder, a c'hellfe kreskiñ e vent eus un ili-

nad ? ²⁸ Perak ivez chom nec'het gant ho tilhad ? Gwelit lili ar parkeier penaos e kreskont ; ne labouront na ne nezont. ²⁹ Koulskoude, m'hen lavar deoc'h, Salomon e-unan, en e holl sked, ne oa ket gwisket evel unan anezho. ³⁰ Mar gwisk Doue evelse geot ar parkeier, a zo hizio evit bezañ taolet warc'hoazh er forn, nag a vrasoc'h preder n'en devo ket ouzhoc'h, tud amgredik ? ³¹ N'en em chalit ket ha na lavarit ket : petra a zebrimp, petra a evimp, gant petra en em wiskimp ? ³² Ar baganed eo a vez o fenn gant kement-se. Met ho Tad a zo en Neñv a oar hoc'h eus ezhomm anezho. ³³ Klaskit da gentañ Rouantelezh Doue hag e reizhder, hag an holl draoù-se a vezo roet deoc'h en ouzhpenn. ³⁴ N'en em chalit ket gant an deiz-warc'hoazh : an deiz warc'hoazh a gemero preder gantañ e-unan. Da bep devezh eo awalc'h e boan.

Chom hep drouk-varn. Lk 6, 37-42.

7. ¹ « Na varnit ket ha ne viot ket barnet. ² Gant ar varn ho po barnet, e viot barnet d'ho tro, ha gant ar vuzul ho po muzuliet, e viot muzuliet ivez. ³ Perak e sellez ouzh ar blouzenn a zo en lagad da *vreur*, hag an treust a zo en da hini ne welez ket anezhañ ? ⁴ Ha penaos e lavarez d'az *preur* : « Va lez 'ta ma tennin ar blouzenn eus da lagad », p'emañ an treust en da hini ? ⁵ Pildous, tenn da gentañ an treust eus da lagad, ha neuze e weli awalc'h da dennañ ar blouzenn eus lagad da *vreur*.

Ar gred dievezh

⁶ « Na roit ket pezh 'zo santel d'ar chas, ha na daolit ket ho perlez dirak ar moc'h, gant aon n'o bresfent gant o zreid ha na zistofent ouzhoc'h evit ho trailhañ.

Pediñ gant dalc'hegezh, fiziañs ha kengarantez. Lk 11, 9-13 ; 6, 31.

⁷ « Goulennit hag e vo roet deoc'h, klaskit hag e kavhot ;

skoit ouzh an nor hag e vo digoret deoc'h. ⁸ Rak an nep a c'houlenn a resev ; an nep a glask a gav, ha d'an nep a sko ouzh an nor e vez digoret. ⁹ Piw ac'hanoc'h, mar goulenn e vab bara digantañ a ginnigo dezhañ ur maen ? ¹⁰ pe mar goulenn ur pesk, a roio dezhañ un naer ? ¹¹ C'hwi, eta, evidoc'h da vezañ fallakr, mar gouzoc'h reiñ traoù mat d'ho pugale, na pegen muioc'h e ouezo ho Tad a zo en Neñv, reiñ ar pezh a zo mat d'ar re a bed anezhañ ?

¹² « Grit d'ar re all ar pezh a garfec'h e vefe graet deoc'h c'hwi ; eno emañ al Lezenn hag an Diouganerion.

An daou hent. Lk 13, 24.

¹³ « Deuit e-barzh dre an nor strizh ; rak ledan eo an nor ha frank an hent a gas d'an emgoll ; ha stank eo an dud a ya gant an hent-se ; ¹⁴ strizh eo an nor hag enk an hent a gas d'ar Vuhez, ha rouez eo ar re a gav anezhañ.

Ar Fals-Doktored a lavar, hep ober. Lk 5, 43-44-46 ; 13, 26-27.

¹⁵ « Diwallit diouzh ar fals-diouganerion a zeu dave-doc'h dindan krec'hin deñved hag a zo en diabarzh bleizi skrapierion. ¹⁶ Diouzh o frouezh e anavhot anezho ; daoust hag e kutuilher rezin war ar spern pe figez war an drez ? ¹⁷ Evelse, pep gwezenn vat a zoug frouezh mat, hag ur wezenn fall frouezh fall. ¹⁸ N'hell ket ur wezenn vat dougen frouezh fall, nag ur wezenn fall dougen frouezh mat. ¹⁹ Kement gwezenn na raio ket frouezh mat a vo troc'het ha taolet en tan. ²⁰ Diouzh o frouezh eta ec'h anavhot anezho. ²¹ N'eo ket ar re a lavar : Aotrou, Aotrou, a yelo e-barzh Rouantelezh an Neñvou, met ar re a ra bolontez va Zad a zo en Neñvou. ²² Kalz a lavaro din, *en deiz-se* : Aotrou, Aotrou, daoust ha n'eo ket en hoc'h ano hon eus argaset an diaoulou ? Daoust ha n'hon eus ket en hoc'h ano, graet kalz burzhudou ? ²³ Met neuze e tisklerin dezho :

Biskoazh n'em eus hoc'h anavezet. *Pellait diouzhin, oberourion a fallagriez.*

Diwez ar brezegenn : an daou di. Lk 6, 47-49.

²⁴ « Kement den eta a selaou ar c'homzù-mañ hag a seven anezho, a vezo heñvel ouzh un den fur en deus diazezet e di war ar roc'h. ²⁵ Ha kouezhet eo ar glav, deuet eo ar froudoù, c'hwezhet o deus an avelioù, en em vountet war an ti-se, ha n'eo ket kouezhet an ti, diazezet maz edo war ar roc'h. ²⁶ Hogen an nep a selaou ar c'homzù-mañ ha n'o seven ket, a vezo heñvel ouzh un den diskiant en deus diazezet e di war an traez. ²⁷ Ha kouezhet eo ar glav, deuet eo ar froudoù, c'hwezhet o deus an avelioù, en em vountet war an ti-se, ha kouezhet eo an ti, ha bras eo e zismantr. »

Estlamm an dud. Lk 7, 1. Mk 1, 22.

²⁸ P'en devoe Jezuz paouezet a gomz e oa an dud estlamm gant e geleennadurezh. ²⁹ Rak o c'helenn a rae evel un den o kaout galloud ennañ e-unan, n'eo ket avat evel ar Skribed.

Pare un den lor. Mk 1, 40-45. Lk 5, 12-16.

8. « Pa voe diskennet Jezuz diwar ar menez, en em stagas d'e heul un engroez bras a dud. » Ha setu ma tostaas outañ un den lor hag a stouas dirazañ en ur lavarout : « Aotrou, mar karez, te a c'hell va glanaat. » ³ Jezuz a astennas e zorn, a stokas outañ hag a lavaras : « Fellout a ra din, bez glanaet. » Ha kerkent e voe pareet e lorgnez. ⁴ Hag e lavaras Jezuz dezhañ : « Diwall na lavari an

(4) Ne fell ket da Jezuz e vefe gouezet ar pare gant ar bobl, rak aon en deus rak birvilh ar bobl re dechet da c'hortoz ur Mesias galloudus ha klodus. Diwarbenn al lid a zisklerie an den lor evel pare, sell. ouzh *Leviagezh 14, 1-32.*

dra-mañ da zen, met kae d'en em ziskouez d'ar beleg ha kinnig ar prof kemennet gant Moizez ma vo se da desteni dezho. »

Pare servijer ar c'hantener. Lk 7, 2-10.

⁵ Evel ma oa Jezuz o paouez mont e-barzh Kafarnaoum, e teuas davetañ ur c'hantener, hag a reas outañ ar bedenn-mañ : ⁶ « Aotrou, va mevel a zo war e wele em zi, seizet e izili, hag o tiwaskañ poanioù kriz. » ⁷ Jezuz a lavaras dezhañ : « Mont a ran, hag e parein anezhañ. » ⁸ « Aotrou, a respontas ar c'hantener, n'on ket dellezek e teufes em zi, met lavar ur gomz hepken ha va mevel a vo pare. » ⁹ Rak evidon da vezañ dindan mistri, am eus soudarded dindanon ivez, ha pa lavaran da unan : kerzh, e kerzh ; da un all : deus, e teu ; ha d'am mevel : gra an dra-mañ, e ra. » ¹⁰ O klevout ar c'homzoù-se e voe estlammet Jezuz, hag e lavaras d'ar re a oa ouzh e heul : « E gwirionez, n'em eus ket kavet ken bras feiz en Israhel. » ¹¹ Setu perak e lavaran deoc'h e teuo kalz eus ar Sav-Heol hag eus ar C'huzh-Heol, a yelo d'azezañ ouzh taol gant Abraham, Isaak ha Yakob en Rouantelezh an Neñvoù, ¹² keit ma vezo bugale ar Rouantelezh taolet ermaez en deñvalijenn, 'lec'h ma vo leñv ha skrignadegoùdent. » ¹³ Hag e lavaras d'ar c'hantener : « Kae, ra vo graet dit hervez da feiz. » Ha war an eur-se e voe pare e vevel.

Pare Mamm-gaer Pêr ha tud klañv e-leizh. Mk 1, 29-34 ; Lk 4, 38-41.

¹⁴ Ha deuet Jezuz da di Pêr, e kavas eno mamm-gaer hemañ en he gwele, dalc'het gant an derzhienn. ¹⁵ Stekiñ a reas ouzh he dorn hag ez eas kuit an derzhienn ; raktal e savas hag en em lakaas d'o servijañ.

¹⁶ Diouzh an arbardaez e voe degaset davetañ kalz tud

diaoulet hag e paree an holl dud klañv. ¹⁷ Evelse e teue da wir komz an diouganer Isahia : « *Kemeret en deus hon mac'hagnoù hag en em garget gant hor c'hlenvedoù.* »

An emzinac'h ret d'an diskibl. Lk 9, 57-60.

¹⁸ O welout un engroez bras endro dezhañ, Jezuz a roas urzh da vont d'an tu all d'al lenn. ¹⁹ Neuze e tostaas ur Skrib outañ hag e lavaras dezhañ : « Mestr, me a yelo d'az heul, n'eus forzh pelec'h ez i. » ²⁰ Nemet e respontas Jezuz dezhañ : « Al lern o deus o zoullou, ha laboused an neñv o neizioù ; Mab an den avat, n'en deus ket ul lec'h evit diskuizhañ e benn. »

²¹ Un all, eus a-douez e ziskibion, a lavaras dezhañ : « Mestr, ro aotre din da vont da gentañ da sebeliañ va zad. » ²² Met Jezuz a respontas dezhañ : « Deus d'am heul, ha lez ar re varo da sebeliañ o re varo. »

Ar gorventenn sioulaet. Mk 4, 35-41 ; Lk 8, 22-25.

²³ Jezuz neuze o vezañ pignet er vag hag e ziskibion war e lerc'h ²⁴ setu ma savas war ar mor ur gwall varramzer, ken e oa goloet ar vag gant an tarzhiou : Eñ koulskoude a gouske. ²⁵ E ziskibion a zeuas d'e zihuniñ o lavarout : « Aotrou, hon savete, kollet omp. » ²⁶ Eñ a lavaras : « Perak hoc'h eus aon, tud amgredik ? » Ha goude sevel, e kemennas d'an avelioù ha d'ar mor ; hag e voe ur sioulder bras. ²⁷ Ha sebezet e lavare an dud-se : « Piw eo hemañ, ma sent outañ ar mor zoken hag an avelioù ? »

Diaoulidi Gadara. Mk 5, 1-20 ; Lk 8, 26-39.

²⁸ Degouezhet war an tu all d'al lenn, e bro Gadara, e teredas davetañ daou zen diaoulet o tont ermaez eus

(17) Isahia 53, 4.

(28) Mark ha Lukas, o lavarout Gerasa, a ro ano ur gêr all hag a verk al lec'h en un doare spisoc'h.

ar beziou ; ken gouez e oant ma ne c'helle den tremen dre an hent-se. ²⁹ Ha setu int da hopañ a-bouez penn : « Petra fell dit ober ouzhimp, mab Doue ? Ha deuet out amañ d'hon bourreviañ araok an amzer ? » ³⁰ Hogen tostik awalc'h ac'hano, e oa un tropell bras a voc'h o peuriñ. ³¹ Hag an diaouled aspede Jezuz o c'houlenn : « Mar kasez ac'hanomp kuit, gra dimp mont en tropell moc'h-se. » ³² — « Kit », emezañ. Hag ez ejont er-maez eus an daou zen, evit mont er moc'h. Ha setu an tropellad moc'h en e bezh da vont d'ar red ha d'en em deurel diwar an tornaod er mor ; hag e varvjont holl en doureier. ³³ Ar vesaerion neuze a dec'has kuit hag a yeas e kêr, hag eno ec'h embannjont pep tra, hag ar pezh a oa c'hoarvezet war dro an diaoulidi. ³⁴ Kerkent holl dud ar gêr a zeuas da ziambroug Jezuz, hag ouzh e welout, e pedjont anezhañ da bellaat diouzh o douarou.

Seizad Kafarnaoum. Mk 2, 1-12 ; Lk 5, 17-26.

⁹. 1 O vezañ pignet en ur vag, Jezuz a dreizas al lenn hag a zeuas d'e gêr. 2 Ha setu ma tegasjed dirazañ un den seizet e izili, astennet war ur gwele. Jezuz, o welout o feiz, a lavaras d'ar seizad : « Mab, az pezh fiziañs, pardonet eo dit da bec'hedoù. » ³ Darn eus ar Skribed a lavaras neuze enno o-unan : « Komzoù disakr a zo gant an den-mañ. » ⁴ Met Jezuz, anavezet gantañ o menozioù, a lavaras dezho : « Perak hoc'h eus soñjoù drouk en ho kalon ? » ⁵ Pehini eo an aesañ, lavarout : Pardonet eo dit da bec'hedoù, pe lavarout : Sav ha bale ? Hogen, evit ma ouiot en deus Mab an den war an douar ar galloud da bardoniñ ar pec'hedoù : Sav, emezañ d'ar seizad, kemer da wele ha kae d'ar gêr. » ⁷ Hag e savas hag ez eas d'ar gêr. ⁸ An dud, o welout ar burzhud-se, a grogas aon enno hag a veulas Doue evit bezañ roet d'an dud ur seurt galloud.

Galv Sant Mazhe. Mk 2, 13-17 ; Lk 5, 27-32.

⁹ Aet kuit ac'hano, Jezuz a welas un den, anvet Mazhe, azezet e burev an tailhoù, hag e lavaras dezhañ : « Deus d'am heul. » Hemañ a savas hag a zeuas d'e heul.

¹⁰ Hogen, evel m'edo Jezuz ouzh taol e ti Mazhe, e teuas da bredañ gant Jezuz hag e ziskibion, kalz a druajourion hag a bec'herion. ¹¹ O welout se, ar Farizianed a lavaras d'e ziskibion : « Perak e tebr ho mestr gant ar Publikaned hag ar bec'herion ? » ¹² Jezuz o klevout kement-se, a lavaras dezho : « N'eo ket an dud yac'h, met an dud klañv, o deus ezhomm eus ar medisin. » ¹³ It ha deskit petra eo ar gomz-mañ : *Gwell eo ganin trugarez, eget profadenn.* Rak n'on ket deuet evit gervel ar re reizh, met ar bec'herion. »

Ur goulenn diwar-benn ar yun. Mk 2, 18-20 ; Lk 5, 33-35.

¹⁴ Neuze e teuas d'e gaout diskibion Yann, hag a lavaras dezhañ : « Perak pa yunomp, ni hag ar Farizianed, ne yun ket da ziskibion-te ? » ¹⁵ Hag e respontas Jezuz dezho : « Mignoned ar Pried, daoust hag e c'hellont bezañ en kañv e-pad m'emañ ar Pried ganto ? Devezhioù a zeuio ma vezo tennet diganto ar Pried, hag e yunint neuze.

An Aviel a zo tra nevez a-grenn. Mk 2, 21-22 ; Lk 36-39.

¹⁶ « N'eus den ebet a stagfe ur peñsel nevez evit takonañ ur pezh-dilhad kozh ; rak re reut e vefe, hag e sachfe

(10) Mazhe, anvet c'hoazh Levi, mab Alfe, a oa publikan, da lavarout eo trusajour ; an druajourion a oa karget da zastum arc'hant an tailhoù, ar mallouterezh, ar gwirioù-treiz. Pa oa Kafarnaoum porzh-mor ha kêr war harz-bro, e komprenere e oa eno ur burev evit an truaioù. Ne oa ket Mazhe rener bras ar burev, met hepken un implijad. O vezan ma laboure an druajourion evit mad ar Romaned, e vezent sellet gant ar Farizianed evel pec'herion. Hag evit ar Farizianed ne oa ket permetet kaout darempred, na mont ouzh taol gant ar bec'herion. Ac'hano ar goulenn a reont ouzh an diskibion.

(13) Oseah, 6, 6.

war an danvez kozh en doare ma teufe ar rogadenn da vezañ brasoc'h c'hoazh. ¹⁷ Ne lakaer ket gwin nevez e sec'hier-lêr kozh ; ahendall e vez freuzet ar sec'hier, skuilhet ar gwin, ha kollet ar sec'hier. Met lakaet e vez ar gwin nevez e sec'hier-lêr nevez hag e virer neuze an eil hag egile. »

Dasorc'hidigezh Merc'h Jairos ha pare ur wreg klañv gant an diwadañ. Mk 5, 21-43 ; Lk 8, 40-56.

¹⁸ Evel ma komze evelse, e teuas ur rener, a stouas dirak Jezuz, hag a lavaras dezhañ : « Va merc'h a zo o paouez mervel, met deus, gra ul lakaat da zorn warni, hag e vevo. » ¹⁹ Jezuz a savas hag a yeas d'e heul gant e ziskibion.

²⁰ Ha setu ur vaouez, klañv gant an diwadañ abaoe daouzek vloaz, a dostaas a-ziadreñv, hag a stokas ouzh bevenn e vantell. ²¹ Rak lavarout a rae outi hec'h unan : « Mar stokan hepken ouzh e vantell, e vezin salvet. » ²² Jezuz avat a'n em droas hag ouzh he gwelout, a lavaras : « Az pezh fiziañs, va merc'h, da feiz he deus da salvet. » Ha war an taol, e voe pareet ar vaouez.

²³ Pa zegouezhas e ti ar rener, Jezuz o welout ar fleñterion hag an dud a rae kalz trouz, a lavaras dezho : ²⁴ « It kuit, rak n'eo ket maro ar plac'h yaouank, kousket eo. » Hag int a rae goap outañ. ²⁵ Pa voe graet d'an holl dud-se mont er maez, ez eas-tre, hag e krogas en dorn ar plac'h yaouank, hag hi a savas. ²⁶ Hag ar vrud a gement-se a yeas dre ar vro a-bezh.

An daou zen dall

²⁷ Evel maz ae kuit Jezuz gant e hent, e teuas d'e heul daou zen dall, o lavarout a vouezh uhel : « *Mab David,*

(²⁸) Ur rener sinagogenn e oa, e ano Jairos hervez Mark ha Lukas.

az pezh truez ouzhimp. » ²⁸ Pa voe aet e-barzh an ti, e tostaas an daou zen dall outañ, hag e lavaras Jezuz dezho : « Ha krediñ a rit e c'hellan ober an dra-se ? » — « Ya, Aotrou », emezo. ²⁹ Neuze, e stokas ouzh o daoulagad en ur lavarout : « Ra vezo graet deoc'h hervez ho feiz. » ³⁰ O daoulagad a zigoras raktal, hag e lavaras Jezuz dezho gant ur vouezh rok : « Diwallit, arabat da zen anavout an dra-mañ. » ³¹ Met ar re-mañ, a vec'h aet kuit, a embannas ar vrud anezhañ dre ar vro a-bezh.

An Diaoulad mut

³² Evel ma oant o vont, e voe degaset dezhañ un den mut, dalc'het gant un drouk-spered. ³³ Ha goude ma voe bet kaset an diaoul kuit, en em lakaas an den mut da gomz. Ar bobl estlammet a lavare : « Biskoazh n'eus bet gwelet kement-all en Israhel. » ³⁴ Ar Farizianed avat a lavare : « Dre briñs an diaouled eo e kas kuit an diaouled. »

Truez Jezuz ouzh ar bobl. Mk 6, 34 ; Lk 10, 2.

³⁵ Ha Jezuz a gerzhe dre an holl gêrioù ha dre an holl geriadennoù, o kelenn er sinagogennoù, o prezeg *keloù mat ar Rouantelezh*, o parañ kement kleñved ha mac'hagn. ³⁶ Hogen, o welout an engroezioù tud-se, Jezuz en devoe truez outo, rak skuizh-divi e oant ha gourvezet war an douar, evel deñved hep mesaer. ³⁷ Neuze e lavaras d'e ziskibion : « Bras eo an eost, an eostion avat n'int ket stank. ³⁸ Pedit eta mestr an eost, ma kaso labouerion war e eost. »

Galloud roet d'an Daouzek. Mk 6, 7-13 ; Lk 9, 1.

^{10.} Gervel a reas neuze e zaouzek diskibl, hag e roas dezho galloud da gas kuit ar speredoù hudur, ha da bareañ kement kleñved ha kement mac'hagn.

Anoioù an Daouzek. Mk 3, 14-19 ; Lk 6, 13-16.

² Setu amañ anoioù an daouzek abostol : da gentañ eo Simon, anvet Pêr (Maen) hag Andrev e vreur ; ³ ha goude, Jakez, mab Zebedea ha Yann e vreur ; Filip ha Bartolome ; Tomas ha Mazhe ar publikan ; Jakez, mab Alfe ha Tade ; ⁴ Simon ar Gredek ha Judas an Iskariot, an hini a werzhas anezhañ.

Kentelioù Jezuz evit o ministrerezh e Galilea. Mk 6, 7-18 ; Lk 9, 3-5.

An daouzek-se, Jezuz o c'hasas da visionañ, goude reiñ dezho ar c'hentelioù-mañ : « N'it ket war-du ar baganed ha n'antreit ket en kêriou ar Samaridi. ⁶ It kentoc'h etrezek deñved kollet *ti Israhel*. ⁷ War ho hent, embannit emañ aze Rouantelezh an Neñvou. ⁸ Pareit ar re glañv, dasorc'hit ar re varo, glanait ar re lor, kasit kuit an drouk-speredoù ; resevet hoc'h eus evit netra, roit evit netra. ⁹ Na gasit ganeoch en ho kouriz nag aour, nag arc'hant, na moneiz ; ¹⁰ na sac'h ebet evit an hent, na diw sae, na botoù na bazh ; e voued a zo dleet d'al labourer. ¹¹ E kement kêr ha keriadenn maz ehot enni, goulennit piw a zo dellezek d'ho tegemerout, ha chomit en e di betek maz ehot kuit. ¹² O vont e-barzh an ti, saludit. ¹³ Ha mar'd eo dellezek an ti-se, ra ziskenno warnañ ho peoc'h ; mar n'eo ket dellezek, ra zistroio warnoc'h ho peoc'h. ¹⁴ Ha mar ne fell ket d'an dud ho tegemerout na selaou ho komzoù, it er-maez eus an ti pe eus ar gêr-se, hag hejit ar boultrenn diwar ho treid. ¹⁵ E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, da zeiz ar varn, ne vezo ket ken gwazh e-keñver Sodom ha Gomora eget e-keñver ar gêr-se.

(12) Salud ar Yuzevion a oa : « Ar peoc'h da vo ganeoc'h. »

Kentelioù evit diwezhatoc'h, goude ar Pantekost. Mk 13, 9-13 ; Lk 12, 11-12.

¹⁶ « Gwelit, ho kas a ran evel deñved e-touez bleizi. Bezit eta evezhiek evel naered hag eeun a galon evel koulmed. ¹⁷ Diwallit diouzh an dud ; rak ho kas a raint dirak al lezioù barn, hag ho skourjeañ a raint en o sinagogennoù. ¹⁸ Abalamour din-me e viot kaset dirak ar Baganed. ¹⁹ Pa viot kaset evelse n'en em chalit ket o klask gouzout penaos e komzhot ha petra a lavarhot ; ar pezh ho po da lavarout a vo roet deoc'h war an eur. ²⁰ N'eo ket c'hwi a gomzo, Spered ho Tad eo a gomzo ennoc'h. ²¹ Ar breur a werzho e vreur d'ar maro, hag an dad e vugel ; ar vugale a savo enep o zud hag o lakaio d'ar maro. ²² An holl, abalamour d'am ano, o devo kaz ouzhoc'h ; met an hini a zalc'ho mat betek ar fin, hennezh a vo salvet. ²³ Pa viot gwall-gaset en ur gêr, tec'hit d'un all. E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, n'ho po ket echu da dremen dre gêrioù Israhel, ma vo *deuet* Mab an den endro.

Kentelioù evit ar ministrerezh sakr dre vras. Lk 6, 40 ; 12, 2-7, 51-53.

²⁴ « N'emañ ket an diskibl a-us d'e vestr, nag ar mevel a-us d'e aotrou ; ²⁵ awalc'h eo d'an diskibl bezañ evel e vestr, ha d'ar mevel bezañ evel e aotrou. Mar o deus graet Beelseboul, eus ar penn-tiegezh, petra ne lavarint ket eus e dud ? ²⁶ N'ho pet ket son rak ar re-se ; rak n'eus netra goloet ha ne vo ket dizoloet, netra kuzhet ha ne vo ket gouvezet. ²⁷ Ar pezh a lavaran deoc'h en deñ-

(23) En doare lavarout an Testamant Kozh, e anver *Donedigezh*, gweladenn Yaweh, pep oberiadur a-bouezh gant Doue en aferioù ar bed-man. Aman ez eus ano eus rivin Jeruzalem, a vo unan eus Donedigezhioù ar Mab o c'houarn red an Istor, e-giz mestr holle'hal-loudek evel e Dad .

(26) Mika, 7, 6.

valijenn, hen lavarit e-kreiz ar sklerijenn ; ar pezh a glevit e pleg ho skouarn, hen embannit war leur an toennoù. 28 N'ho pet ket aon rak ar re a c'hell lazhañ ar c'horf met n'hellont ket lazhañ an ene, ho pet aon kentoc'h rak an hini a c'hell koll ar c'horf hag an ene en ifern. 29 Daoust ha daou c'holvan (filip) ne vezont ket gwerzhet ur gwenneg ? N'eus hini anezho koulskoude a gouezhfe war an douar hep aotre ho Tad. 30 Evidoc'h avat blev ho penn zoken a zo niveret holl. 31 N'ho pet ket aon eta ; talvezout a rit muioc'h eget ur bern golveni (filiped).

32 « Kement hini en devo anzavet ac'hanon dirak an dud, ec'h anzavin me ivez anezhañ dirak va Zad a zo en Neñvoù. 33 Met an nep am nac'ho dirak an dud, e nac'hin me ivez anezhañ dirak va Zad a zo en Neñvoù. 34 Na gredit ket e vefen deuet da zegas ar peoc'h war an douar ; deut on da zegas, n'eo ket ar peoc'h, met ar c'hleze. 35 Deut on da zisrannañ ar mab diouzh e dad, ar verc'h diouzh he mamm, ar verc'h-kaer diouzh he mamm-gaer. 36 Hag enebourion an den a vo tud e di. 37 An nep a gar e dad pe e vamm muioc'h eget n'am c'har, n'eo ket dellezek ac'hanon. An nep a gar e vab pe e verc'h muioc'h eget n'am c'har, n'eo ket dellezek ac'hanon. 38 An nep na gemer ket e groaz ha na zeu ket d'am heul n'eo ket dellezek ac'hanon. 39 An nep en devo kavet e vuhez, he c'hollo : met an nep en devo he c'hollat en abeg din-me, he c'havo.

40 « An nep ho tegemer, am degemer ; hag an nep am degemer a zegemer an Hini en deus va degaset. 41 An nep a zegemer un diouganer evel diouganer, a resevo ur gopr a ziouganer ; hag an nep a zegemero un den reizh evel den reizh, en devo ur gopr a zen reizh. 42 Ha piw bennak en devo roet ur werennad dour fresk hepken da unan eus ar re vihan-se, dre maz eo diskibl din, hen lavarout a ran deoc'h, e gwirionez, ne gollo ket e c'hopr. »

11. 1 Echu gantañ reiñ e gentelioù d'e zaouzek diskibl

ez eas Jezuz kuit ac'hano evit mont da gelenn ha da brezeg en o c'hêrioù.

Kannadiez a-berzh Yann. Lk 7, 18-23.

2 Yann avat, en e doull-bac'h, o vezañ klevet ano eus oberoù ar C'hrist, a gasas daou eus e ziskibion da lavarout dezhañ : 3 « Daoust hag eo te an hini a dje dont pe un all hor befede da c'hortoz ? » 4 Jezuz a respontas dezho : « It ha displegit da Yann ar pezh a glevit hag ar pezh a welit : 5 an dud dall a wel, ar re gamm a gerzh, ar re lor a zo glanaet, ar re vouzar a glev, ar re varo a sav da vev ; d'ar re baour e vez prezeget dezho ar c'heloù mat. 6 Hag evurus an nep ne vin ket evitañ un abeg a bec'hed. »

Testeni Jezuz diwar-benn Yann Vadezour. Lk 7, 24-35 ; 16, 16

7 Ewel maz edont o vont kuit, en em lakaas Jezuz da lavarout d'ar bobl diwar-benn Yann : « Petra oc'h aet da welout er gouelec'h ? Ur raoskienn hejet gant an avel ? 8 Petra 'ta oc'h aet da welout ? Un den gwisket blot ? Met ar re a zoug dilhad blot, a chom en tiez ar rouaned. 9 Met petra 'ta oc'h aet da welout ? Un diouganer ? Ya, m'hel lavar deoc'h, ha muioc'h eget un diouganer. 10 Eñ eo an hini a zo skrivet diwar e benn : *Setu ma kasan dirazout va c'hannad evit kempenn dit an hent.* 11 E gwirionez, m'hel lavar deoc'h, e-touez bugale ar merc'hed, n'eus ket bet ganet brasoc'h eget Yann Vadezour. Ha koulskoude ar bihanañ en Rouantelezh an Neñvoù a zo brasoc'h egetañ. 12 Abaoe devezhioù Yann Vadezour betek bremañ, ez eer dre nerzh en Rouantelezh an Neñvoù, ar re daer eo ar re a c'honez anezhi. 13 Rak an holl ziouganerion hag al Lezenn betek Yann o deus diouganet an da-zont. 14 Ha mar fell deoc'h intent, eo eñ an Elia hag

(10) Malaki 3, 1.

(14) Gant Yann Vadezour eo bet digoret un amzervezh nevez evit Israel : tremenet eo amzervezh al Lezenn. Bremañ eo hini Rouan-

a dle dont. ¹⁵ An nep en deus diwskouarn, ra glevo !
¹⁶ Ouzh piw keñveriañ ar rummad-tud-mañ : heñvel int
ouzh bugale azezet war ar blasenn hag a hop d'o c'he-
neiled : ¹⁷ C'hoariet hon eus gant ar fleüt ha n'hoc'h eus
ket dañset ; kanet hon eus deoc'h kanennoù-kañv ha
n'hoc'h eus ket skoet war boull ho kalon. ¹⁸ Rak dont
a ra Yann, ne zebr ket, ne ev ket, hag an dud a lavar :
an drouk-spered a zo ennañ. ¹⁹ Dont a ra Mab an den,
debrñ a ra, evañ a ra, hag e lavaront : setu ul lontek,
un ever gwin, mignon d'ar Bublikaned ha d'ar bec'herion.
Met anavezet eo bet ar Furnez gant he bugale. »

Mallozh war ar c'hêriou dibened. Lk 10, 13-15.

²⁰ Neuze e teraouas d'ober tamalloù ouzh ar c'hêriou
en devoa graet enno ar muiañ a vuzhudoù, dre n'o devoa
ket graet pinijenn. ²¹ « Mallozh dit Korazein ! Mallozh
dit Betsaida ! Rak ma vije bet graet en Tir hag en Sidon
ar burzhudoù bet sevenet ennoc'h, o divije ar c'hêriou-se
graet pinijenn, pell 'zo, gant ar sae-reun hag al ludu.
²² Ya, m'hen lavar deoc'h, da zeiz ar Varn, ne vo ket ken
garv e-keñver Tir ha Sidon eget en ho keñver. ²³ Ha te
Kafarnaoum, daoust hag e savi betek an Neñv ? Diskaret
e vi betek an ifernioù ; rak ma vije bet graet e Sodom
ar burzhudoù a zo bet sevenet ennout, e vije c'hoazh en
he sav. ²⁴ Ya, hen lavarout a ran dit, da zeiz ar Varn,
ne vo ket ken garv e-keñver Sodom eget ez keñver-te. »

Ar Rouantelezh a zo d'ar re izelek. Lk 10, 21-22.

²⁵ En amzer-se, en em lakaas Jezuz da gomz hag e lavaras :

telezh an Nenvoù, hag ar re a ya e-barzh n'eo ken ar re a zo eus
gwad Abraham, met ar re o deus nerzh-kalon awalc'h evit degemer
an Avel. Yann n'eo ket Elia, evit pezh a sell ouzh e bersonelezh,
met deut eo gant spered Elia, da embann donedigezh ar Mesias evel
m'en devoa diouganet Malaki (3) diwar e benn.
⁽¹⁹⁾ Kalz eus an dornskridoù e-touez ar re wellan a lavar e-lec'h
« gant he bugale », « diwar hec'h oberoù ».

« Da vennigañ a ran, a Tad, Aotrou an Neñv hag an
douar dre m'ac'h eus kuzhet an traoù-se ouzh an dud
desket ha fur, ha m'ac'h eus o diskuliet d'ar re vihan.
²⁶ Ya, Tad, rak evelse eo bet plijet dit. ²⁷ Pep tra a zo bet
roet din gant va Zad, ha den ebet ne anavez ar Mab nemet
an Tad, ha den ebet ne anavez an Tad nemet ar Mab, hag
an nep a blij d'ar Mab hen diskuliañ dezhañ.

²⁸ « Deuit davedon, c'hwi holl ar re a zo skuizh hag
a bleg dindan ar samm, ha me ho tivec'hio. ²⁹ Kemerit
warnoc'h va yeo, ha deskit diganin, rak me 'zo hegarat
hag izelek a galon, ha *diskuizh a gavhot d'hoc'h eneoù*.
³⁰ Flour eo va yeo ha skañv va samm. »

Ar pennoù-ed kutuilhet da zeiz ur Sabad. Mk 2, 23-28 ;
Lk, 6, 1-5.

12. 1 En amzer-se, edo Jezuz o vont a-dreuz parkadoù-
ed ; ur sadornvezh e oa, hag e ziskibion, naon ganto, a
'n em lakas da ziframmañ pennoù-ed ha d'o debrñ. 2 Ar
Farizianed, o welout an dra-se, a lavaras dezhañ : « Da
ziskibion a ra pezh a zo difennet ober d'ar sabad. » 3 Met
Eñ a respontas : « Ha n'hoc'h eus ket lennet ar pezh a
reas David, p'en devoe naon, eñ hag ar re a oa gantañ ;
4 penaos ez eas en ti Doue hag e tebras *baraennoù ar
C'hinnig*, ne oa aotre d'o debrñ na dezhañ na d'ar re-se
a oa gantañ, met d'ar veleion hepken ? 5 Pe n'hoc'h eus
ket lennet el Lezenn penaos, d'ar sadorn, e torr ar ve-
leion ar sabad en templ hep ober pec'hed ebet ? 6 Hogen,
me a lavar deoc'h ez eus amañ unan brasoc'h eget an
Templ. 7 Ma komprenfec'h petra dalv kement-mañ : *Me
'fell din an drugarez ha neket ar brofadenn*, n'ho pefe
ket kondaonet tud dibec'h. 8 Rak Mab an den a zo mestri
zoken war ar Sabad. »

(29) Yeremia 6, 16 (en hebreeg).

(7) Oseah 6, 6.

An den disec'het e zorn hag ar Sabad.

⁹ O kuitaat al lec'h-se, ez eas Jezuz e-barzh o sinagogenn. ¹⁰ Hogen, eno edo un den, un dorn disec'het dezhañ, hag e c'houlennjont ouzh Jezuz : « Hag aotre a zo da reiñ ar pare d'ar sadorn ? » Digarez d'e damall e oa. ¹¹ Jezuz a respontas dezho : « Pehini ac'hanoc'h mar n'en deus nemet un dañvad ha mar kouezh en ur foz da zeiz ar sabad, ne zeuio ket d'e dennañ ha d'e sevel ac'hano ? ¹² Hag un den, na pegen muioc'h eget un dañvad ne dalvez ket ? Aotre ez eus 'ta d'ober vad da zeiz ar sabad. » ¹³ Neuze e lavaras d'an den-se : « Astenn da zorn. » Hen astenn a reas hag e teuas da vezañ yac'h evel egile. ¹⁴ Ar Farizianed, avat, a vec'h aet er-maez, a'n em guzulias da glask an doareoù d'e goll. ¹⁵ Met Jezuz, klevet gantañ kement-se, a'n em dennas ac'hano.

Servijer Doue. Mk 3, 7-12.

Un engroez bras a yeas d'e heul hag eñ a bareas an holl dud-se. ¹⁶ Nemet e tifennas groñs dezho hen reiñ da anaout, ¹⁷ evit ma teufe da wir komz an diouganer Isahia : ¹⁸ « *Setu va servijer am eus dibabet, va muiañ karet am eus ennañ levezet va c'halon. Warnañ e lakain va Spered ma embanno ar reizhded d'ar Broadoù.* ¹⁹ *Ne dabuto ket, ne grio ket, ne vezo ket klevet e vouezh war ar plasennoù.* ²⁰ *Ne dorro ket ar raosklenn diskaret, ne vougo ket ar boulc'henn c'hoazh o tivogediñ, betek m'en devo kaset ar reizhded betek an trec'h.* ²¹ *En e ano e lakay o goanag ar Broadoù.* »

Jezuz ha Beelzeboul. Mk 3, 22-27 ; Lk 11, 14-26.

²² Neuze e voe degaset dezhañ un den diaoulet, dall ha mut, hag e pareas anezhañ en doare ma komze ha ma

(18) Isahia 42, 1-4.

wele. ²³ Hag ar bobl estlammet holl, a lavare : « Daoust ha n'eo ket hemañ *Mab David* ? » ²⁴ Met ar Farizianed, o klevout an dra-se, a lavare : « Eñ ne gas kuit an diaouled nemet dre nerzh Beelzeboul, priñs an diaouled. » ²⁵ Jezuz oc'h anavezout o sonjou a lavaras dezho : « Kement rouantelezh a vez dizunvaniezh enni, a vo dismantret, ha kement kêr ha kement ti a vez dizunvaniezh enno, n'hellint ket padout. ²⁶ Mar'd eo Satan eta an hini a gas kuit Satan, ez eus dizunvaniezh ennañ ; penaos eta e pado e Rouantelezh ?

²⁷ « Ha mar'd eo dre Veelzeboul e kasan an diaouled kuit, dre biw e kas anezho kuit ho tiskibled-c'hwi ? Setu perak int o-unan a vo barnerion warnoc'h. ²⁸ Hogen mar'd eo dre Spered Doue e kasan an diaouled kuit, neuze 'ta eo deuet evidoc'h Rouantelezh Doue.

²⁹ « Pe c'hoazh penaos e c'heller antren en ti un den kreñv hag ober ar skrap war e arreburi, hep bezañ aziagent erreet an den kreñv-se ? Neuze hepken e vezo gellet lakaat ar skarz war e di.

³⁰ « An nep n'emañ ket ganin a zo enep din, hag an nep na zastum ket ganin, a argas.

Ar pec'hed enep sklerijenn ar Spered-Santel.

³¹ « Setu perak e lavaran deoc'h : pep pec'hed ha pep komz disakr a vezo pardonet d'an dud, nemet ar gomz disakr enep ar Spered ne vezo ket roet an diskarg anezhañ. ³² Ha nep piw bennak en devo komzet enep Mab an den e vezo pardonet dezhañ ; met d'an nep en devo komzet enep ar Spered Santel, ne vezo ket pardonet dezhañ nag er bed-mañ nag er bed da zont.

³³ « Pe lavarit ez eo mat ar wezenn, ha mat eo he

(27) Evit kompren ar gomz-se war ziweuz hon Salver ez eo ret gouzout e krede ar Farizianed o-unan gouzout ober da gas an diaouled kuit, ha deskin a raent d'o diskibion penaos en em gemer evit-se.

frouezh ; pe lavarit ez eo fall ar wezenn, ha fall eo he frouezh ; rak diouzh he frouezh, ec'h anavezet ar wezenn. 34 Gouenn naered, penaos e c'hellfec'h lavarout traoù mat, fall evel maz oc'h ? Rak diouzh leunder ar galon e komz ar genoù. 35 An den mat a denn traoù mat eus teñzor mat e galon, hag an den fall, eus e deñzor fall, a denn traoù fall. 36 Hen lavarout a ran deoc'h : eus kement drouk-komz bet lavaret, o devo an dud da rentañ kont da zeiz ar Varn. 37 Rak diwar da gomzoù e vi kavet reizh ha diwar da gomzoù kondaonet. »

Sin Yona. Lk 11, 29-32.

38 Neuze darn eus ar Skribed hag eus ar Farizianed o tont war ar gaoz a lavaras : « Mestr, ni 'garfe ho kwelout oc'h ober ur sin. » 39 Respont a reas dezho : « Gouenn fallakr hag avoultrerez o c'houlenn ur sin ! Sin all ebet ne vo roet dezhi nemet sin an diouganer Yona ; 40 rak evel ma voe Yona tri devezh ha teir nozvezh en kof ar pesk, evelse Mab an den a vo tri devezh ha teir nozvezh en kreizon an douar. 41 Tud Niniveh a zasorc'ho da zeiz ar Varn gant ar ouenn-mañ hag a gondaono anezhi, rak graet o deus pinijenn o klevout prezegenoù Yona ; ha brasoc'h eget Yona ez eus amañ. 42 Rouanez ar C'hreisteiz a zasorc'ho, da zeiz ar varn, gant ar ouenn-mañ hag a gondaono anezhi, rak deuet eo eus harzoù pellañ an douar da selaou furnez Salomon, ha brasoc'h eget Salomon ez eus amañ.

Gwallleur an hini a adkouezh dindan c'halloud Satan.
Lk 11, 24-26.

43 « Pa 'z eo aet an drouk-spered er-maez eus un den,

(40) Yona 2, 1.

(41) Yona 3, 3-9.

(42) Al lec'hioù-gouez ha sec'h a veze sellet evel poblet gant an diaouled. Sell. ouzh Isabiah 13, 21 ; 34, 14 ; Barouk 4, 35 ; Diskul

e kerzh dre al lec'hioù sinac'h, o klask e ziskuizh ha n'hen kav ket. 44 Neuze e lavar : « Distreiñ a rin d'an ti m'on deuet er-maez anezhañ. » Ha pa zistro e kav an ti goull, naetaet ha kinkjet. 45 Mont a ra neuze da gerc'hat seizh spered all droukoc'h egetañ hag e teuont en ti hag e reont ennañ o annez, ha stad diwezhañ an den-se a zo gwas-hoc'h eget ar c'hentañ ; evelse e c'hoarvezo gant ar ouenn fallakr-mañ. »

Kerent Jezuz. Mk 3, 31-35 ; Lk 8, 19-21.

46 Edo c'hoazh o komz ouh an dud, ma tegouezhas er-maez e vamm hag e vreudeur, a glask e komz outañ. 47 Unan bennak a lavaras dezhañ : « Setu aze er-maez da vamm ha da vreudeur, hag e c'houlennont komz ouzhit. » 48 Jezuz a respontas d'an den en devoa lavaret an dra-se dezhañ : « Piw eo va mamm ha piw eo va breudeur ? » 49 Hag oc'h astenn e zorn war-du e ziskibion e lavaras : « Setu va mamm ha va breudeur. 50 Rak nep piw bennak a ra bolontez va Zad a zo en Neñvoù, hennezh eo va breur, va c'hoar ha va mamm. »

Jezuz a gomz dre barablennoù. Mk 4, 1-2 ; Lk 8, 4.

13. « En devezh-se ez eas Jezuz er-maez eus an ti hag ec'h azezas war ribl ar mor. » Un engroez bras a dud en em zastumas endro dezhañ, ma voe ret dezhañ sevel en ur vag : hag eno ec'h azezas, e-pad ma chome an dud war an aod. 3 Hag e komzas outo eus kalz traoù dre barablennoù. Hag e lavare :

18. « Met an diaouled a zo gwell ganto chom en dud ; disoul ar barabolenne ne gav ket e lec'h all an diakuizh klasket gantan.

(46) Ar vreudeur a zo kaoz aman diwar o fenn a oa kendirvi d'hon Salver. Implijet e veze gant ar Yusevion ar ger « breur » en ur ster ledan.

An Hader. Mk 4, 3-9 ; Lk 8, 5-8.

« An hader a yeas er-maez da hadañ. 4 Hag e-pad m'edo oc'h hadañ, e kouezhas greun war ribl an hent, ha laboursed an neñv a zeuas hag o debras. 5 Greun all a gouezhas en ul lec'h meinok ne oa ket ennañ kalz a zouar ; hag e savjont kerkent dre ne oa ket a zonder douar ; 6 met pa bignas an heol e voent devet hag evel n'o devoa ket a wrizioù, e sec'hjont. 7 Greun all a gouezhas e-mesk ar spern hag ar spern a savas hag o mougas. 8 Re all a gouezhas en douar mat hag e rojont frouezh, unan kant, un all tri-ugent, un all tregont. 9 Ra glevo an nep en deus diwskouarn. »

Perak e prezeg Jezuz dre baradolennoù. Mk 4, 10-13 ; Lk 8, 9-10.

10 Neuze e ziskibion o tostaat outañ a lavaras : « Perak e komzez dezho dre baradolennoù ? » 11 Hag e respontas : « Deoc'h c'hwi eo bet roet anaout misterioù Rouantelezh an Neñvoù ; dezho avat n'eo ket roet. 12 Rak an nep en deus, e vezo roet dezhañ hag e vezo fonn gantañ ; met an nep n'en deus ket, e vezo tennet digantañ zoken ar pezh en deus. 13 Setu perak e komzan dezho dre baradolennoù, rak pa welont, ne welont ket, ha pa glevont, ne glevont ha ne veizont ket. 14 Evito e teu da wir diougan Isahia : *Klevout a rehot gant ho tiwskouarn ha ne gomprenhot ket ; sellout a rehot gant ho taoulagad ha ne welhot ket.* 15 *Rak aet eo da duzum spered ar bobl-mañ ; o diwskouarn a zo deut da vezañ ponner-glev, ha serret o deus o daoulagad, gant aon na welje o daoulagad, na glevje o diwskouarn, na gomprenje o spered, na gemm-jent o buhez ha na rojen-me ar pare dezho.* 16 Evidoc'h-c'hwi, eürus ho taoulagad dre ma welont, hag ho tiws-

(14) Isahia 6, 9-10.

kouarn dre ma klevont. 17 Rak hen lavarout a ran deoc'h, e gwirionez, kalz diouganerion ha tud santel o deus c'hoantaet gwelout ar pezh a welit, ha n'o deus ket gwelet, klevout ar pezh a glevit, ha n'o deus ket klevet.

Diskleriadur Parabolenn an Hader. Mk 4, 13-20 ; Lk 8, 11-15.

18 « C'hwi eta, selaouit petra dalv parabolenn an hader. 19 Pa glev unan bennak komz ar Rouantelezh hep intent anezhi, e teu an Drouk Spered hag e skrap ar pezh a zo bet hadet en e galon ; setu aze pezh a zo beñ hadet war ribl an hent. 20 Pezh 'zo kouezhet war ar meinok, eo an nep a glev ar gomz hag he degemer raktal gant levez ; 21 met n'en deus ket a wrizioù, hedro eo, ha kerkent ma teu an drubuilh pe an heskinerezh en abeg d'ar gomz, e kav diouzhtu tro da gouezhañ. 22 An had kouezhet er spern eo an nep a glev ar gomz ; met prederioù ar bed ha lorberezh ar madoù a voug ar gomz a zeu da vezañ difrouezh. 23 Erfin, an had en douar mat eo an nep a glev ar gomz hag hec'h intent, a zoug frouezh hag a ro bremañ kant, bremañ tri-ugent, bremañ tregont evit unan. »

An Dreog

24 Degas a reas dezho ur barabolenn all o lavarout : « Heñvel eo Rouantelezh an Neñvoù ouzh un den en devoa hadet greun mat en e bark. 25 Hogen e-pad ma oa kousket e dud, e teuas e enebour ; hadañ a reas dreog e-mesk ar gwinizh hag ez eas kuit. 26 Pa voe savet an ed en geot ha pa voe kroget da zisac'hañ, e voe gwelet ivez an dreog. 27 Ha mevelion an tieg a zeuas da lavarout dezhañ : Aotrou, daoust ha n'az poa ket hadet greun mat ez park ? Penaos 'ta ez eus ennañ dreog ? 28 Respont a reas dezho : Un enebour eo en deus graet an dra-se. Hag ar mevelion da lavarout dezhañ : Hag e plijfe dit ez afemp d'hen kuitilh ? 29 N'it ket, emezañ dezho, gant aon na dennfec'h

ivez ar gwinizh gant an dreog. ³⁰ Lezit an eil hag egile da greskiñ betek an eost ha d'an eost e lavarinn d'an eosterion : Kutuilhit da gentañ an dreog hag endrammit anezhañ evit e zéviñ ha dastumit ar gwinizh er sollier. »

Ar c'hreunenn sezo. Ar goell. Mk 4, 30-33 ; Lk 13, 18-21.

³¹ Kinnig a reas dezho ur barabolenn all o lavarout : « Rouantelezh an Neñvoù a zo heñvel ouzh ur c'hreunenn sezo en deus kemeret un den evit hec'h hadañ en e bark. ³² An hadenn vihanañ ez eo ; met pa'z eo savet, eo brasoc'h eget an holl louzeier all, dont a ra da vezañ ur wezenn ma c'hell laboused an neñv dont da glask goudor en he skourroù. »

⁵³ Lavarout a reas c'hoazh dezho ar barabolenn-mañ : « Rouantelezh an Neñvoù a zo heñvel ouzh ar goell a gemer ur vaouez d'e veskañ gant tri vuzuliad bleud ma lakaio an holl doaz da c'hoiñ. »

³⁴ Jezuz a lavaras d'ar bobl an holl draoù-se dre barabolennoù, ha ne gomze ket outo hep ober dre barabolennoù, ³⁵ o lakaat evelse da vont da wir komzoù an diouganer : « *Digeriñ a rin va genoù d'ober gant parabolennoù ; ha dizoleiñ a rin traoù kuzhet abaoe krouidigezh ar bed.* »

Diskleriadur Parabolenn an dreog

³⁶ Neuze o lezel ar bobl, e teuas endro d'ar gêr ; e ziskibion a dostaas hag a lavaras dezhañ : « Displegit dimp parabolenn an dreog er park. » ³⁷ Respont a reas dezho : « An hini a had ar greun mat eo Mab an den ; ar park eo ar bed ; ³⁸ ar greun mat eo bugale ar Rouantelezh ; an dreog eo bugale an Drouk-Spered ; ³⁹ an enebour en deus o hadet eo an diaoul ; an eost, fin ar bed ; an eosterion,

(35) Ps. 77, 2.

an Aeled. ⁴⁰ Evel ma kutuilher an dreog d'e deurel en tan, evelse e c'hoarvezo da ziwezh ar bed. ⁴¹ Mab an den a gaso e Aeled hag e skarzhint eus e Rouantelezh an holl wall-skouerioù hag ar re a ra fallagriezh, ⁴² hag e taolint anezho en forn an tan ; eno e vezo gouelvan ha skrignadegoù-dent. ⁴³ An dud santel neuze a skedo evel an heol e Rouantelezh o Zad. Ra glevo an nep en deus diwskouarn ! »

An teñzor kuzhet.

⁴⁴ « Rouantelezh an Neñvoù a zo c'hoazh heñvel ouzh un teñzor kuzhet en ur park ; an den en deus e gavet, a guzh anezhañ adarre ; ha laouen-holl, ez a da werzhañ e holl beadra hag e pren ar park.

Ar berlezenn

⁴⁵ « Rouantelezh an Neñvoù a zo heñvel c'hoazh ouzh ur marc'hadour a glaske perlezennoù kaer. ⁴⁶ Kavet gantañ ur berlezenn a briz bras, ez eas da werzhañ e holl beadra hag e prenas anezhi.

Ar roued taolet er mor

⁴⁷ « Ha c'hoazh eo heñvel Rouantelezh an Neñvoù ouzh ur roued a daoler er mor hag a zastum pesked a bep scurt. ⁴⁸ Pa vez leun, ar besketaerion a denn anezhi war an aod, hag aet en o c'hoazez, e tibabont ar re vat evit o lakaat e paneroù, hag e taolont kuit ar re fall. ⁴⁹ Evelse e c'hoarvezo da fin ar bed ; an Aeled a zeuio hag a zispartio ar re fall diouzh ar re vat, evit teurel anezho en forn an tan ; eno e vezo gouelvan ha skrignadegoù-dent.

Ar penn-tiegezh

⁵¹ « Ha komprenet hoc'h eus an holl draoù-se ? » — « Ya », emezo. ⁵² Hag e lavaras dezho : « Setu perak

kement Skrib gouiziek diwar-benn Rouantelezh an Neñvou, a zo heñvel ouzh ur penn-tiegezh a denn eus e deñzor traoù nevez ha traoù kozh. »

Jezuz o weladenniñ Nazared. Mk 6, 1-6.

53 Goude m'en devoe Jezuz echu ar parabolennoù-se, ez eas kuit ac'hano. 54 Erruet en e vro, e kelenne er sinagogenn, en doare ma oa souezhet an dud ha ma lavarent : « Eus pelec'h e teu dezhañ ar furnez hag ar burzhudoù-se? 55 Ha n'eo ket eñ mab ar c'halvez ? E vamm, daoust ha n'eo ket an hini anvet Mari, hag e *vreudeur*, daoust ha n'eo ket Jakez, Yosef, Simon ha Jud ? 56 Hag e *c'hoarezed* ha n'emaint ket i en hon touez ? A belec'h eta e teu dezhañ an holl draoù-se ? » 57 Ha drouk-skoilh a gavent diwar e benn. Jezuz avat, a lavaras dezho : « Un diouganer ne vez disprizet nemet en e vro hag en e di. » 58 Ha ne reas ket kalz a vurzhudoù eno, en abeg d'o diskredoni.

Herodez ha Yann Vadezour. Mk 6, 14-29 ; Lk 3, 18-20 ; 9, 7-9.

14. « En amzer-se, Herodez ar Gouarnour a glevas ar vrud diwar-benn Jezuz. » Hag e lavaras d'e dud : « Yann Vadezour, an hini eo ! Dasorc'het eo eus a-douez ar re varo, ac'hano ar galloud burzhudus en em ziskler ennañ. »

3 Herodez en devoa graet pakañ krog en Yann, e chaden-

(55-56) *E vreudeur hag e c'hoarezed.* Gwelit hon eus dija talvoudegezh ledan ar gerioù-se. E gendirvi hag e genitervezed e oant. Jakez ha Yozef hag a vez graet anezho breudeur da Jezuz, a oa evit gwir kendirvi dezan, pa oant mibion Alfe (Mz, 10, 3 ; Mk 3, 8 ; Lk 6, 15) ; hag o mamm anvet ivez Mari a zo dishenvel diouzh Mari, mamm Jezuz, pa vez meneget ar Mari-se, mamm Jakez ha Yozef, e-kichen mamm Jezuz, e-touez ar merc'hed a sell ouzh ar Salver savet e kroaz (Maz. 27, 56).

(3) Herodiaz a oa merc'h Aristoboulos ha merc'h vihan da Herodez

nañ hag e deurel en toull-bac'h, en abeg da Herodiaz, gwreg Filip e vreur, 4 dre ma lavare Yann dezhañ : « N'ac'h eus ket gwir d'he c'haout da bried. » 5 A youl awalc'h en dije lazhet anezhañ, met aon en devoa rak ar bobl a gemere Yann evit un diouganer. 6 Hogen, evel ma oa lid deiz ha bloaz ganedigezh Herodez, e korollas merc'h Herodiaz dirak ar gouvidi, hag e plijas da Herodez, 7 kement ma touas dre le, reiñ dezhi kement a c'houlennefe. 8 Ar verc'h, kenteliet gant he mamm, a lavaras : « Ro din amañ war ur plad penn Yann Vadezour. » 9 Ar roue a voe glac'haret, met en abeg d'e c'her ha d'e gouvidi, e c'hourc'hemennas hen reiñ dezhi, 10 hag e kasas tud da zibennañ Yann en e doull-bac'h. 11 Hag ar penn, degaset war ur plad, a voe roet d'ar plac'h yaouank a zougas anezhañ d'he mamm. 12 Diskibion Yann neuze a zeuas da gerc'hat ar c'horf hag a sebelias anezhañ ; ha goude-se ez ejont da gas ar c'heloù da Jezuz.

Ar c'hentañ kresk bara. Mk 6, 32-44 ; Lk 8, 10-17 ; Yn 6, 1-13.

13 O vezañ klevet kement-se, Jezuz a yeas kuit ac'hano gant ur vag hag en em dennas en ul lec'h distro, met ar bobl a ouezas hag ez ejont war e lerc'h, war droad, eus ar c'hêrioù tro-war-dro. 14 Pa zouaras e welas un engroez bras a dud, hag en devoe truez outo hag e pareas ar glañvourion.

15 Deuet an abardaez, e tostaas e ziskibion outañ o lavarout : « Digenvez eo al lec'h-mañ, ha diwezhat eo dija ; kas kuit an dud-se maz aint d'ar c'heriadennoù da brenañ peadra da zebriñ. » 16 Met Jezuz a lavaras dezho : « N'o deus ket ezhomm da vont kuit, roit dezho c'hwi hoc'h-unan da zebriñ. » 17 Respont a rejont dezhañ : « N'hon eus

Vras. Dimezet e oa gant Filip, hec'h eontr, breur he zad. Ha bevan a rae gant Herodez Antipas, ar Gouarnour, breur Filip.

amañ nemet pemp baraenn ha daou besk. » 18 « Degasit anezho din amañ », emezañ. 19 Gourc'hemennet gantañ d'ar bobl azezañ war ar geot, e kemeras ar pemp baraenn hag an daou besk, hag o sevel e zaoulagad war-du an neñv, e vennigas anezho ; ha goude terrin ar baraennoù en tammou, e roas anezho d'e ziskibion hag an diskibion d'ar bobl. 20 Holl e tebrjont o gwalc'h ; hag eus ar restachoù e voe dastumet daouzek panerad leun a dammoù. 21 Ar re o devoa debret a oa anezho pemp mil den, hep niverin ar merc'hed hag ar vugale.

Jezuz a gerzh war an dour. Mk 6, 45-52 ; Yn 6, 14-21.

22 Raktal goude, e redias Jezuz e ziskibion da sevel er vag ha da vont en e raok d'an tu all d'al lenn, e-pad ma kase kuit ar bobl. 23 Ha goude bezañ kaset kuit ar bobl, e pignas war ar menez evit pediñ en digenvez ; ha deuet ar serr-noz, edo eno e-unan penn.

24 E keit-se, ar vag, degouezhet a-benn neuze e kreiz ar mor, a oa hejet-dihejet gant ar c'houmou, rak avel a-benn a oa. 25 D'ar pevare beilhadenn-noz, Jezuz a yeas war-du e ziskibion, o vale war ar mor. 26 Ar re-mañ ouzh e welout o vale war ar mor, a voe saouzanet hag a lavaras : « Un tasmant ec'h eo », ha spontet holl, ec'h en em lakjont da c'harmin. 27 Jezuz avat a gomzas outo raktal : « Ho pet fiziñs, me eo, n'ho pet ket aon. » 28 Pêr a respontas neuze : « Aotrou, mar 'd eo te an hini eo, kemenn maz in d'az kaout war an dour. » — 29 « Deus », emezañ, ha Pêr aet er-maez eus ar vag a gerzhe war an dour da vont betek Jezuz. 30 Met o welout pegen kreñv e oa an avel, e krogas aon ennañ, hag evel ma teraoue sankañ er mor, e hopas : « Aotrou, va salv. » 31 Raktal Jezuz astennas e zorn dezhañ

(25) Da lavarout eo etre teir eur ha c'hwec'h eur diouzh ar beure. Ar re gozh a ranne daouzek eur an noz etre peder beilhadenn, pep a deir eur.

ha kroget ennañ, a lavaras : « Den a nebeut a feiz, perak ac'h eus diskredet ? » 32 Ha pa voent savet er vag, e torras an avel. 33 Neuze ar re a oa er vag, a zeuas da stouin dirazañ en ur lavarout : « Te a zo en gwirionez Mab Doue. »

Pare tud-klañv Genezared. Mk 6, 53-56.

Treizhet ganto al lenn, e tilestrjont war zouar Genezared. 35 Tud ar vro a anavezaz Jezuz hag a gasas kannaded e pep lec'h tro war dro, ma voe degaset dezhañ an holl dud klañv. 36 Hag e pedent anezhañ d'o lezel da stekiñ panevet ouzh penn-pilh e vantell, ha kement hini a stoke outañ a veze pareet.

Ar Skribed hag o henvoaziou. Mk 7, 1-23.

15 1 Neuze, e teuas Skribed ha Farizianed deut eus Jeruzalem da gaout Jezuz hag e lavarjont dezhañ : 2 « Perak e torr da ziskibion *Henvoaz ar re Gozh* ? rak ne welc'hont ket o daouarn pa'z eont da bredañ. » 3 Respont a reas dezho : « Ha c'hwil, perak e torrit gourc'hemenn Doue gant hoc'h *Henvoaz* ? 4 Rak lavaret en-deus Doue : *Da dad ha da vamm a enori, ha : Nep piw bennak a vallozho ouzh e dad pe e vamm a vo lakaet d'ar maro.* 5 C'hwil avat a lavar : *Nep piw bennak a lavaro d'e dad pe d'e vamm* : Kinniget am eus e prof da Zoue ar pezh am befe gallet ho

(2) En tu hont d'al Lezenn skrivet, e rae ar Farizianed gant ar pezh a oa anvet *Henvoaz ar re gozh*, kustumanoù ha gourc'hemennoù ne oant ket e levrioù Moizez, met a gredent displegan al Lezenn ganto. Abaoe kantvedoù e veze daskelennet an *Henvoaz* gant ar Skribed. Hervez an *Henvoaz* e tleed gwelc'hin an daouarn araok ar predoù. Evel ma lavare ar Skribed, e oa awalc'h bezañ lavaret war e vadoù : « Korban - Kinnig a ran da Zoue », evil chom hep dileout un dra bennak d'e gerent mar deufent da c'houlenn sikour diganeoc'h ; kaeroc'h 'zo, mar dalc'he ar gerent da c'houlenn, e c'helled o mallozhin evel tud disakr, evel pa vije bet pernetet gouestlan un dra bennak da Zoue a-enep e c'hourc'hemennoù o-unan.

(4) Ermaeziadeg 20, 12 ; Adlezenn 5, 16 ; Ermaeziadeg 21, 17.

skoazellañ gantañ, 6 n'en deus mui ezhomm da enoriñ e dad pe e vamm. Hag e lakait evelse didalvez gourc'hemenn Doue gant hoc'h *Hennoaz*. 7 Pilpoused, mat-kenañ en deus diouganet Isahia diwar ho penn pan en deus lavaret : 8 *Ar bobl-mañ am enor gant he muzelloù, he c'halon avat a zo pell diouzhin.* 9 *Un aner eo an enor a rentont din pa gelennont gourc'hemenoù ned int nemet a-berzh an dud.* »

10 Hag o vezañ galvet ar bobl da dostaat, e lavaras dezho : « Selaouit ha komprenit. 11 N'eo ket ar pezh a ya er genoù a saotr an den ; met ar pezh a zeu eus e c'henoù, setu aze ar pezh a saotr an den. »

12 E ziskibion neuze o vezañ deuet d'e gaoui, a lavaras dezhañ : « Ha gouzout a rez eo bet gwall feuket ar Fari-zianed o klevout ar gomz-se ? » 13 Respont a reas : « Kement plantenn ha n'eo ket bet plantet gant va Zad a zo en Neñv, a vo diwrizennet. 14 Lezit anezho. N'int nemet tud dall o vjeinañ tud dall. Hogen pa vez un dall o vleinañ un dall e kouezhont o daou er poull. » 15 Pêr neuze a lavaras dezhañ : « Displeg dimp ar barabolenn-se. » 16 Jezuz a respontas : « Ha c'hwi ivez a zo c'hoazh hep skiant-poell ? 17 Ne gomprenit ket penaos kement a ya er genoù a ziskenn er c'hof hag a vez distaolet e lec'h distro ? 18 Met ar pezh a ya er-maez eus ar genoù a zeu eus ar galon, hag an dra-se eo a saotr an den. 19 Rak eus ar galon e teu ar soñjoù fall, al lazherezh, an avoultriezh, ar c'hadaliezh, al laeronsioù, ar fals-testenioù, an drouk-komzoù. 20 Setu aze ar pezh a saotr an den ; met debrñ hep gwele'hin an daouarn, se ne saotr ket an den. »

Ar Gananeadez

21 Aet kuit ac'hano, en em dennas Jezuz war-du Tir ha Sidon. 22 Ha setu ur Gananeadez, deuet eus ar vro tro-dro, a c'harne, o lavarout : « Az pez truez ouzhin, Aotrou,

(7) Isahia 29, 13.

mab David ; va merc'h a zo gwallgaset skrijus gant un diaoul. » 23 Jezuz ne respontas ger ebet. Met e ziskibion o tostaat outañ, e bede o lavarout : « Kas-hi kuit, rak chom a ra da c'harmin war hon lerc'h. » 24 Respont a reas : « N'on bet kaset nemet etrezek deñved kollet *tiegezh Israhel*. » 25 Met ar vaouez, o vezañ deuet dezhañ, he devoa stouet dirazañ, en ur lavarout : « Aotrou, ro skoazell din ! » 26 Eñ a respontas : « N'eo ket mat kemerout bara ar vugale, evit e deurel d'ar chas. » — 27 « Gwir eo, Aotrou, emezi ; met da vihanañ, ar chas a zebr ar bruzhun a gouezh diwar daol o mistri. » 28 Neuze e lavaras Jezuz dezhi : « O maouez, bras eo da feiz ! Ra vo graet dit hervez da c'hoant. » Ha war an taol e voe pareet he merc'h.

Pereañsoù. Mk 7, 31-37.

29 Aet kuit ac'hano e teuas Jezuz war ribl *mor Galilea*, Hag o vezañ pignet war ar menez, ec'h azezas eno. 30 Ur maread tud a dostaas neuze outañ, o tegas kammed, dalled, bouzared ha muded, tud mac'hagnet ha klañvourion all a bep seurt. O lakaat a rejont e-harz e dreid hag e pareas anezho. 31 Ma oa ar bobl estlamm et holl o welout ar re vut o komz, ar re vac'hagnet pare, ar gammed o vale, an dalled o welout sklaer, ma kanent klod da Zoue Israhel.

An eil kresk bara. Mk 8, 1-9.

32 Met, galvet gantañ e ziskibion, e lavaras Jezuz dezho : « Truez am eus ouzh ar bobl-se, tri devezh ma talc'hont ganin, ha n'o deus netra da zebriñ. Ne fell ket din o c'has kuit war o yun gant aon na semplfent war an hent. » 33 An diskibion a lavaras dezhañ : « E pelec'h kaout er gouelec'h-mañ, awalc'h a vara da derrañ o naon da gement-all a dud ? » 34 Hag e c'houlennas Jezuz outo : « Pet baraenn hoc'h eus ? » — « Seizh, emezo dezhañ, hag un nebeut peskedigoù. »

³⁵ Jezuz neuze a reas d'ar bobl azezañ war an douar, ³⁶ a gemeras ar seizh baraenn hag ar pesked, ha goude bezañ graet ar bedenn a drugarez, o rannas, o roas d'e ziskibion, hag ar re-mañ d'ar bobl. ³⁷ An holl a zebras o gwalc'h, hag eus an tammoù a chome war o dilerc'h, e kasjont ganto seizh panerad leun. ³⁸ Hogen ar re o devoa debret a oa anezho ouzhpenn pevar miliard, hep niveriñ ar merc'hed hag ar vugale.

³⁹ Goude kas kuit ar bobl, e savas en ur vag hag e teuas e bro Magadan.

Goulenn ur sin en oabl. Mk 8, 11-13.

^{16.} ¹ Dont a reas d'e gaout Farizianed ha Sadukeidi, hag evit e dentañ e c'houlennjont digantañ diskouez dezho ur sin bennak en neñv. ² Respont a reas dezho : « Diouzh an abardaez e lavarit : Brav e vo an amzer, ruz eo an oabl; ³ ha diouzh ar mintin : Arnev a vo hizio, ruz teñval eo an oabl. ⁴ Gouzout a rit eta anaout doareoù an oabl, ha n'ou-zoc'h ket anaout sinoù an amzerioù. Gouenn fallakr hag avoultrerez o c'houlenn ur sin ! Ha sin all ebet ne vo roet dezhi nemet hini Yona. » Hag o lezel anezho, ez eas kuit.

Goell ar Farizianed. Mk 8, 14-21.

⁵ O tremen war an tu all d'al lenn, e ziskibion o devoa ankounac'haet kemerout bara ganto. ⁶ Jezuz a lavaras dezho : « Taolit evezh ! Diwallit diouzh gôell ar Farizianed hag ar Sadukeidi. » ⁷ Hag en em sonjent en o spe-red : « En abeg n'hon eus ket degaset bara ganimp ec'h eo. » ⁸ Met Jezuz ouzh hen gwelout, a lavaras dezho : « Tud a nebeut a feiz, perak en em sonjit eo dre n'hoc'h eus ket kemeret bara ? ⁹ Ne gomprenit ket c'hoazh ! N'hoc'h eus ket soñj eus ar pemp baraenn rannet etre pemp mil den, ha pet panerad ho poa kaset endro ganeoc'h ? ¹⁰ Nag ar seizh baraenn rannet etre pevar mil den, ha pet panerad

ho poa kaset ganeoc'h ? ¹¹ Penaos ne gomprenit ket n'eo ket eus bara e komzen deoc'h p'am eus lavaret : Diwallit diouzh gôell ar Farizianed hag ar Sadukeidi ? » ¹² Neuze e komprenjont en devoa lavaret en em ziwall n'eo ket avat eus ar gôell a lakaer er bara, met eus kelennadurezh ar Farizianed hag ar Sadukeidi.

Diskleriadenn Bêr hag al lec'h kentañ dezhañ. Mk 8, 27-30 ; Lk 9, 18-21.

¹³ Deut war douaroù Kaesareia-Filip, e c'houlennas Jezuz digant e ziskibion : « Piw, hervez lavar an dud, eo Mab an den ? » ¹⁴ Respont a rejont dezhañ : « Darn a Javar ez out Yann-Vadezour, darn Elia, darn Yeremia pe unan bennak eus an Diouganerion. » — ¹⁵ « Ha c'hwi, emezañ, piw e lavarit ez on-me ? » ¹⁶ Simon Pêr a respontas : « Te eo ar Mesias, Mab an Doue bev. » ¹⁷ Jezuz a eilgerias dezhañ : « Evurus out-te, Simon, mab Yona, rak n'eo ket ar c'hig nag ar gwad o deus diskuliet se dit, met va Zad a zo en Neñvoù. ¹⁸ Ha me a lavar dit : Te 'zo Maen ha war ar maen-se e savin va Iliz, ha *Doriou an Ifern* ne drec'hint morse warni. ¹⁹ Reiñ a rin dit alc'houezioù Rouantelezh an Neñvoù, ha kement a liammi war an douar a vo ivez liammet en Neñvoù, ha kement a ziliammi war an douar a vo ivez diliammet en neñvoù. ²⁰ Neuze e c'hourc'hemennas d'e ziskibion na lavarfont da zen e oa eñ ar Mesias.

Jezuz a ziougan e Basion. Mk 8, 31-33 ; Lk 9, 22.

²¹ Adal neuze e teraouas Jezuz diskouez d'e ziskibion e vefe ret dezhañ mont da Jeruzalem, gouzañv kalz a-berzh an Henaoured, ar Skribed ha Priñsed ar Veleion, bezañ lakaet d'ar maro, hag adsevel a varo da vev d'an trede deiz.

(18) Te zo maen : Kefa en arameeg o talvezout maen, a zo troet gant ar gresianeg Petros, deuet da Bêr en hon yezh. *Doriou an Ifern* : galloudoù ar pec'hed hag ar maro.

²² Pêr, ouzh e gemerout a-du, en em lakaas da enebñ outañ o lavarout : « Doue ra viro, Aotrou, kement-se ne c'hoarvezo ket ganit ! » ²³ Met Eñ da zistreiñ ha da lavarout dezhañ : « Kerzh diouzhin, Satan, ur gwall-skoiilh ez out evidon ; rak ne gomprennez ket traoù Doue, n'ac'h eus nemet soñjoù denel. »

Lezenn an emziouer kristen. Mk 8, 34-39 ; Lk 9, 23-27.

²⁴ Neuze e lavaras Jezuz d'e ziskibion : « Ma venn unan bennak mont war va lerc'h, ra'n em zinac'ho e-unan, ra gemero e groaz ha ra zeuio d'am heul. ²⁵ Rak an nep a venno saveteiñ e vuhez, he c'hollo ; hag an nep a gollo e vuhez en abeg din hec'h adkavo. ²⁶ Ha petra dalvez d'an den goniñ ar bed-holl mar deu da goll e ene ? Ha petra roio an den en trok evit e ene ? ²⁷ Rak Mab an den a zeuio endro en *klod* e Dad gant e aeled ha neuze e taskoro da bep unan hervez e oberoù.

²⁸ « Hen lavarout a ran deoc'h e gwirionez : meur a hini eus ar re a zo amañ, ne c'houzañvint ket ar maro m'o devo gwelet mab an den o font en e Rouantelezh. »

Treuzneuziadur Jezuz. Mk 9, 1-9 ; Lk 9, 28-36.

17. ¹ C'hwec'h devezh goude-se, e kemeras Jezuz gantañ Pêr, Jakez ha Yann e vreur evit o c'has en o fart war ur menez uhel. ² Hag e voe treuzneuziet dirazo ; e zremm a lugernas evel an heol, hag e zilhad a zeuas da vezañ gwenn evel ar sklerijenn. ³ Ha setu m'en em ziskouezas dezho Moizez hag Elia o komz gantañ. ⁴ Pêr, kroget da gomz, a lavaras

(28) Jezuz a gomz aman eus distruj an Templ hag eus rivin Jeruzalem a c'hoarvezas er bloavezh 70. Distrujet en deus neuze ar Yuzeviezh a oa bet enebourez kentan ar Cristeniezh. Diskouezet en deus evelse e c'halloud, o c'horloz m'hen diskouezo splannoc'h c'hoazh e fin ar bed a zo ano anezhan gant ar gwerzad 27.

(1) Hervez un henlavar, aesteniet adal ar pevarvet kantved, e vefe an Tabor, ar menez ma voe treuzneuziet Jezuz warnan.

da Jezuz : « Aotrou, brav eo dimp bezañ amañ ; mar karez, e savimp amañ teir delenn, unan evidout, un all evit Moizez, un all evit Elia. » ⁵ Edo c'hoazh o komz, pa voent goloet gant ur goabrenn lugernus, ha setu ma voe klevet ur vouezh eus ar goabrenn o lavarout : « Hemañ eo va Mab muiañ-karet, a vourran holl ennañ ; selaouit-ñ. » ⁶ O klevout ar vouezh-se, e kouezhas an diskibion war o genoù d'an douar, strafuilhet bras. ⁷ Met tostaat a reas Jezuz hag e stokas outo en ur lavarout : « Savit, n'ho pet ket aon. » ⁸ Neuze, o sevel o daoulagad, ne weljont mui nemet Jezuz e-unan penn. ⁹ Evel ma tiskennent diwar ar menez, e roas Jezuz dezho ar gourc'hemenn-mañ : « Na gomzit da zen eus ar pezh hoc'h eus gwelet, ken na vo dasorc'het Mab an den eus a-douez ar re varo. »

Donedigezh Elia. Mk 9, 10-12.

¹⁰ E ziskibion a c'houlennas neuze outañ : « Perak'ta e lavar ar Skribed e tle Elia dont da gentañ ? » ¹¹ Respont a reas dezho : « Elia a dle dont e gwirionez hag adlakaat pep tra en e stad. ¹² Met, hen lavarout a ran deoc'h, a-benn bremañ eo deuet Elia, ha n'o deus ket e anavet ; met graet o deus en e geñver evel m'eo bet plijet ganto ; evelse ivez e tle Mab an den gouzañv eus o ferzh. » ¹³ Neuze e vezias an diskibion en devoa komzet dezho eus Yann Vadezour

Pare ur bugel diaoulet. Mk 9, 14-30 ; Lk 9, 37-42.

¹⁴ Pa voent distro da geñver ar bobl e tostaas un den outañ, hag o kouezhañ war e zaoulin dirazañ, e lavaras dezhañ : ¹⁵ « Aotrou, az pezh truez ouzh va mab, joariek eo, ha kriz eo e stad. Kouezhañ a ra alies en tan hag alies en dour. ¹⁶ E zegaset am eus d'az tiskibion, met n'o deus ket gallet e bareañ. » ¹⁷ Respont a reas Jezuz : « O remziad-tud diskredik ha fallakr, betek peur e vezin-me ganeoc'h ? Betek pegoulz e vin hec'hiet ganeoc'h ? E zegasit

din amañ. » 18 Ha Jezuz a gemennas rust dezhañ, hag an diaoul a yeas er maez eus ar bugel a voe paret war an taol.

19 Neuze an diskibion o tont da gaout Jezuz en o farl o-unan, a lavaras dezhañ : « Perak n'hon eus ket ni gallet e gas kuit ? » 20 Lavarout a reas dezho : « En abeg d'ho nebeut a feiz. E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, mar ho pije feiz evel ur c'hreunenn sezo, e lavarjec'h d'ar menez-mañ : Tremen ac'hann aze, hag ez aje, ha netra ne vije dreist d'ho kalloud. »

Jezuz a ziougan c'hoazh e Basion. Mk 9, 30-32 ; Lk 9, 43-45

22 Evel maz aent dre ar C'halilea, e lavaras Jezuz dezho : « Mab an den a dle bezañ lakaet hep dale etre daouarn an dud, » 23 hag e kasint anezhañ d'ar maro, met d'an trede deiz ec'h adsavo. » Hag e voent glac'haret holl.

An tell evit an templ paeet gant Jezuz :

24 Hag o vezañ distroet da Gafarnaoum e teuas dastumerion an didrakm da gaout Pêr ha da lavarout dezhañ : « Ho-mestr ne bae ket an didrakm ? — » 25 « Paeañ-ra » emezañ, hag evel maz antree en ti, Jezuz o vont ar c'hentañ

(21) Ar gwerzad niverennet 21 a zo bet degaset aman diwar Mark 9, 28 : « Ar seurt diaoulou-se, avat, ne vezont kaset kuit nemet dre ar yun hag ar bedenn. » N'eus ket da virout anezhan en testenn St Mazhe.

(24) Abaoe Nehemia e floc pep Israelad paean pep bloaz evit servij an Templ ur didrakm (daou zrakm) war-dro daou lur (aour). An tailh-se a veze dastumet en c'hwevrer-meurzh.

(25) Jezuz o vezan Mab Doue, ha brasoc'h eget an Templ (Maz. 12, 6) n'en devoa ket da baean evitan ar gwirioù a-dlee pep Yuzev rein evit an Templ. Hag e fell dezhan da gentan hen disklerian da Bêr. Met goude-se evit chom hep gwall-skouerian en e zoare-ober an dud disklerijennet diwar e benn, e paeo an tell ; nemet e laka c'hoazh anat e c'halloud doucel gant an doare e-unan ma kav arc'hant evit se. Ar stater a oa ur pezh monreiz en arc'hant a dalveze pevar drakm.

dezhañ, a lavaras outañ : « Petra soñj dit, Simon ? Diwar biw e sav rouaned an douar ar gwirioù pe an telloù, diwar o bugale pe diwar an diavaezidi ? » 26 Respont a reas Pêr : « Diwar an diavaezidi » — « Ar vugale, eta, eme Jezuz, a zo diskarg diouto. » 27 Met, evit na vo ket gwall-feuket ar re-se, kerzh d'ar mor, taol an higenn, kemer ar c'hentañ pesk a zeuio ganit, digor e c'henoù dezhañ hag e kavi enañ ur stater. Kemer anezhañ hag hen ro dezho evidon-me hag evidout. »

An lzelegezh. Mk 9, 32-36 ; Lk 9, 46-48.

18 D'an eur-se e tostaas an diskibion ouzh Jezuz da lavarout dezhañ : « Piw eo eta ar brasañ en Rouantelezh an Neñvoù. » Jezuz a c'halvas ur bugelig, a lakaas anezhañ en o c'hreiz hag a respontas dezho : 3 « Hen lavarout a ran deoc'h, e gwirionez, mar ne zistroit ket da vezañ heñvel ouzh bugaligoù, ned ehot ket e-barzh Rouantelezh an Neñvoù. » 4 An nep eta en em raio izel evel ar bugelig-mañ, hennezh eo ar brasañ en Rouantelezh an Neñvoù. 5 Hag an nep a zegemer em ano ur bugelig evel hemañ, am degemer va-unan.

A-enep an drouk-skouer roet d'ar vugale. Mk 9, 41-47 ; Lk 17, 1-3.

6 « Met an nep a wall-skouerio unan eus ar re viban-mañ a gred ennon, e vefe gwelloc'h dezhañ e vefe staget ouzh e c'houzoug ur maen-milin ha stlapet war e benn en donderioù ar mor. » 7 Mallozh d'ar bed en abeg d'e wall-skouerioù ! Ar gwall-skouerioù a rank dont, mallozh avat d'an den e tegouezh drezañ ar wall-skouer. 8 Mar'd eo da zorn pe da droad penn-abeg dit da bec'hiñ, troc'h anezhañ ha taol diouzhit ; gwelloc'h eo dit mont e-barzh ar vuhez mogn pe gamm, eget bezañ taolet gant daou zorn pe daou droad, en tan a bado da virviken. 9 Ha mar'd eo da lagad penn abeg dit da bec'hiñ, diframm anezhañ ha taol diouzhit ; rak

gwelloc'h eo dit antren er vuhez gant ul lagad hepken, eget bezañ gant da zaou lagad en Ifern an tan.

¹⁰ « Diwallit a zisprizout unan bennak eus ar re vihan-mañ, rak m'hen lavar deoc'h, o aeled en neñvoù en em zalc'h atao dirak dremm va Zad a zo en Neñvoù.

An danvad kollet. Lk 15, 3-7.

¹² « Petra soñj deoc'h ? Mar en deus un den kant danvad, ha mar diankfe unan anezho, daoust ha ne lezo ket war ar menez an naontek ha pevar ugent all evit mont da glask an hini dianket ? ¹³ Ha mar degouezh dezhañ e adkavout, e gwirionez, m'hen lavar deoc'h, en deus en abeg dezhañ muioc'h a levenez eget en abeg d'an naontek ha pevar ugent all ha n'int ket bet dianket. ¹⁴ Evelse ivez n'eo ket bolontez ho Tad a zo en Neñvoù ez afe da goll hini ebet eus ar re vihan-mañ.

Divankerezh ha pardon d'ar re all

¹⁵ « Mar en deus da *vreur* pec'het a-enep dit, kae ha gourdrouz anezhañ etrezañ-eñ ha te da-unan ; mar selaou ac'hanout az po gonezet da *vreur*. ¹⁶ Mar n'az selaou ket, kemer ganit un den pe zaou evit ma vo barnet an afer war lavar daou pe dri dest. ¹⁷ Mar ne selaou ket anezho, lavar d'an Iliz, ha mar ne selaou ket an Iliz kennebeut all, ra vo evidout evel ur pagan hag ur publikan.

¹⁸ « E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, kement tra a *erehot* war an douar a vo *ereet* en neñv, ha kement tra a *zierehot* war an douar, a vo *diereet* en neñv.

Pedenn a-gevret

¹⁹ « Hen lavarout a ran deoc'h c'hoazh : mar en em laka

(11) « Rak deuet eo Mab an den da savetein ar pezh a oa kollet » ; ar gwerzad unnek-man a zo moarvat tremenet aman diwar Aviel Sant Lukas 19, 10.

daou ac'hanoc'h a-unvan war an douar, evit un dra bennak da c'houlenn, e vo roet dezho gant va Zad a zo en Neñvoù. ²⁰ Rak e-lec'h ma vez bodet daou pe dri em ano, emaoen en o zouez. »

Pet gwech pardonit ?

²¹ Pêr neuze a dostaas outañ : « Aotrou, emezañ, ma pec'h va breur a-enep din, pet gwech e pardonit dezhañ ? Betek seizh gwech ? » ²² Jezuz a lavaras dezhañ : « Ne lavaran ket dit betek seizh gwech, met betek dek ha tri-ugent gwech seizh gwech. »

Parabolenn ar servijer didruez

²³ « Gant-se e c'heller keñveriañ Rouantelezh an Neñvoù ouzh ur roue a fellas dezhañ goulenn e gont digant e vevelion. ²⁴ Ha krog e oa da reizhañ e gontoù, pa voe degaset dezhañ un den hag a dlee dezhañ dek mil *talant*. ²⁵ Evel n'en devoa ket peadra da baeañ, e roas e vestr urzh d'e werzhañ, eñ, e wreg, e vugale ha kement en devoa, evit peurbaeañ e zle. ²⁶ Hogen ar mevel oc'h en em strinkañ e-harz e dreid, a lavare : Gortoz un tammig, hag e paein kement tra. ²⁷ Ar mestr o kaout truez outañ e lezas da vont hag a zistaolas dezhañ e zle.

²⁸ « Met o vont er-maez e kavas ar mevel-se unan eus e genseurted a dlee dezhañ kant *diner*. Hag o kregiñ en e c'houzoug, e starde dezhañ o lavarout : Pae kement a dleez. ²⁹ Hogen ar c'henseurt, oc'h en em strinkañ e-harz e dreid, a zaspede anezhañ o lavarout : Gortoz un tammig hag e paein kement tra. ³⁰ Met eñ, hep falvezout gantañ e

(21) Ar Rabined a bardone teir gwech. Pêr a zo brokusoc'h, met Jezuz ne lak termen ebet ken.

(24) War-dro tri-ugent milion a lurioù-aour. Ur c'hementad bras-eston.

(28) *Kant diner*, war-dro kant lur-aour, un dra dister.

selaou, a yeas war-raok, hag a lakaas e deurel en toull-bac'h betek ma paefe e zle.

³¹ O welout an dra-se e voe glac'haret holl ar vevelion all, hag e teujont da zanevellañ d'o mestr ar pezh a oa tremenet. ³² Ar mestr, neuze, ouzh e c'hervel, a lavaras dezhañ : Mevel fallakr, an holl dle-se am boa distaolet dit, dre m'az poa va daspedet ; ³³ daoust eta ha ne dlees ket-te kaout truez ouzh da genseurt, evel ma'm boa-me bet truez ouzhit ? ³⁴ Hag e vestr, konnar ennañ, hen lakaas etre daouarn ar vourrevion, betek ma paefe kement a dlee. ³⁵ Evelse e raio deoc'h va Zad a zo en Neñv, mar ne bardon ket pep hini ac'hanoc'h d'e vreur, a-greiz e galon. »

Dimezi, torr-dimezi ha nann-dimezi. Mk 10, 1-12.

19. « Echu gantañ ar prezegennoù-se ez eas Jezuz kuit eus ar C'halilea hag e teuas war harzoù ar Judea en tu-all d'ar Yordan. » Tud a varead a yae war e lerc'h, hag e pareas eno o zud klañv. ³ Neuze Farizianed a zeuas d'e gaout evit klask outañ, hag e lavarjont dezhañ : « Hag aotre en deus ur gwaz d'en em zisrannañ diouzh e wreg evit n'eus forzh peseurt abeg ? » ⁴ Eñ a respontas dezho : « Ha n'hoc'h eus ket lennet en deus Krouer an den, er penn kentañ, graet anezho gwaz ha maouez, ⁵ hag en deus lavaret dezho : *En abeg da se, e tilezo ar gwaz e dad hag e vamm, hag en em stago ouzh e wreg, hag e feuint da vezañ daou en ur c'horf hepken.* ⁶ Evelse ned int mui daou met ur c'horf hepken. Arabat eta d'an den disrannañ ar pezh a zo bet unanet gant Doue. » — ⁷ « Pe-

(3) Kudenn breutaet diwar he fenn etre Doktored Yuzev. Evit Chammañ ne oa ket aotreet kas kuit ar wreg nemet he defe pec'het a-enep ar fealded hag an enor. Evit Hillel e oa awalc'h ne blijfe ken ar wreg.

(4-5) Gen. 1, 27 ; 2, 24.

(7) Adlezenn 24, 1.

rak eta, emezo dezhañ, en deus Moizez kemennet reiñ ur skrid torr-dimezi ha kas kuit ar vaouez ? » ⁸ Respont a reas dezho : « En abeg da grizder ho kalonoù eo en deus Moizez roet aotre deoc'h da gas kuit ho kwragez ; er penn kentañ n'edo ket evelse. ⁹ Met hen lavarout a ran deoc'h : an nep a gas kuit e wreg — ne gomzan ket eus ar riboderezh — hag a zimez gant un all, a ra un avoultriezh. » ¹⁰ E ziskibion a lavaras dezhañ : « Mar'd emañ evelse stad an ozhac'h e-keñver e bried, eo gwelloc'h chom hep dimeziñ. » — ¹¹ « An holl, emezañ dezho, ne gomprenont ket ar gomz-mañ, met hepken ar re a zo bet roet dezho hec'h intent. ¹² Rak bez' ez eus eunuked hag a zo bet ganeñ evelse gant ho mamm ; bez' ez eus ivez eunuked hag a zo deuet d'hen bezañ dre zorn an dud ; ha bez' ez eus reoù all hag a zo en em c'hraet evelse e sell da Rouantelezh an Neñvoù. Ra gompreno an nep a c'hell kompren. »

Lezit ar vugale da zont betek ennon. Mk 10, 13-16 ; Lk 18, 15-17.

¹³ Neuze e voe kinniget dezhañ bugaligoù evit ma lakfe warno e zaouarn ha ma pedfe evito. An diskibion avat a c'hourdrouze an dud-se ma lavaras Jezuz : ¹⁴ « Lezit ar vugaligoù-se, ha na virit ket outo da zont davedon, rak Rouantelezh an Neñvoù a zo d'ar re a zo heñvel outo. » ¹⁵ Ha goude bezañ asfennet warno e zaouarn, ez eas kuit en hent ac'hano.

Riskloù ar binvidigezh. Mk 10, 17-27 ; Lk 18, 18-27.

¹⁶ Ha setu ma tostaas d'e gaout unan hag a lavaras : « Mestr, petra a dle an ober a vad evit kaout ar vuhez peurbadus ? » ¹⁷ Respont a reas dezhañ : « Perak e rez goulenn ouzhin diwarbenn ar reizhder ; unan hepken a zo an hini reizh. Mar fell dit mont tre er vuhez, mir ar

gourc'hemennoù. » — 18 « Pere, emezañ. » Jezuz a lavaras : « *Ne lazhi ket, ne vezi ket avoultrer, ne laeri ket, ne zongi ket fals-testeni.* » 19 *Da dad, da vamm a enori hag ivez da nesañ a gari evelidout da-unan.* » 20 Ar paotr yaouank a respontas dezhañ : « Miret em eus an holl c'hourc'hemennoù-se, petra a vank din c'hoazh ? » 21 Jezuz a lavaras dezhañ : « Mar fell dit bezañ peurvat, kerzh, a gwerzh ar pezh ac'h eus, ro se d'ar beorion, hag az po un teñzor en neñvoù ; goude-se, deus d'am heul. » 22 Pa glevas ar c'homzoù-se, ez eas kuit ar paotr yaouank, doaniet ; rak madoù bras en devoa.

23 Ha Jezuz a lavaras d'e ziskibion : « Hen lavarout a ran deoc'h e gwirionez, diaes bras e vezo d'un den pinvidik mont en Rouantelezh an Neñvoù. » 24 Hen lavarout a ran deoc'h ur wech c'hoazh : aesoc'h eo d'ur c'hañval tremen dre graoenn un nadoz eget d'un den pinvidik mont en Rouantelezh an Neñvoù. » 25 O klevout ar c'homzoù se, an diskibion souezhet bras a lavare : « Piw eta a c'hell bezañ salvet ? » 26 Jezuz o vezañ sellet outo, a respontas dezho : « Evit an dud, eo kement-se dreist o galoud, met pep tra a zo en galloud Doue. »

Gopr an emziouer. Mk 10, 28-31 ; Lk 18, 28-30.

27 Neuze Pêr, o stagañ da gomz a lavaras : « Setu m'hon eus ni dilezet pep tra evit mont war da lerc'h, petra'ta a c'hellomp gortoz da lod ? » 28 Jezuz a respontas : « Hen lavarout a ran deoc'h e gwirionez, e koulz an *Ellc'hini-velezh*, pa vo azezet Mab an den war *gador e Veurded*, e vlot azezet, c'hwi ivez hag a zo deuet war va lerc'h, war daouzek tron, da c'houarn daouzek meuriad Israhel. » 29 Ha nep piw bennak en devo dilezet e diez, pe e vreudeur, pe e c'hoarezed, pe un tad, pe ur vamm, pe ur wreg, pe vugale, pe barkeier en abeg d'am Ano, a resevo kant

(18-19) Lovlegezh 19, 18.

kement-all hag en devezo ar vuhez peurbadus. 30 Ha kalz eus ar re gentañ a vo ar re ziwezhañ, ha kalz eus ar re ziwezhañ a vo kentañ.

Ar c'honideion kaset d'ar winienn

20. 1 « Rak heñvel eo Rouantelezh an Neñvoù ouzh un tieg a yeas er-maez mintin mat da c'hoprañ labourerion evit e winienn. 2 Graet marc'had gant al labourerion evit un *diner* bemdez, e kasas anezho d'e winienn. 3 O vezañ aet er-maez wardro an trede eur, e welas reoù all a oa eno war ar blasenn, dilabour. 4 Dezho ivez e lavaras : It ivez d'am gwinienn hag e roin deoc'h ar pezh a vo reizh. Hag ez ejont. 5 Mont a reas er-maez adarre war dro ar c'hwec'hvet hag an navet eur, hag e reas an hevelep tra. 6 En diwezh, aet er-maez wardro an unnekvet eur, e kavas re-all a oa eno dilabour, hag e lavaras dezho : Perak e chomit aze a-hed an deiz hep ober netra ? 7 Respont a rejont dezhañ : Den ebet n'en deus graet marc'had ouzhimp. — It, emezañ, c'hwi ivez d'am gwinienn. 8 Deuet an abardaez, e lavaras mestr ar winienn d'e verour : Galv an devezhourion ha ro dezho o fae, o vont eus ar re ziwezhañ d'ar re gentañ. 9 Re an unnekvet eur o tont eta a resevas pep unan un diner. 10 O tont d'o zro, e soñje ar re gentañ e resevent muioc'h, met resev a rejont

(30) Ne dalv mann ebet kregin gant lans hag a galon war hent an nenv, mar ne gendalc'her ket da vont. En enep, tud 'zo hag a respont diwezhat da c'halvadenn Doue, met gant kement a striv, ma tapont bezan eus ar re gentañ. Eilpennadurioù evelse ne vankont ket : ar Yuzevion e-kenver ar Baganed, Judas e-kenver al laer mat, ar Farizianed e-kenver an ebetel. Hep kontañ na c'hell Doue rein e c'hras hervez ma kar d'an nep a blij dezhan. Kement-man a ro dimp da gompren ar barabolenn a zeu warlerc'h.

(2) Un *diner* : un tammig nebeutoc'h eget ul lur-our. Gopr ordinal un devez labour e oa.

(3) An trede eur eus an deiz a zo nav eur evidomp. Ar c'hwec'hvet eur eo kreisteiz, h. a.

ivez pep a ziner. ¹¹ Hag o kemer anezhañ e c'hrozmo-
lent enep an tad-tiegezh, o lavarout : ¹² Ar re ziwezhañ-
se n'o deus labouret nemet un eurvezh hag e lakaez
anezho kement ha ni hag hon eus douget samm an deiz
hag ar wrez. ¹³ Eñ avat, o respont da unan anezho a
lavaras : Va mignon, ne ran ket a c'haou ouzhit ; ha
n'az poa ket graet marc'had ganin evit un diner ? ¹⁴ Ke-
mer ar pezh a zo dit ha kae. Pa fell din reiñ d'an hini
diwezhañ-mañ kement ha dit-te, ¹⁵ daoust ha n'hellan
ket ober ar pezh a garan eus va feadra ? ha fall e vezo
da līgad en abeg maz on mat ? ¹⁶ Evelse ar re ziwezhañ
a vezo ar re gentañ, hag ar re gentañ ar re ziwezhañ ;
rak bez' ez eus kalz galvet, met nebeut dibabet ».

Diogan ar Basion o vont da Jeruzalem Mk 10, 32-34 ; Lk
18, 31-34.

¹⁷ Evel ma save Jezuz da Jeruzalem, e kemeras an
Daouzek en o fart o-unan hag e lavaras dezho en ur
vont gant an hent : ¹⁸ « Setu ma pignomp da Jeruzalem
ha Mab an den a vo lakaet etre daouarn Priñsed ar ve-
leion hag ar Skribed. Droukvarn a raint anezhañ d'ar
maro, ¹⁹ hag e lakaint anezhañ etre daouarn ar Baga-
ned evit bezañ goapaet, skourjezet ha staget ouzh ar groaz ;
met d'an trede deiz e tasorc'ho da vev ».

Mibion Zebedea hag o mamm. Mk 10, 35-45.

²⁰ Neuze, e teuas d'e gaout, mamm mibion Zebedea
gant he mibion, ha stouñ a reas dirazañ evit goulenn un
dra bennak. ²¹ Lavarout a reas Jezuz dezhi : « Petra
fell dit ? » — « Kemenn, emezi, ma vezo va daou vab-
mañ azezet unan en tu-dehoù dit, egile en tu kleiz en
da Rouantelezh ». ²² Respont a reas Jezuz : « N'ouzoc'h
ket petra a c'houlennit. Ha gouest oc'h-c'hwil da evañ
eus ar c'halir ez an da evañ dioutañ ? » — « Ya, gouest

omp, emezo ». ²³ Respont a reas dezho : « Evañ a rehot
e gwirionez eus va c'halir, met bezañ azezet en tu dehoù
pe en tu kleiz din-me, n'eo ket din d'hen reiñ ; met se
²⁰ evit ar re en deus va Zad hen aozet evito ».

²⁴ O klevout kement-se, an dek all a savas droug enno
ouzh an daou vreur. Met Jezuz o galvas hag a lavaras
dezho : « ²⁵ Pennadurezhiou ar broadoù, gouzout a rit,
a ra o mistri war o zud, hag ar re a renk uhel a bouez
war ar re all. ²⁶ Ganeoc'h ne vezo ket evelse ; met an
hini a fell dezhañ bezañ bras en ho touez, ra 'n em la-
kaio da vezañ ho mevel ; ²⁷ hag an hini a venno bezañ
ar c'hentañ, ra 'n em lakay da vezañ ho sklavour. ²⁸
Evelse eo deut Mab an den, n'eo ket evit bezañ ser-
vijet, met evit servijañ ha reiñ e vuhez da zaspren evit
ur c'halz tud ».

Tud dall Jeriko. Mk 10, 46-52 ; Lk 18, 35-42.

²⁹ Hag evel m'edont o vont er-maez eus Jeriko e teuas
d'e heul un niver bras a dud. ³⁰ Ha setu daou zen dall,
azezet war ribl an hent, pa glevjont lavarout edo Jezuz
o tremen, a 'n em lakaas da hopal : « Aotrou, az pez
truez ouzhimp, Mab David ! » ³¹ Gourdrouz outo à rae
an dud evit ober dezho tevel, met kreñvoc'h a se e
hopent : « Aotrou, Mab David, az pez truez ouzhimp ! »
³² Chomet a sav, Jezuz o galvas hag a lavaras dezho :
« Petra vennit e rafen deoc'h ? » — ³³ « Aotrou, emezo
dezhañ, ma tigo hon daoulagad ». ³⁴ Fromet gant an
druet, Jezuz a douchas ouzh o daoulagad, ha raktal e
kavjont ar gweled hag ez ejont d'e heul.

Enkerzh meur Jezuz e Jeruzalem. Mk 11, 1-10 ; Lk 19,
29-38 ; Yn 12, 12-19.

²¹ Evel ma tostaent ouzh Jeruzalem, pa voent de-
gouezhet e Betfage war-dro menez an Olived, e kasas

Jezuz daou eus e ziskibion en ur lavarout dezho : 2 « It d'ar geriadenn a zo dirazoc'h ; ha diouzhtu e kavhot un azenez staget hag un azenig ganti ; distagit anezho hag o degasit din. 3 Mar bez lavaret deoc'h un dra ben-nak, respontit : An Aotrou en deus ezhomm anezho, ha kerkent e vint lezet da vont ».

4 Kement-mañ a zegouezhas evit ma teufe da wir komz an diouganer : 5 « *Lavarit da verc'h Sion : Setu ma teu davedout da Roue leun a zouster, azezet war un azenez ha war un azenig, mab an hini a zoug ar yev* ». 6 Mont a reas eta an diskibion hag o vezañ graet evel m'en devoa Jezuz kemennet dezho, 7 e tegasjont ganto an azenez hag an azen bihan. Lakaat a rejont o mantelloù warno hag e rejont dezhañ azezañ. 7 Engroez an dud a ledas o mantelloù war an hent ; darn all a droc'he skourrou gwez hag o strewe war an hent. 9 Hag an holl dud-se, en araok da Jezuz ha war e lerc'h, a youc'he : « Hosanna da Vab David ! *Ra vezo benniget an hini a zeu en ano an Aotrou ! Hosanna e barr an Neñvou !* » 10 Pa antreas en Jeruzalem, e krogas ar gêr a-bezh da fiñval, 11 hag e lavared : « Piw eo hennezh ? » hag ar bobl a responte : « Jezuz an Diouganer, eus Nazared en Galilea ».

**Jezuz en Templ a gas er-maez ar werzherion. Mk 11, 11-17
Lk 19, 45-46.**

12 Aet e-barzh an Templ, Jezuz a gasas er-maez ar re holl a oa o prenañ hag o werzhañ eno ; diskar a reas taolioù an eskemmerion arc'hant ha skebell ar varc'ha-

(5) Zakaria 9, 9 hag Isahia 62, 11. St Mazhe a genstroll aman dindan un hevelep testenn daou arroud eus an diouganerion, lec'h o deus rakkemennet doare madelezhuz, peoc'hus, ar Roue Mesias. N'eo ket war ur msrc'h nag un dromedal, evel an alouberion vras hag ar pennoù brezel, e tle Jezus antren en e Gêr, met gant douster hag eound.

(9) Psalm 117, 26.

dourion koulmed, 13 hag e lavaras dezho : « Skrivet eo : *Va zi a vo anvet un ti a bedenn* ha c'hwi hoc'h eus graet anezhañ *ur c'hev laeron* ».

14 Tud dall ha tud kamm a zeuas davetañ en Templ hag e pareas anezho. 15 Met Priñsed ar veleion hag ar Skribed, o welout ar burzhudoù a rae, hag ar vugale o hopal en Templ hag o lavarout : « Hosanna da Vab David », 16 a savas droug enno hag a lavaras dezhañ : « Ha klevout a rez ar pezh a lavaront ? » — « Ya, eme Jezuz ; ha n'hoc'h eus ket lennet : *Eus genoù ar vugali-goù hag ar re a zo c'hoazh ouzh ar vronn, ac'h eus aozet dit da-unan ur veuleudi ?* » 17 Hag o vezañ lezet anezo eno, ez eas er-maez eus kêr, hag e kerzhas wardu Betania e-lec'h ma tremenasañ noz.

Ar wezenn-figez villiget. Mk 11, 12-14 ; 20-23.

18 Antronoz vintin, evel ma tistroe da Gêr, en devoe naon. 19 O welout ur wezenn figez e-kichen an hent, e tostaas outi ; met ne gavas enni nemet delioù, hag e lavaras dezhi : « Biken ken ne zeuio frouezh diouzhit ! » Ha war an taol e tisec'has ar wezenn-figez.

20 O welout an dra-se, e lavaras an diskibion souezhet-holl : « Penaos eo deñt ar wezenn-figez da sec'hañ en un taol ? » 21 Respont a reas Jezuz dezho : « E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, mar ho pefe feiz hep chom en douetañs, e rafec'h n'eo ket hepken ar pezh a zo bet d'ar wezenn figez-mañ, met zoken mar lavarfec'h d'ar menez-mañ : Kae alese hag en em daol er mor, e vefe graet. 22 Kement tra a c'houlennhot er bedenn gant feiz, a resevhot.

(13) Isahia, 56, 7 ; ha Yeremia, 7 11.

(16) Psalm, 8, 3.

Eus pe'ec'h e teu mestroniezh Jezuz. Mk 11, 27-32 ;
Lk 20, 1-8.

²³ Antren a reas en Templ, hag e-pad ma kelenne, e tostaas outañ Prifised ar veleion hag Henaoured ar bobl, a lavaras dezhañ : « Dre be wir e rez an traoù-se ? Piw en deus roet dit ar galloud-se ? » ²⁴ Respont a reas Jezuz outo : « Me ivez a raio ur goulenn ouzhoc'h, ha mar respontit, e lavarin deoc'h ivez dre be wir e ran an traoù-se. ²⁵ Badeziant Yann, eus pelec'h e tene ? eus an Neñv, pe eus an dud ? » Met soñjal a raent enno o-unan : ²⁶ « Mar respontomp : eus an neñv, e lavaro dimp : Perak eta n'hoc'h eus ket kredet ennañ ? Ha ma respontomp : eus an dud, hon eus da ziwall ouzh ar bobl, rak an holl a gemer Yann evit un diouganer ». ²⁷ Neuze e respontjont da Jezuz : « N'ouzomp ket » — « Ha me, eme Jezuz, ne lavaran ket deoc'h kennebeut all dre be wir e ran an traoù-se ».

Parabolenn an daou vab.

²⁸ « Met petra 'sonjit eus kement-mañ ? Un den en devoa daou vab. Mont a reas da gaout an hini kentañ da lavarout dezhañ : Va mab, kae hizio da labourat em gwinienn. ²⁹ Hemañ a respontas : Ned in ket ; met goude-se, savet keuz ennañ, ez eas. ³⁰ O vont neuze d'egile, e reas dezhañ an hevelep gourc'hemenn. Hemañ a respontas : Mont a ran, Aotrou ; ha ned eas ket. ³¹ Pe-hini anezho o daou en deus graet youl e dad ? » — « Ar c'hentañ, emezo dezhañ ». Neuze Jezuz da lavarout dezho : « Hen lavarout a ran deoc'h e gwirionez, ar bublikaned ha ar gisti a antre araozoc'h en Rouantelezh Doue. ³² Rak deuet eo Yann davedoc'h dre hent ar reizhder, ha n'hoc'h eus ket kredet ennañ ; ar bublikaned avat, hag ar gisti o deus kredet ennañ ; ha c'hwí goude gwelet kement-se, n'hoc'h eus ket bet morc'hed evif krediñ ennañ ».

Ar Winierion vuntrerion.

³³ « Selaouit ur barabolenn all. Bez' e oa un penn-tiegezh hag a blantas ur winienn, a gelañ anezhi gant ur c'harz, a gleuzas enni ur waskell hag a savas enni un tour ; ha goude bezañ feurmet anezhi da winierion, ez eas kuit d'an estrenvro. ³⁴ Pa zeuas mare ar vendem, e kasas e vevelion d'ar winierion evit resev ar frouezh diouti. ³⁵ Ar winierion avat o vezañ kroget er vevelion a wallgasas unan, a lazhas un all hag a labezas an trede a daolioù mein. ³⁶ Kas a reas adarre servijerion all niverusoc'h eget ar re gentañ, hag e voe graet heñvel dezho. ³⁷ En diwezh, e kasas dezho e vab, en ur lavarout outañ e-unan : Doujañ a raint va mab. ³⁸ Met ar winierion, pa weljont ar mab, a lavaras kenetrezo : Hemañ eo ar penn-hêr, deuit, lazhomp anezhañ, hag e beadra a vo dimp. ³⁹ Hag o vezañ kroget ennañ, e taoljont anezhañ er-maez eus ar winienn hag e lazjont anezhañ.

⁴⁰ « Bremañ, pa zeuio mestr ar winienn, petra 'raio d'ar winierion se ? » ⁴¹ Respont a rejont : « Drouk-zistruj a raio ar re zrouk, hag e feurmo e winienn da winierion all, a raio dezhañ en o c'houlz ar frouezhioù anezhi ». ⁴² Lavarout a reas neuze Jezuz outo : « Ha n'hoc'h eus morse lennet er Skriturioù : *Ar maen bet taolet kuit gant an disaverion, hennezh a zo deuet da vezañ penn-uhel ar c'horn ; gant an Aotrou eo bet graet se, tra estlammus d'hon daoulagad ?* ⁴³ Setu perak e lavaran deoc'h e vezo lamet diganeoc'h Rouantelezh an Neñvoù, hag e vezo roet d'ur bobl all hag a raio dezhi dougen frouezh. ⁴⁴ An nep a gouezho war ar maen-se a

(33) Sellout ouzh Isahia, 5, 2.

(42) Degas a ra aman Jezuz komzoù ar Psalm 117, 22-23, a zo mat da dostaat ouzh Isahia, 28, 16. Ar maen-se eo ar Mesias, Jezuz a Nazared, a zo bet distaolet gant tisaverion Israhel, da lavarout eo gant kelennerion ha renerion ar Bobl.

vo brevet outi, hag an nep a gouezho ar maen-se war-nañ, a vo flastret ».

⁴⁵ Priñsed ar veleion hag ar Farizianed, klevet ganto ar parabolennoù-se, a intentas en devoa Jezuz komzet diwar o fenn. ⁴⁶ Hag e klaskent kregiñ ennañ; met aon o devoa rak ar bobl, a rae un diouganer anezhañ.

Hañvaladenn ar banvez. Lk 14, 15-24.

22. ¹ Jezuz, o stagañ endro da gomz, a yeas adarre dezho dre barabolennoù, hag a lavaras : ² « Heñvel eo Rouantelezh an Neñvoù ouzh ur roue hag a reas ur banvez evit eured e vab. ³ Kas a reas e vevelion da c'hervel ar re a oa bet pedet d'an eured; met ar re-mañ ne fellas ket dezho dont. ⁴ Kas a reas c'hoazh mevelion all, o lavarout : Kemennit d'an dud a zo bet pedet : Setu m'am eus aozet va fest, lazhet va ejened hag ar chatal am boa lakaet da lardañ; prest eo pep tra, deuit d'an eured. ⁵ Met ne rejont van ebet, hag ez ejont, hemañ d'e bark, egile d'e genwerzh; ⁶ ha re all a grogas er vevelion ha goude bezañ o gwallgaset, a lazhas anezho. ⁷ Ar roue, klevet se gantañ, a yeas konnar ennañ; hag o kas war raok e armeoù, e lazhas ar vuntreion-se, hag e lakaas an tan war o c'hêr. ⁸ Neuze e lavaras d'e vevelion : Aozet eo banvez an eured, met ne oa ket dellezek anezhañ ar re a oa bet pedet; ⁹ it eta er c'hroazhentoù ha galvit d'an eured ar re holl a gavhot. ¹⁰ O vezañ aet dre an hentoù, e tastumas ar vevelion-se ar re holl a gavjont, ma ha fall; ha sal an eured a voe leun a gouvidi.

¹¹ « Ar roue avat o vezañ antreet da welout an dud a oa ouzh taol, a verzas eno un den ha n'en devoa ket gwisket ar sae-eured, ma lavaras dezhañ : ¹² Va mignon, penaos out deuet amañ hep kaout ur sae eured? Met an den-se a chome dilavar. ¹³ Neuze ar roue a lavaras d'e vevelion : Liammit dezhañ e zaouarn hag e dreid, ha stlapit-eñ er-maez en deñvalijenn; eno eo e vezo gouel-

van ha skrignadegoù-dent. ¹⁴ Rak bez' ez eus kalz hag a zo galvet, nebeut avat dibabet ».

An truj dleet da Gaesar. Mk 12, 13-17; Lk 20, 20-26.

¹⁵ Neuze ar Farizianed aet en o zu, en em guzalias evit tapout Jezuz en e gomzoù. ¹⁶ Hag e kasjont d'e gaout hiniennoù eus o diskibion, gant Herodianed, da lavarout dezhañ : « Mestr, gouzout a reomp ez out leal hag e kelennez hent Doue er wirionez, hep damant da zen, rak ne sellez ket ouzh diavaezoù an dud. ¹⁷ Lavar dimp eta petra soñj dit : Ha mat eo pe n'eo ket, paeañ an truj da Gaesar? » ¹⁸ Jezuz hag a anaveze o fallagriezh, a lavaras dezho : « Pilpoused, perak e tentit ac'hanon? ¹⁹ Diskouezet din moneiz an truj ». Hag e tiskonezjont dezhañ un diner. ²⁰ Hag Eñ da lavarout dezho : « Skeudenn piw eo houmañ ha skrid piw? » — ²¹ « Hini Kaesar emezo ». Respont a reas neuze : « Daskorit eta da Gaesar pezh a zo da Gaesar, ha da Zoue pezh a zo da Zoue ». ²² Klevet ganto ar respont-se e voent estlammet holl; hag o lezel anezhañ ez ejont kuit.

²³ En hevelep devezh e teuas d'e gaout Sadukeidi — ar re-mañ a lavar n'eus dasorc'hidigezh ebet —; ober a rejont outañ ar goulenn-mañ : ²⁴ « Mestr, Moizez en deus lavaret : *Ma varv un den bennak dishêr, e timez e vreur gant an intañvez evit sevel bugale d'e vreur.* ²⁵ Hogen, bez' e oa en hon touez seizh breur; ar c'hentañ a zimezas hag a varvas, hag evel n'en devoa ket a vugale e lezas e wreg d'e vreur. ²⁶ An hevelep tra a

(23) Ar Sadukeidi a oa tud a felle dezho en enep d'ar Farizianed, chom hepken gant ar pezh a oa skrivet en lezenn Voizez. Ne oant ket tud troet d'ar bedenn, na da servij Doue. Ne gredent ket en adsavidigezh ar c'horfoù da vev. Enebourion e oant d'ar Farizianed, met evit mont a-enep da Jezuz, en em glevjont ganto.

(24) Adlezenn 25, 5-6. Al lezennadur-se a gaver gant pobloù kozh ar Reter, evit mirout n'afe da get an tiegezhioù, ha na vefe dispennet o madoù.

c'hoarvezas gant an eil, ha gant an trede, betek ar seizh-
vet. ²⁷ War o Jerc'h holl, e varvas ivez ar wreg. ²⁸ Hama !
Da vare an dasorc'hidigezh, da behini eus ar seizh breur
e vo gwreg ? Rak holl o deus bet anezhi ? »

²⁹ Respont a reas Jezuz dezho : « Faziñ a rit ha ne
gomprenit nag ar Skriturioù na galloud Doue. ³⁰ Rak en
dasorc'hidigezh ne vo ken dimezi na gwreg na gwaz ;
met bez' e vo an dud evel aeled Doue en neñv. ³¹ Evit
ar pezh a sell ouzh dasorc'hidigezh ar re varo, ha
n'hoc'h eus ket lennet ar pezh en deus Doue lavaret
deoc'h dre ar c'homzoù-mañ : ³² *Me eo Doue Abraham,
Doue Isaak, Doue Yakob.* Hogen Doue n'eo ket Doue ar
re varo, met Doue ar re vev ». ³³ Hag ar bobl ouzh e
selau a oa bamet gant e gelennadurezh.

Ar gourc'hemenn ar brasañ. Mk 12, 28-31.

³⁴ Ar Farizianed avat, klevet ganto en devoa Jezuz lakæet
ar Sadukeidi da devel, a en em vodas a-gevret, ³⁵ hag unan
anezho, doktor war al Lezenn, a c'houlennas outañ evit
e dentañ : ³⁶ « Mestr, pehini eo brasañ gourc'hemenn al
Lezenn ? » ³⁷ Eñ a lavaras dezhañ : « *Karout a ri an Aotrou
da Zoue gant da holl galon, gant da holl ene, gant da holl
spered.* ³⁸ Setu aze ar brasañ hag ar c'hentañ eus ar
gourc'hemennoù. ³⁹ Un eil a zo heñvel outañ : *Karout a
ri da nesañ evel d'out da-unan.* ⁴⁰ En daou c'hourc'hemenn
se emañ al Lezenn a-bezh hag an Diouganerion ».

Ar Mesias mab David. Mk 12, 35-37 ; Lk 20, 41-44.

⁴¹ Ar Farizianed o vezañ en em vodet, e reas Jezuz outo
ar goulenn-mañ : ⁴² « Petra soñjit eus ar Mesias ? Da biw
eo mab ? » Respont a rejont dezhañ : « Da Zavid ». ⁴³ Ha

(32) Ermaeziadeg 3, 6.

(37) Adlezenn 6, 5.

(39) Leviegezh 19, 18.

Jezuz da stagañ : « Penaos eta David, awenet gant ar
Spered, a anv anezhañ Aotrou, pa lavar : ⁴⁴ *An Aotrou en
deus lavaret d'am Aotrou : Azez a zehoù din betek ma
lakin da enebourion dindan da dreid.* ⁴⁵ Mar gra eta David
Aotrou anezhañ, penaos eo mab dezhañ ? » ⁴⁶ Ha den ne
c'helle respont ger dezhañ ; hag adalek an deiz-se, ne
gredas mui den e c'houlennata.

Relijion pilpous ar Skribed hag ar Farizianed.

Mk 12, 38-40 ; Lk 11, 39-50 ; 20, 45-47.

23. ¹ Neuz Jezuz o komz d'ar bobl ha d'e ziskibion a
lavaras evel-henn : « War gador Voizez eo azezet ar Skribed
hag ar Farizianed. ² Kement tra a lavaront deoc'h, lien
grit eta gant evezh ; na rit ket avat hervez o oberoù ; rak
lavarout a reont, met ober ne reont ket. ³ Liammañ a
reont sammoù ponner hag e kargont anezho war ziwskoaz
an dud, met ne fell ket dezho o loc'hañ gant o biz.

⁵ O holl oberoù a reont evit bezañ gwelet gant an dud ;
hag evit-se e tougont fulakterioù ledanoc'h, ha pennpilhoù
hiroc'h d'o mantelloù. ⁶ Karout a reont ar plasoù kentañ
er banvezioù, kadorioù ar penn-uhelañ er sinagogennoù,
⁷ bezañ saludet war ar plasennoù ha bezañ anvet Rabbi
(Mestr) gant an dud. ⁸ Evidoc'h-c'hwil na glaskit ket bezañ
anvet Rabbi, rak n'hoc'h eus nemet ur mestr, hag holl ez
oc'h breudeur. ⁹ Ha na roit da zen war an douar an ano

(44) Psalm 109, 1.

(5) Ar Yuzevion deol a oa kustum da skrivan gourc'hemennoù
Doue war lietennoù parch (fulakterioù), a stagent pe war o zal, pe
war o daouarn, e-pad ar bodenn da vihanan. Kement-se e sin da
gaout sonj bepred eus Lezenn an Aotrou. Dougen a raent ivez
pennpilhoù gloan e pevar c'horn o mantell, hervez gourc'hemenn
al Lezenn.

(9) Sklaer eo ne dleer ket kemer ar c'homzoù-man en o zalvou-
degezh danvezel, met en o ster speredel. Ne dleer ket gant lorc'h en
em lakaat e plas Doue en spered an diskibion, evel pa vijemp ar mestr,
an Tad, an Doktor uhelan. Neç omp na Tad, na Doktor nemet dre
resev perzh en galloud an Tad hag ar Mesias. Evelse o deus kom-

a dad, rak n'hoc'h eus nemet un Tad, an hini a zo en neñvou. ¹⁰ N'en em lakit ket da vezañ anvet Doktor kennebeut-all; rak n'hoc'h eus nemet un Doktor, ar Mesias. ¹¹ Ar brasañ avat en ho touez a en em ray ho servijer. ¹² Rak piw bennak en em uhelaio a vezo izelaet, ha nep piw bennak en em izelaio a vezo uhelaet.

Mallozh ouzh ar Skribed hag ar Farizianed

¹³ « Mallozh deoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, dre ma serrit ouzh an dud Rouantelezh an Neñvou. N'an-treit ket hoc'h unan, ha ne lezit ket da vont e-barzh ar re a glask hen ober. ¹⁴ Mallozh deoc'h Skribed ha Farizianed pilpous, dre ma redit ar morioù hag an douar evit gonit un diskibl nevez; ha p'hoc'h eus hen gonezet e rit anezhañ ur bugel d'an ifern, diw wech gwashoc'h egedoc'h.

¹⁵ « Mallozh deoc'h hencherion dall, hag a lavar: Mar tou unan bennak dre an Templ, se ne gonf ket; mar tou avat dre aour an Templ, emañ dalc'het. ¹⁷ Tud diboell ha dall! Pehini eo ar brasañ, an aour, pe an Templ a zo santelaet an aour gantañ? ¹⁸ Ha c'hoazh e lavarit: Mar tou un den dre an aoter, se ne gonf ket; mar tou avat dre ar prof a zo war an aoter, emañ dalc'het. ¹⁹ Tud dall! Pehini eo ar brasañ, ar prof, pe an aoter a zo santelaet ar prof ganti? ²⁰ Ac'hann'ta! An nep a dou dre an aoter, a dou dre an aoter ha dre gement a zo warni; ²¹ hag an an nep a dou dre an Templ, a dou dre an Templ ha dre an Hini a zo o chom ennañ; ²² hag an nep a dou dre an neñv, a dou dre dron Doue ha dre an Hini a zo azezet warnañ.

prenet an ebestel ar gentel-man: n'o deus ket nac'het an titrou-se nag evito nag evit ar re all (St Paol, 1 Kor. 4, 15; Filip. 2, 21; St Yann en 1-an Lizher 2, 13-15).

(14) Ar gwerzad 14 a zo bet degaset aman eus Mark 12, 40.

²³ « Mallozh deoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous hag a bae an deog eus ar vent an aned hag ar c'humain, hag a zilez ar pep pouezusañ eus al Lezenn, ar reizhder, an drugarez hag al lealded! An traoù-se a oa da ober hep dilezel ar peurrest. ²⁴ Blenerion dall a sil ur fubuenn hag a lonk ur c'hañval.

²⁵ « Mallozh deoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, dre ma naetait diavaez ar c'hop hag ar plad, pa'z eo an diabarzh leun a laeronsi hag a lontegezh. ²⁶ Farizian dall, naeta da gentañ diabarzh ar c'hop hag ar plad, evit ma vezo naet ivez an diavaez.

²⁷ « Mallozh deoc'h-c'hwi, Skribed ha Farizianed pilpous, a sav beziou d'an diouganerion, a gingl o beziou-meur d'an dud reizh o lavarout: ³⁰ Mar hor bije bevet en amzer hon tadoù, n'hor befe ket skoazellet anezho da skuilh gwad an diouganerion. ³¹ Evelse e roit testiñ a-enep deoc'h-c'hwi hoc'h-unan ez oc'h mibion ar re o deus lazhet an diouganerion. ³² Peurgargit eta muzul ho tadoù.

Kastiz ar Farizianed ha Jeruzalem. Lk 11, 49-51; 13, 34-35.

³³ « Naered, gouenn naered-gwiber, penaos en em virhot a vezañ daonet d'an ifern? ³⁴ Setu perak e kasan deoc'h diouganerion, tud fur ha skribed. C'hwi a lazho hag a groazstago ar re-mañ, a skourjezo ar re-se en ho sinago-gennoù, hag a argaso anezho eus an eil kêr d'eben, ³⁵ evit ma kouezho warnoc'h an holl wad dinamm bet skuilhet war an douar, adalek gwad an den reizh Abel, betek gwad

(23) Ar vent, an aned (fanouilh), ar c'humain (aniz c'hwerc'h) a zo plantennoù c'hwec'h-vat a servije da louzoù evit ar c'hlenvedoù, pe da spisoù evit ar boued. En lezenn an deog, ne oa ket ano anezho, met hepken eus an ed, ar gwin hag an eoul. Ar Farizianed avat a felle dezho rein an deog eus kement tra a vedent diwar o douaroù. Ne damall ket Jezuz an dra-se dezho, met tamall a ra dezho chom e keit-se o kontan evit netra ar brasan deverioù a relijion evel ar garantez e-kenver an nesan.

Zakaria, mab Barakia, lazhet ganeoc'h etre ar santual hag an aoter. ³⁶ E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, kement-se holl 'adkonezho war ar remziad-tud-mañ.

³⁷ « Jeruzalem, Jeruzalem, a lazhe an diouganerion hag a veinata ar re a vez kaset davedout, pet gwech am eus klasket dastum da vugale, evel ma tastum ar yar he foñsined dindan hec'h eskell... ha n'eo ket bet fellet dit ! ³⁸ *Setu ma vo hepdale lezet deoc'h ho ti goulo.* ³⁹ Rak, hen lavarout a ran deoc'h, ne 'm gwelhot mui a-vremañ betek ma lavarhot : *Benniget an hini a zeu en ano an Aotrou !* »

Diougan distruj an Templ. Mk 13, 1-2 ; Lk 21, 5-6.

²⁴ Jezuz, deuet er-maez eus an Templ, a oa o vont kuit pa dostaas outañ e ziskibion da ober dezhañ teurel evezh ouzh ar savadurioù. ¹ Met, Eñ o respont a lavaras dezho : « Gwelout a rit an holl draoù-se ? M'hen lavar deoc'h e gwirionez, ne vo ket lezet aze maen war vaen na vo ket diskaret. »

Goulenñ an diskibion. Mk 13, 3-4 ; Lk 21, 7.

³ Pa voe azezet war venez an Olived, e dostaas outañ e ziskibion hag, en o fart gantañ, e c'houlennjont outañ : « Lavarit dimp peur e c'hoarvezo an traoù-se, ha petra a vo arouez d'ho Tonedigezh ha da fin ar bed. »

(38) Sellout ouzh Yeremia 22, 5.

(39) *N'em gwelhot mui.* Jezuz a zo o vont da vervel un nebeut deizioù goude-se. *Betek ma lavarhot : Benniget an hini a zeu en ano an Aotrou !* Moarvat, ez eus aman promesa hon Salver da ziskouez c'hoazh e drugarez da bobl Israel arack fin ar bed, met goude amzer ar broadoù. Sellout ouzh Lk 21, 24 ; Rom. 11, 13-32. Penaos en em ziskouezo neuze ar C'hrist ? N'eo ket war hanval, en e gorf e-unan, met en e c'halloud, dre oberoù anat. Koulskoude, evel ma lavar St Paol, ur mister eo.

Buhez poanuis an Ilij. Mk 13, 5-13 ; Lk 21, 8-12.

⁴ Jezuz a respontas dezho : « Diwallit na zeufe den d'ho touellañ. Rak kalz a zeuio dindan va ano, en ur lavarout : Me eo ar Mesias, hag e touellint kalz a dud. ⁶ Klevout a rehot komz eus brezelioù hag eus brud-brezel ; na vezit ket strafuilhet, rak rei eo e c'hoarvezfe kement-se ; met ne vo ket c'hoazh ar fin. ⁷ Gwelout a reor broad o sevel enep broad, rouantelezh enep rouantelezh, hag e vezo e lec'h pe lec'h, bosennoù, naonegezhioù, ha krenioù-douar. ⁸ Kement-se ne vo nemet ar penn-kentañ eus ar *gwentroù*. Neuze e vo kroget ennoc'h evit ho kwallgas hag ho lazhañ ; hag e vlot kasaet gant an holl bobloù en abeg d'am ano. ¹⁰ Neuze ivez kalz a gouezho ; en em werzhañ hag en em gasaat a raint an eil egile. ¹¹ Ha sevel a raio meur a fals-diouganer a douello kalz a dud. ¹² Ha dre ma vo kresket ar fallagriezh, e yenaio karantez lodenn vrasañ an dud. ¹³ Met an hini a gendalc'ho betek an diwezh, hennezh a vo salvet. ¹⁴ Aviel-mañ ar Rouantelezh a vo prezeget er bed a-bezh, da vezañ un testenij evit an holl bobloù. Ha neuze e teuio ar fin.

Distruj Jeruzalem. Mk 13, 14-18 ; Lk 21, 20-24.

¹⁵ « Pa welhot eta *euzhadur ar gwastadur*, en deus komzet anezhañ an diouganer Daniel, o ren e lec'h santel, — ra gompreno an nep a lenn — ¹⁶ neuze ra dec'ho d'ar menezioù ar re a zo er Judea ; ¹⁷ hag an hini a zo war an doenn, na ziskennet ket da gerc'hat ar pezh en deus en e di ; ¹⁸ hag an hini a zo er parkeier, arabat dezhañ dont endro da gerc'hat e vantell. ¹⁹ Mallozh d'ar gwragez a vo dougerezed ha d'ar re a vo magerezed en devezhioù-se. ²⁰ Pedit evit n'ho pezo ket da dec'hout er goañv na da zeiz ar Sabad !

²¹ « Rak bez'e vezo neuze un trubuilh ken bras ma

(15) Daniel 9, 27.

n'eus ket bet e bar abaoe penn-kentañ ar bed betek-henn, ha na vezo birviken unan eveltañ. ²² Ha mar ne vefe ket berraet an devezhioù-se, ne vefe saveteet den ; met en abeg d'ar re zibabet, e vint berraet.

Fin ar bed ha Donedigezh Mab an den. Mk 13, 19-31
Lk 21, 25-33.

²³ « Neuze, mar lavar unan bennak deoc'h : Amañ emañ ar Mesias, pe : Aze emañ, n'hen kredit ket. ²⁴ Rak sevel a raio fals-kristed ha fals-diouganerion : hag ober a raint burzhudoù bras ha traoù souezhus, gouest da douellañ zoken ar re zibabet, mar gellfe bezañ. ²⁵ Setu c'hwi roet kemenn deoc'h ! ²⁶ Mar lavarer deoc'h eta : setu eñ er gouelec'h, n'it ket er-maez ; setu eñ el lec'hioù kuzh, na gredit ket. ²⁷ Rak evel ma tarzh al luc'hedenn eus ar Sav-heol, ha ma par betek ar C'huzh-heol, evelse e vo *Donedigezh* Mab an den. ²⁸ E kement lec'h ma vez ar c'horf maro, eno en em vod bultured.

²⁹ Raktal goude an devezhioù doanius-se, e teñvalaio an heol, ne roio mui al loar he sklerijenn, e kouezho ar stered eus an neñv hag e vo stroñs en galloudegezhioù an neñvoù. ³⁰ Neuze ec'h en em ziskouezo en neñv arouez Mab an den, hag holl veuriadoù an douar a laosko gouelvanou, ha gwelout a raint *Mab an den o tont war goabrennoù an neñv*, leun a c'halloud hag a glod. ³¹ Ha kas a raio e aeled gant an drompilh vras hag e tastumint e zibabidi eus ar pevar avel, eus an eil penn d'egile d'an oabl.

³² « Sejaouit un hañvaladenn tennet eus ar wezenn-figez. Kerkent ma teu he skourroù da vezañ tener hag he delioù da sevel, e ouzoc'h emañ tost an hañv. ³³ Evelse pa welhot an holl draoù-se, gouezit emañ 'kichen an nor. ³⁴ E gwi-

(30) Sellout ouzh Daniel 7, 13-14.

(34) Ar re a veve en amzer hon Salver ne oant ket holl maro pa zeuas distruj Jeruzalem (bloavezh 70) a zo skeudenn da zistruj ar bed e fin ar c'hantvedoù. Koulskoude etre an eil hag egile e vo hir

rionez, m' hen lavar deoc'h, ne dremeno ket ar remziad-tud-mañ, ken na zegouezho an holl draoù-se. ³⁵ An neñv hag an douar a dremeno, va c'homzoù-me avat ne dremenint ket.

Beilhit ha bezit prest. Mk 13, 32-37 ; Lk 21, 34-38.

³⁶ « Evit ar pezh a sell ouzh an deiz hag an eur, hini ebet n'o anavez, nag aeled an neñv, nag ar Mab, hini ebet nemet an Tad e-unan. ³⁷ Evel ma c'hoarvezas en deizioù Noe, evelse e vezo en donedigezh Mab an den. ³⁸ Rak en devezhioù araok al Liñvadenn-veur, e tebred hag ec'h eved, e timeze an dud hag e timezent o bugale, ³⁹ betek an deiz maz antreas Noe en arc'h ; hag an dud ne ouezjont netra, ken na zeuas an dour-beuz o c'hasas holl gantañ ; evelse e c'hoarvezo ivez da zonedigezh Mab an den. ⁴⁰ Neuze, eus daou zen a vo er park, e vo kemeret unan ha lezet egile ; ⁴¹ eus diw vaouez a vo o valañ gant ar vrev, e vo kemeret unan ha lezet eben. ⁴² Bezit eta war evezh peogwir n'ouzoc'h ket peur e tle dont ho Mestr. ⁴³ Komprenit mat kement-mañ : ma ouezfe ar penn-tiegezh da bet eur e tle dont al laer, e taolfe evezh mat ha ne lezfe ket da doullañ e di. ⁴⁴ Bezit prest eta, c'hwi ivez, rak d'an eur na soñjit ket e teuo Mab an den. ⁴⁵ Piw a zo eta ar mevel feal hag evezhiek bet lakaet gant e vestr war dud e di da rannañ dezho ar boued en koulz ? ⁴⁶ Evurus ar mevel-se a vo kavet gant e vestr pa zistroio, o labourat evelse. ⁴⁷ E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, e jakaat a raio war e holl vadoù. ⁴⁸ Met, mar'd eo ur mevel fall a lavar en e galon : Dale a zo gant va Mestr da zont, ⁴⁹ ha mar en em laka da skeiñ gant e genvevelion, da zebriñ ha da evañ gant mezverion, ⁵⁰ e teuo mestr ar mevel-se d'an deiz n'emañ ket ouzh e c'hortoz ha d'an eur na oar ket,

an amzer, amzer ar broadoù (Lk 21, 34), evel ma lavar hon Salver, ma vo prezeget an aviel war an douar a-bezh. Diouganen a ra war un dro hon Salver an eil distruj hag egile.

⁵ hag e trailho anezhañ, hag e roio dezhañ lod e-touez ar bîlpoused, e-lec'h ma vo gouelvan ha skrignadegoù dent.

Hañvaladenn an dek gwerc'hez

25. 1 « Neuze e vo heñvel Rouantelezh an Neñvoù ouzh dek gwerc'hez a yeas, kemeret ganto o lampoù, war arbenn d'ar pried. 2 Pemp anezho a oa foll ha pemp a oa fur. 3 Ar pemp foll a gemeras o lampoù, hep degas bannac'h eoûl ganto. 4 Ar re fur avat, gant o lampoù, o devoa kemeret eoul en listri. 5 Evel ma talee ar pried da zont, ec'h en em lakjont holl da vorediñ ha da gousket.

6 « Hogen, e-kreiz an noz, e tarzh un hopadenn : Setu ar pried o tont, it d'e ziambroug. 7 Neuze, e savas an holl werc'hezeg hag e paramantjont o lampoù. 8 Met ar re foll da lavarout d'ar re fur : Roit dimp eus hoc'h eoul, rak hon lampoù a zo o vont da vervel. 9 Ar re fur avat a eilgerias : Gant aon na vefe ket awalc'h evidomp hag evidoc'h, it kentoc'h da di ar varc'hadourion da brenañ evidoc'h. 10 Met e-pad maz aent da brenañ e tegouezhas ar pried hag ar re a oa pare, a yeas gantañ d'ar sal-eured hag e voe prennet an nor. 11 Diwezhatoc'h e teuas ivez ar gwerc'hezeg foll o lavarout : Aotroù ! Aotroù ! digor dimp. 12 Hemañ a respontas dezho : E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, n'hoc'h anavezan ket. 13 Beilhit eta, pa n'ouzoc'h nag an *Deiz* nag an *Eur*.

Hañvaladenn an Talantoù

14 « Rak heñvel e vo an traoù ouzh un den en devoa ur veaj hir d'ober, a c'halvas e vevelion hag a fizias enno e vadoù. 15 Da unan e roas pemp *talant*, da un all daou, da un all unan, da bep hini hervez e c'halloud, ha raktal ez eas en hent. 16 An hini en devoa resevet pemp talant, a

(14) An *talant* a oa ur pouez bras a arc'hant pe aour, ur wir fortun anezhan e-unan.

yeas, o lakaas da dalvezout, hag a c'honzas ganto pemp all. 17 En hevelep doare, an hini en devoa resevet daou dalant a c'honzas ganto daou all. 18 An hini avat n'en devoa resevet nemet un talant hepken, a yeas d'ober un toull en douar, hag a guzhas ennañ arc'hant e vestr.

19 « Pell amzer goude e teuas endro mestr ar vevelion-se hag a reas dezho rentañ kont. 20 An hini en devoa bet pemp talant a dostaas hag a ginnigas dezhañ pemp talant all en ur lavarout : Aotroù, pemp talant az poa roet din, setu amañ pemp all en ouzhpenn a zo bet gonezet ganin. — 21 Mat eo, mevel mat ha feal, a lavaras e vestr dezhañ, peogwir out bet feal war un nebeut, e lakin ac'hanout mestr war ur c'halz ; deus e-barzh laouenidigezh da vestr. 22 An hini en devoa bet daou dalant a zeuas ivez hag a lavaras : Mestr, daou dalant az poa roet din, setu amañ daou all bet gonezet ganin. — 23 Mat eo, mevel mat ha feal, a lavaras e vestr dezhañ, peogwir out bet feal war un nebeut, e lakain ac'hanout mestr war ur c'halz ; deus e-barzh laouenidigezh da vestr.

24 « O tostaat d'e dro, an hini n'en devoa bet nemet un talant a lavaras : Aotroù, gouzout a raen ez out un den diaes, a ved el lec'h n'ac'h eus ket hadet hag a zastum el lec'h n'ac'h eus ket skuilhet. 25 Aon am eus bet, hag ez on aet da guzhat da dalant en douar ; setu eñ, restaol a ran dit kement a zo eus da beadra. 26 Respont a reas e vestr dezhañ : Mevel fallakr ha lezirek ! gouzout a raes e vedan el lec'h ne 'm eus ket hadet hag e tastuman el lec'h ne 'meus ket skuilhet. 27 Ret e vije bet dit eta kas va arc'hant d'ar banker, ha d'am distro am dije tennet va danvez gant astenn diwarnañ. 28 Tennit digantañ an talant-se hag hen roit d'an hini en deus dek. 29 Rak roet e vezo d'an hini en deus, hag e-leiz en devo, met digant an hini n'en deus ket e vezo lamet zoken ar pezh en deus. 30 Hag ar mevel didalvez-se, stlapit-eñ er maez en deñvalijenn ; eno e vezo gouelvan ha skrignadegoù-dent.

Ar Varn diwezhañ.

31 « Pa zeuio Mab an den en e *glod*, hag e holl aeled gantañ, ec'h azezo war e *dron a glod*. 32 Hag an holl bobloù o vezañ bodet dirazañ, e tispartio an eil re diouzh ar re all, evel ma tisparti ar mesaer an dañvadezed diouzh ar bouc'hed. 33 Hag e lakaio an dañvadezed en tu dehoù dezhañ hag ar bouc'hed en tu kleiz.

34 « Neuze e lavaro ar Roue d'ar re a vo a-zehoù dezhañ : Deuit, c'hwi ar re venniget gant va Zad, piaouit ar Rouantelezh bet aozet deoc'h abaoe penn-kentañ ar bed. 35 Rak naon am eus bet hag hoc'h eus roet din da zebriñ ; sec'hed am eus bet hag hoc'h eus roet din da evañ ; estren e oan hag hoc'h eus va degemeret ; 36 en noazh, hag hoc'h eus va gwisket ; klañv, hag ez oc'h deuet d'am gwelout ; er prizon, hag oc'h deuet betek ennon. 37 An dud reizh avat a responto dezhañ : Aotrou, peur hon eus ho kwelet naon deoc'h, hag hon eus roet deoc'h da zebriñ ; sec'hed deoc'h, hag hon eus roet deoc'h da evañ ? 38 Peur hon eus ho kwelet estren, hag hon eus roet degemer deoc'h ? en noazh, hag hon eus ho kwisket ? 39 Peur hon eus ho kwelet klañv pe er prizon, hag ez omp deuet davedoc'h ? 40 Hag e responto ar Roue dezho : E gwirionez, me hen lavar deoc'h, ken lies gwech m'hoc'h eus graet kement-se da unan eus va breudeur disterañ, eo din-me va-unan hoc'h eus hen graet.

41 « Neuze, o komz ouzh ar re a vezo a-gleiz dezhañ e lavaro : It pell diouzhin, tud villiget, it d'an tan peurbadus a zo bet aozet evit an Diaoul hag e Aeled. 42 Rak naon am eus bet ha n'hoc'h eus ket roet din da zebriñ ; sec'hed am eus bet ha n'hoc'h eus ket roet din da evañ ; 43 estren e oan ha n'hoc'h eus ket roet degemer din ; en noazh, ha n'hoc'h eus ket va gwisket ; klañv hag er prizon, ha n'oc'h ket deuet d'am gweladenniñ. 44 Neuze, int ivez, a lavaro dezhañ : Aotrou, peur hon eus-ni ho kwelet naon pe

sec'hed deoc'h, pe estren, pe en noazh, pe glañv, pe er prizon, ha n'hon eus ket ho skoaziet ? 45 Hag e responto dezho : E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, ken lies gwech n'hoc'h eus ket graet kement-se da unan eus ar re zisterañ-se, eo din-me va-unan n'hoc'h eus ket hen graet. 46 Hag ar re-mañ a yelo d'ar c'hastiz peurbadus hag ar re reizh d'ar vuhez peurbadus.

Ar Basion. Drouk-kuzul ar Sanhedrin. Mk 14, 1-2 ; Lk 22, 1-12.

26. 1 Hag e c'hoarvezas, echu gantañ an holl brezegennou-se, ma lavaras Jezuz d'e ziskibion : 2 « Gouzout a rit emañ ar Pask a-benn daou zevezh hag e vo gwerzhet Mab an den da vezañ kroazstaget. » 3 Neuze en em vodas Priñsed ar veleion hag Henaoured ar bobl, e palez ar Beleg-Bras, Kaifas e ano ; 4 hag e voe kuzul etrezo da bakañ Jezuz dre laer ha d'e lakaat d'ar maro. 5 « Arabat avat, emezo, e vefe e-pad ar Gouel, gant aon na savfe tousmac'h e-touez ar bobl. »

Fest Betania ha marc'had Judas. Mk 14, 3-11 ; Lk 22, 3-6 ; Yn 12, 1-8.

6 Evel m'edo Jezuz e Betania, e ti Simon al Lor, 7 e tostaas ur vaouez outañ, ganti ur podig alabastr leun a frond

(2) Ar Pask (Pasc'ha en arameeg a dalv : tremen, treiz), a oa gouel bras ar Yuzevion, o legas sonj pep bloaz eus an noz ma tremenas ael an Aotrou o lazhan mibion-henan Ejiptiz, ha ma tec'has kuit an Hebreed, da dremen en un doare burzhudus dre ar Mor Ruz er-maez eus dalc'h o enebourion. Lidet e vezo ar Pask gant loar-gann ar miz kentan (15-vet deiz miz Nisan). Met o vezan ma kroge an deizioù evit ar Yuzevion gant ar serr-noz, e oa eta d'ar 14 da noz e teraoue ar gouelioù. E-pad ur sizhun e kendalc'he. Ha dont a rae tud eus ar Bolestina a-bezh hag eus ar bed a-bezh ; ouzhpenn daou vilion a c'helled kontan en Jeruzalem en deziou-se.

(5) Ne gred ket ar Sanhedrin kregin e Jezuz en abeg d'ar bobl pa zeu Judas da brofan dezho un tu d'hen ober didrouz-kaer.

a briz bras, hag e-pad m'edo ouzh taol e skuilhas anezhañ war e benn. ⁸ O welout kement-se e savas droug en diskibion ma lavarjont : « Da petra 'dalv ur c'holl a seurt-se ! » ⁹ pa vije bet gallet gwerzhañ ker al louzoù-c'hwezh-vat-se, ha reiñ e briz d'ar beorion. »

¹⁰ Jezuz avat, merzet gantañ kement-se, a lavaras dezho : « Perak e rit poan d'ar vaouez-se ? Un oberenn vat he deus graet em c'heñver. ¹¹ Rak peorion ho po bepred ganeoc'h ; me avat n'ho po ket atao. ¹² P'he deus skuilhet ar frond-se war va c'horf, eo e sell eus va sebeliadur. ¹³ E gwirionez, m'hen lavar deoc'h, e kement lec'h ma vo prezeget an Aviel-mañ, dre ar bed holl, e vo danevellet en hec'h eñvor ar pezh he deus graet. »

¹⁴ Unan eus an Daouzek, Judas Iskariot e ano, a yeas neuze da gaout priñsed ar Veleion, ¹⁵ hag a lavaras dezho : « Pegement a fell deoc'h reiñ din hag e werzhin anezhañ deoc'h ? » *Tregont pezh arc'hant* a brometjont dezhañ. ¹⁶ Hag adal ar c'houlz-se e klaske un degouezh mat evit drouk-reiñ anezhañ.

Ar Goan diwezhañ. Mk 14, 12-31 ; Lk 22, 7-13 ; Yn 13, 21-30.

¹⁷ Da zeiz kentañ an *Dic'hóell*, e teuas an Diskibion da gaout Jezuz, da lavarout dezhañ : « E pelec'h e fell dif e vo aozet ganimp evidout pred ar Pask ? » ¹⁸ Respont a reas Jezuz : « It e Kêr, da di hemañ-henn, ha lavarit dezhañ : Ar Mestr a lavar : Tost eo va amzer, ober a rin ar Pask ez ti gant va diskibion. » ¹⁹ Hag e reas an diskibion ar pezh en devoa Jezuz gourc'hemennet dezho, hag ec'h aozjont ar Pask.

(7) Hervez doare-ober Marta ha Maria, e seblant Simon al Lor bezan kar da Lazar ha d'e c'hoarezed. N'eo ket ret kredin e vije Maria, c'hoar Lazar, ar bec'herez a gomz St Lukas diwar he fenn, 7, 36-50, rak Lukas a seblant komz eus traoù c'hoarvezet en Galilea, ha n'eo ket en Judea.

²⁰ Deuet an abardaez, en em lakaas ouzh taol gant e zaouzek abostol. ²¹ Hag e-pad ma tebrent, e lavaras : « En gwirionez, m'hen lavar deoc'h, unan ac'hanoc'h am gwerzho. » ²² Glac'haret bras e voent hag en em lakaas pep hini da lavarout dezhañ : « Ha me eo, Aotrou ? » ²³ Respont a reas : « An hini en deus lakaet e zorn ganin er plad, hennezh am gwerzho. ²⁴ Mont a ra kuit Mab an den, hervez ar pezh 'zo bet skrivet diwar e benn, met mallozh d'an den m'eo gwerzhet Mab an den gantañ ! Gwelloc'h e vije d'an den-se na vije bet ganet morse ! » ²⁵ Judas neuze, an hini a werzhe anezhañ, a respontas dezhañ : « Daoust ha me eo, Rabbi ? » — « Hen lavaret ac'h eus, emezañ. »

Sakramant an Aoter. Mk 14, 22-25 ; Lk 22, 15-20.

²⁶ Hag e-pad ar pred e kemeras Jezuz bara ; hag o vezañ lavaret bennoz, e rannas hag e roas anezhañ d'e ziskibion en ur lavarout : « Kemerit ha debrit, kement-mañ eo va c'horf. » ²⁷ Goude-se e kemeras ur c'hop, hag o vezañ rentet grasoù, e roas anezhañ dezho en ur lavarout : « Evit holl dioutañ, ²⁸ rak kement-mañ eo va gwad, *gwad ar gevredadurezh* nevez, skuilhet evit un engroez a dud, en distaal ar pec'hedoù. ²⁹ Hen lavarout a ran, ne evin mui diwar vremañ eus frouezh-se ar winienn, betek an deiz ma evin anezhañ nevez, a-gevret ganeoc'h, en Rouantelezh va Zad. »

En hent war du Getsemani. Mk 14, 27-31 ; Lk 22, 31-34 ; Yn 13, 36-38.

³⁰ Goude bezañ kanet psalmoù ar meulgan ez ejont da

(20) E-pad ar sizhun ma veze lidet Gouelioù ar Pask, ne zebre ar Yuzevion nemet bara dic'hóell. Deiz kentan an dic'hóell a seblant bezan aman ar 14 eus ar miz, ma voe fichet pep tra gant an diskibion a-benn gallout lidan gant an noz pred ar Pask. Rak gant serr-noz ar 14, e kroge evit ar Yuzevion deiz kentan ar sizhun santel, ar 15 a viz Nisan. Ar pred, hervez al Lezenn, a oa ennan : un oan, bara dic'hóell, louzoù c'hwerv ha gwin.

Venez an Olived. ³¹ Neuze Jezuz a lavaras dezho : « C'hwi holl fenoz a gavo ennon un abeg a bec'hed, rak skrivet eo : *Skeiñ a rin gant ar mesaer ha stlabezet e vo deñved an tropell*. ³² Met goude ma vin dasorc'het da vev, ez in en ho raok en Galilea. » ³³ Respont a reas neuze Pêr, o lavarout dezhañ : « Ha pa vefes un drouk-skoilh evit an holl, evidon-me ne vi morse. » ³⁴ Neuze Jezuz a lavaras dezhañ : « En gwirionez, m'hen lavar dit, en noz-mañ, araok d'ar c'hilhog kanañ, am dianzavi teir gwech. » ³⁵ Pêr a respontas : « Ha pa rankfen mervel ganit, da zianzav ne rin ket. » Hag an holl ziskibion a lavaras kement-all.

An tremenvan e Liorzh an Olived. Mk 14, 32-42 ; Lk 22, 39-46.

³⁶ Neuze ez eas Jezuz ganto d'ur c'henkiz anvet Getsemani, hag e lavaras d'e ziskibion : « Azeziñ amañ e-pad maz in pelloc'hik da bediñ. ³⁷ Hag o vezañ kemeret gantañ Pêr ha daou vab Zebedea, e teraouas tristidigezh hag anken da gregiñ ennañ. ³⁸ Lavarout a reas neuze dezho : « Doaniet eo va ene da vervel ; chomit amañ ha beilhit ganin. »

³⁹ Hag o vezañ aet un tammig larkoc'h, e kouezhas war e zremm o pediñ hag o lavarout : « Va Zad, mar gell se bezañ, ra bellaio diouzhin ar *c'halir*-mañ ! Koulskoude ra vo graet n'eo ket pezh a vennan, hogen pezh a vennez ! » ⁴⁰ Dont a reas goude-se da gaout e ziskibion, hag e kavas anezho kousket, ma lavaras da Bêr : « Evelse n'hoc'h eus ket gelllet beilhañ un eurvezh ganin ! ⁴¹ Beilhit ha pedit da chom hep bezañ tentet ; prim eo ar spered, met gwan eo ar c'horf. » ⁴² Evit an eil gwech ez eas larkoc'h hag e

(31) Zakaria, 13, 7.

(36) Getsemani a dalv gwaskell-eoul. Un domani kloz e oa, perc'hennet gant un diskibl da Jezuz. Eno e oa boaz Jezuz hag e ziskibion da chom da bedin, pa zistroent d'an noz, da Vetania.

pedas evel-henn : « Va Zad, mar ne c'hell ket ar *c'halir*-mañ tremen hep bezañ evet ganin, ra vezo graet da youl ! » ⁴³ Ha deuet a-nevez daveto, e kavas anezho kousket, rak bec'hiet e oa o daoulagad gant ar morgousk. ⁴⁴ O lezel a reas hag ez eas adarre da bediñ evit an trede gwech, o lavarout adarre an hevelep komzoù.

⁴⁵ Neuze e tistroas da gaout e ziskibion hag e lavaras dezho : « Bremañ e c'hellit kousket ha diskuizhañ ! Setu m'emañ tost an eur ma vo lakaet Mab an den etre daouarn ar bec'herion. ⁴⁶ Savomp ! Deomp ! Setu m'emañ tost an hini am gwerzh. »

Trubarderezh Judas. Mk 14, 43-52 ; Lk 22, 47-53 ; Yn 18, 1-11.

⁴⁷ Edo c'hoazh o komz pa zegouezhas Judas, unan eus an Daouzek, ha gantañ ur strollad niverus a dud, klezeier ha bizhier ganto, a oa bet kaset gant Priñsed ar Veleion hag Henaoured ar bobl. ⁴⁸ An trubard en devoa roet an arouez-mañ dezho : « An hini a bokin dezhañ, hennezh eo, krogit ennañ. » ⁴⁹ Ha kerkent, o tostaat ouzh Jezuz, e lavaras : « Salud, *Rabbi* ! » Hag e pokas dezhañ. ⁵⁰ Jezuz a lavaras : « Va mignon, evit petra out deuet amañ ? » Met neuze o tont davetañ e taoljont o daouarn war Jezuz, hag e krogjont ennañ. ⁵¹ Ha setu unan eus ar re a oa gant Jezuz, oc'h astenn e zorn, a dennas e gleze, hag o skeiñ war vevel ar Beleg-bras, a droc'has dezhañ e skouarn. ⁵² Jezuz neuze a lavaras dezhañ : « Lak endro da gleze en e feur ; rak ar re holl a gemer ar c'hleze, a varv dre ar c'hleze. ⁵³ N'hellfen ket, a gav dit, pediñ va Zad a gasfe din war an taol, ouzhpenn daouzek armead Aeled ? ⁵⁴ Penaos ahendall e teufe da wir ar Skriturioù, a lavar e lle an traoù degouezhout evelse ? »

⁵⁵ D'an ampoent-se e lavaras Jezuz d'an dud : « Deuet oc'h evel etrezek ul laer, gant klezeier ha bizhier d'am pakañ. Bemdez avat e vezen azezet en ho touez, o kelenn

en Templ ha n'hoc'h eus ket kroget ennon. ⁵⁶ Met kement-se a zo c'hoarvezet ma vo kaset da benn Skriturioù an Diouganerion. » Neuze e holl ziskibion e zilezas hag a dec'has kuit.

Jezuz e ti Kaifas. Mk 14, 53-65 ; Lk 22, 54 ; 63-71 ; Yn 18, 12-16 ; 19-24.

⁵⁷ Ar re o devoa kroget en Jezuz, a gasas anezhañ da di Kaifas, ar Beleg-meur, e-lec'h m'edo bodet ar Skribed hag Henaoured ar bobl. ⁵⁸ Pêr a heulias a-bell betek porzh ar Beleg-meur hag o vezañ aet e-barzh ec'h azezas gant ar vevelion da welout penaos ec'h echufe.

⁵⁹ E keit-se e klaske Priñsed ar Veleion hag ar C'huzul a-bezh, ur fals-testeni a-enep Jezuz, da c'hellout e gas d'ar maro ; ⁶⁰ ha ne gavent hini, daoust ma oa deuet kalz testoù faos. En diwezh e teuas daou, ⁶¹ hag a zisklerias : « Henezh en deus lavaret : Templ Doue a c'hellan diskar, hag en tri devezh e advesel. » ⁶² Neuze e savas ar Beleg-meur hag e lavaras dezhañ : « Ne respontez netra d'ar pezh a damall dit an dud-se ? » ⁶³ Jezuz avat a dave. Ar Beleg-meur da lavarout : « Da c'hourfediñ a ran en ano an Doue bev, da lavarout dimp ha te eo ar Mesias, Mab Doue. » ⁶⁴ Jezuz a lavaras dezhañ : « Hen lavaret ac'h eus ! Ouzhpenn-se m'hen lavar deoc'h ; a-vremañ e welhot *Mab an den azezet en tu dehoù d'an Holl-C'halloudeg hag o tont war goabrennoù an neñv.* » ⁶⁵ Neuze ar Beleg-meur a rogas e zilhaden en ur lavarout : « Komzoù enep-Doue en deus lavaret ! Hag ezhomm hon eus c'hoazh a destoù ? Emaoc'h o paouez klevout e gomz disakr ! ⁶⁶ Petra 'gav deoc'h ? » Respont a rejont : « Ar maro 'zo dleet dezhañ ! »

⁶⁷ Neuze e skopjont outañ war e zremm, hag e rojont dezhañ taolioù-dorn, pe lod-all javedadoù, ⁶⁸ en ur lavarout : « Diougan 'ta, Mesias, piw en deus skoet ganit ? »

(64) Sell. ouzh ar psalm 109, 1 ha Daniel 7, 13.

Nac'hadurioù Pêr. Mk 14, 66-72 ; Lk 22, 56-62 ; Yn 18, 26-27

⁶⁹ Pêr avat a oa azezet er-maez, er porzh, pa zeuas d'e gaout ur vatezh a lavaras outañ : « Te ivez a oa gant Jezuz ar Galilead. » ⁷⁰ Eñ avat a nac'has dirak an holl o lavarout : « N'ouzon ket petra 'fell dit lavarout. » ⁷¹ Met evel maz ae da gaout an nor, e voe gwelet gant ur vatezh all hag a lavaras d'ar re a oa eno : « Hemañ a oa gant Jezuz an Nazaredad. » ⁷² Nac'hañ a reas adarre, en un douadenn : « N'anavan ket an den-se. » ⁷³ Hag ur pennadig goude, e tostaas outañ ar re oa eno, a lavaras dezhañ : « Sur, te 'zo ivez eus an dud-se ; da zoare-komz a ziskleir ac'hanout. » ⁷⁴ Neuze e krogas da vallozhiñ ha da douiñ n'avave ket an den-se. Kerkent e kanas ar c'hilhog. ⁷⁵ Hag e teuas soñj da Bêr eus ar gomz en devoa lavaret Jezuz dezhañ : « Araok d'ar c'hilhog kanañ, az po va dianzavet teir gwech. » Hag aet er-maez e skuilhas daeroù c'hwerv.

Jezuz drouk-roet da Bilat ; dizesper Judas. Mk 15, 1 ; Lk 23 1 ; Yn 18, 28 ; Ober. 1, 16-20.

^{27.} 1 Deuet ar beure, en em vodas e kuzul holl Briñsed ar Veleion hag Henaoured ar bobl, a-enep Jezuz, evit e lakaat d'ar maro. » Hag o vezañ e liammet e tegasjont anezhañ da Bilat, ar gouarnour, d'e lakaat etre e zaouarn.

³ Judas neuze, an hini en devoa e werzhed, o welout e oa kondaonet, a gavas keuz, hag a zegasas endro an tregont pezh arc'hant da Briñsed ar Veleion ha d'an Henaoured, ⁴ en ur lavarout : « Pec'het am eus, o werzhañ gwad direbech », met respont a rejont dezhañ : « Petra 'ra se dimp ? Dit da welout ! » ⁵ Hag o teurel ar pezhioù arc'hant er Santual, e tec'has kuit hag ez eas d'en em grougañ.

(3) Abaoe maro Herodez-Arc'helaüs, c'hoarvezet en bloavezh 6, e oa renet ar Judea gant ur *prokurator roman*. Pons-Pilat a viras dek bloavezh ar garg-se (eus 26 da 36). Ar Prokurator ne blije ket dezhan bevan e Jeruzalem. Chom a rae e Kesaroia. Nemet gant ar gouelioù bras, dreist-holl gant gouelioù ar Pask, e pigne da Jeruzalem evit ur pemzek deiz bennak da virout na c'hoarvezfe un trouz bennak er bobl.

6 Priñsed ar veleion a zastumas an arc'hant hag a lavaras : « N'heller ket o lakaat en teñzor sakr, rak priz ar gwad ez int. » 7 Ha goude bezañ graet kuzul e prenjont ganto *park ar Poder*, evit beziadur an divroidi. 8 Setu perak e vez anvet ar Park-se « *Park ar gwad* » betek hizio. 9 Neuze e voe kaset da benn lavar an diouganer Yeremia : « Kemeret o deus an tregont pezh-arc'hant, priz an hini o deus bugale Israhel lakaet priz warnañ, 10 hag o roet o deus evit *park ar Poder*, evel m'en devoa gourc'hemennet din an Aotrou. »

Jezuz dirak Pilat. Mk 15, 2-5 ; Lk 23, 2-3 ; Yn 18, 29-38.

11 Dont a reas dirak ar Gouarnour, hag e c'houlennas ar Gouarnour outañ : « Te eo Roue ar Yuzevion ? » Jezuz a respontas : « Hen lavarout a rez. » 12 Met d'an tamalloù a rae outañ priñsed ar veleion hag an Henaoured, ne respontas netra. 13 Neuze e lavaras Pilat dezhañ : « Ne glevet ket pegement a draoù a damallont dit ? » 14 Met ne respontas da vann ebet, ken e oa souezhet bras ar Gouarnour.

Jezuz pe Barabba. Ar skourjezadur. Mk 15, 6-15 ; Lk 23, 13-25 ; Yn 18, 39 ; 19, 1.

15 Da geñver pep Gouel (Pask) e oa boaz ar Gouarnour da reiñ e frankiz d'ur prizoniad, an hini a c'houlennfe ar bobl. 16 Ur prizoniad brudet o devoa neuze, e ano Barabba. 17 Pa voe bodet ar bobl, e lavaras Pilat dezho : « Pe-hini a fell deoc'h e rofen e frankiz dezhañ, Barabba, pe

(8) En aramaeg e veze lavaret Hakeldamac'h, evel ma lennomp e testenn Oberoù an Ebestel, I, 19.

(9) An diougan-se en em gav kentoc'h e Zakaria II, 13-15, a gomz diwar-benn an tregont pezh-arc'hant. Yeremia avat a gomz eus ar Poder, hag eus ar park prenet, 18, 2 ; 19, 1-15 ; 32, 6-9.

(15) O klask en em zizober eus Jezuz, en devoa Pilat kaset anezhan da Herodez Antipas, roue ar C'halliles, o chom neuze e Jeruzalem. C'hwitet gantan war an tu-se e klask un doare all.

Jezuz a anver Mesias ? » 18 Rak gouzout a rae e oa dre warizi o devoa drouk-roet anezhañ.

19 E-pad m'edo azezet war e gador-varn, e kasas e wreg da lavarout dezhañ : « Na vo netra etrezout-te hag an den just-se ; rak gwall-dregaset on bet hizio em huñvreoù en abeg dezhañ. »

20 Met Priñsed ar veleion hag an Henaoured a lakaas e penn ar bobl gouleñn Barabba ha kas Jezuz d'ar maro. 21 O stagañ da gomz e lavaras dezho ar Gouarnour : « Pe-hini a fell deoc'h e leziñ da vont eus an daou-mañ ? » Respont a rejont : « Barraba. » 22 Ha Pilat dezho : « Ha petra 'rin eta eus Jezuz, an hini 'zo anvet Mesias ? » 23 Respont a rejont holl : « Ra vo kroazstaget ! » — « Peseurt droug en deus graet eta, emezañ ? » Krial a raent kreñvoc'h c'hoazh : « Ra vo kroazstaget ! » 24 Pilat o welout ne c'honeze tamm warno, hag e kreske an tous-mac'h, a gemeras dour, hag a welc'has e zaouarn dirak ar bobl, en ur lavarout : « Didamall on eus gwad an den just-se ; deoc'h-c'hwil da welout ! » 25 Hag ar bobl a-bezh da lavarout : « Ra vo e wad warnomp ha war hon bugale ! » 26 Neuze e lezas dezho Barabba en e frankiz ; ha goude bezañ skourjezataet Jezuz, e roas anezhañ dezho, da vezañ staget ouzh ar groaz.

Jezuz kurunet ha dismegañset gant ar soudarded. Mk 15, 16-20 ; Yn 19, 2-3.

27 Neuze soudarded ar Gouarnour o kemer Jezuz e porzh

(19) Ano gwreg Pilat o oa Klaodia Prokla ; hervez henlavoù e vije douet diwezhatoc'h d'ar Gristenlezh.

(26) Hervez ar c'hustum, e veze graet ar skourjezadur dirak ar bobl bodet war ar blasenn. Ur c'hasiz garv ha dismeganus e oa (miret evit ar sklaved). Diwisket dezhan e zihad e veze staget an den ouzh ur peul izel awalc'h, da ziskouez d'ar vourrevion e gein damgrommet. Skoet e veze outan gant skourjezadur-lêr, armet o flivad gant tammoù-plom. Hervez lezenn Roma ne oa niver ebet merket d'an taolioù ; ha da gredin ez eus e voe skoet kalz, pa felle da Bilat gant ar skourjezadur-se tenezañ ar Yuzevion, na gasent ket Jezuz d'ar maro.

(27) Kohortenn : rejimant soudarded roman, 5 pe 6 kant den ennan.

al lez-varn, a vodas endro dezhañ ar gohortenn a-bezh ;
 28 ha diwisket dioutañ e zilhad e taoljont warnañ ur vantell ruz-skarleg. 29 Plezhañ a rejont ur gurunenn-spern a lakajont war e benn, hag en e zorn dehoù ur raosklenn. Hag o plegañ o glin dirazañ e lavarent outañ dre c'hoaperezh : « Salud, roue ar Yuzevion ! » 30 Hag o skopañ outañ, e krogent er raosklenn hag e skoent ganti war e benn. 31 Goude bezañ e c'hoapaet evelse e tennjont digantañ ar vantell, ha goude gwiskañ dezhañ e zilhad, e kasjont anezhañ da vezañ kroaszstaget.

Jezuz war an hent ha lakaet ouzh ar groaz. Mk 15, 21-28 ; Lk 23, 26-34 ; Yn 19, 16-22.

32 Evel maz aent er-maez, e tegouezhas ganto un den eus Kurena, Simon e ano ; rediañ a rejont anezhañ da zougen kroaz Jezuz. 33 Hag o vezañ degouezhet el lec'h anvet *Golgota*, da lavarout eo Lec'h ar C'hlopenn, 34 e rojont dezhañ da evañ gwinn mesket gant bestl ; goude bezañ e danvaet, ne fellas ken dezhañ evañ. 35 Goude m'o devoe staget anezhañ ouzh ar groaz, e rannjont e zilhad kenetrezo, en ur dennañ ar sors warno. 36 Hag o vezañ azezet, e tiwallent anezhañ.

37 A-us d'e benn e lakjod ur skritell, o lavarout abeg e gastiz : « Hemañ eo Jezuz Roue ar Yuzevion. » 38 Ha war un dro gantañ e kroazstagjont daou laer, unan a-zehoù, hag un all a-gleiz dezhañ.

Jezuz e vervel war ar groaz. Mk 15, 29-37 ; Lk 23, 35-46 ; Yn 19, 25-30.

39 An dremenidi a gunujenne outañ hag en ur hejañ o fenn, 40 e lavarent : « Te hag a zistruj an Templ hag a

(33) Ar *Golgota* en em gave er-maez eus kêr, met lost-kenan d'ar mogerioù. Ne oa nemet un duhenn, meinek ha kras, kelc'hiek e doare ur c'hlopenn. Ac'hano hec'h ano. Al latin *Calvaria* a zo troidigezh *Golgota*. Ne oa ket ubel, un dek metr bennak.

adsav anezhañ en tri devezh, en em salv da-unan ! Mar'd out Mab Doue, diskenn diwar ar groaz ! » 41 Priñsed ar Veleion, gant ar Skribed hag an Henaoured a c'hoarzhe goap outañ en hevelep doare, hag e lavarent : 42 « Salvet en deus reoù all, ha n'eo ket barrek d'en em salviñ ! Mar'd eo roue Israhel, ra ziskenno bremañ diwar ar groaz hag e kredimp ennañ. 43 En em fiziet en deus en Doue : mar kar Doue anezhañ, dezhañ d'e zieubiñ bremañ, rak lavaret en deus : Me eo Mab Doue ! » 44 En hevelep doare e wallgomze outañ al laeron bet kroazstaget war un dro gantañ. 45 Adalek ar c'hwec'hvet eur (kreisteiz), teñvalijenn a c'holoas an douar a-bezh, betek an navet eur, (teir eur goude kreisteiz). 46 Ha war dro an navet eur, e c'har-mas Jezuz gant ur vouezh kreñv : « *Eli, Eli lamma sabac'h-tani*, da lavarout eo, *Va Doue, va Doue, perak hoc'h eus va dilezet ?* » 47 Ouzh e glevout, darn eus ar re a oa eno a lavaras : « O c'herve! Elia emañ. » 48 Ha kerkent unan anezho a redas da gerc'hat ur spoueenn, he c'hargas a winegr, ha lakaet anezhi e beg ur raosklenn, e roas dezhañ da evañ. 49 Met ar re all a lavare : « Lez 'ta ; gwelomp ha dont a raio Elia d'e saveteiñ. »

50 Hogen Jezuz o vezañ garmet adarre gant ur vouezh kreñv a rentas e ene.

Ar burzhudoù goude maro Jezuz. Mk 15, 38-41 ; Lk 23, 47-49.

51 Ha setu ma fregas e daou, gouel an Templ, eus an nec'h d'an traoñ ; an douar a grenas hag ar rec'hier a faoutas ; 52 ar beziou a zigoras ha meur a sant a oa o c'horf kousket enno, a zasorc'has da vev. 53 Hag o vont er-maez eus o beziou goude dasorc'hidigezh Jezuz, e teu-

(46) Psalm 21, 2.

(48) Da gompren aman jestr ar soudard eo ret dorc'hel sonj e lavaras Jezuz neuze : « *Sec'hed am eus* », hervez ma skriv St Yann 19, 28.

jont er gêr santel hag en em ziskouezjont da veur a hini. ⁵⁴ Ar c'hantener hag ar re a oa o tiwall Jezuz, o welout ar c'hren-douar hag ar pezh a c'hoarveze a voe strafuilhet-holl gant an aon, hag e lavarent : « En gwirionez, an den-mañ a oa Mab Doue ! » ⁵⁵ Bez' e oa eno ivez meur a vaouez hag a selle eus a bell, o devoa heuliet Jezuz adalek ar C'halilea, evit e servijout. ⁵⁶ En o zouez e oa Mari Vadalen, Mari mamm Jakez ha Jozeb, ha mamm mibion Zebedeas.

Jezuz lakaet er bez. Mk 15, 42-47 ; Lk 23, 50-56 ; Yn 19, 38-42.

⁵⁷ Deuet an arbadaez, e tegouezhas un den pinvidik eus Arimatea, Jozeb e ano, a oa ivez diskibl da Jezuz. ⁵⁸ Mont a reas da gaout Pilat hag e c'houlennas digantañ korf Jezuz. Neuze e roas Pilat urzh d'e reiñ dezhañ. ⁵⁹ Kemer a reas Jozeb ar c'horf hag e c'hronnas anezhañ en ul liñsel naet ; ⁶⁰ hen lakaat a reas er bez nevez en devoa toull er roc'h evitañ e-unan. Ha goude bezañ ruilhet ur maen-bras ouzh toull ar bez ez eas kuit. ⁶¹ Hag eno edo Mari Vadalen hag ar Vari all, azezet a-dal d'ar bez.

⁶² Antronoz, da lavarout eo an deiz goude an Aozadur, e teuas a-gevret Priñsed ar Veleion hag ar Farizianed da gaout Pilat, ⁶³ hag e lavarjont dezhañ : « Aotrou, soñj hon eus bet en deus lavaret an toueller-se pa oa bev c'hoazh : Goude tri devezh e tasorc'hin. ⁶⁵ Ro urzh eta da ziwall ar bez betek an trede deiz gant aon na zeufe e ziskibion da laerezh e gorf ha na lavarfen d'ar bobl : Dasorc'het eo eus a-douez ar re varo ; gwashoc'h eget an hini gentañ e ve an douelladenn diwezhañ-se. » ⁶⁵ Respont

(58) Lezenn Roma a roe aotre da gerent pe da vignoned ar c'hastizad da gaout e gorf mar goulennent anezhan.

(62) An deiz goude an Aozadur, da lavarout eo ar Sabad, ma ne veze ket labouret. D'ar gwener, deiz an Aozadur, e veze aozet pep tra, boued hag all, en arbenn d'ar Sabad.

a reas Pilat dezho : « Gwarded hoc'h eus : it, hen diwallit hervez ho soñj. » ⁶⁶ Mont a rejont eta hag e tiwalljont ar bez, o lakaat sielloù war ar maen ha soudarded war e dro.

An Dasorc'h. Mk 16, 1-8 ; Lk 24, 1-11 ; Yn 20, 1.

^{28.} 1 War Ierc'h ar Sabad, kerkent ha gouloù-deiz devezh kentañ ar sizhun, e teuas Mari Vadalen hag ar Vari all da welout ar bez. 2 Ha setu ma voe ur c'hren-douar bras : Ael an Aotrou a ziskennas eus an neñv, hag o tont e ruilhas ar maen kuit, hag ec'h azezas warnañ. 3 Heñvel e oa e neuz ouzh ul luc'hedenn, hag e zilhad a oa gwenn 'vel an erc'h. 4 Ouzh e welout e voe spontet-holl ar warded hag e teujont da vezañ evel tud varo. 5 An Ael avat o komz ouzh ar maouezed a lavaras : « C'hwi n'ho pet ket aon, rak gouzout a ran e klaskit Jezuz a zo bet staget ouzh ar groaz. 6 N'emañ ken amañ. Dasorc'het eo evel m'en devoa lavaret. Deuit ha gwelit al lec'h ma oa bet astennet ennañ. 7 Hag it buan da lavarout d'e ziskibion ez eo dasorc'het eus a-douez ar re varo, ha setu maz a en ho raok d'ar C'halilea. Eno e welhot anezhañ. Setu c'hwi roet kemenn deoc'h ! »

⁸ Ha kerkent, o vezañ aet er-maez eus ar bez gant aon ha levenez vras, e redjont da gas ar c'heloù d'an diskibion.

⁹ Ha setu m'en em ziskouezas Jezuz dirazo, a lavaras dezho : « Salud ». Tostaat a rejont hag e pokjont d'e dreid o stouñ dirazañ. ¹⁰ Neuze e lavaras Jezuz dezho : « N'ho pet ket aon. It da gemenn d'am breudeur, mont d'ar C'halilea ; eno eo am gwelint. »

Gaouierezh ar veleion.

¹¹ E-pad ma oant gant o hent, e teuas e Kêr darn eus ar

(1) Da lavarout eo gant sav-heol ar sul. Evit ar Yuzevion e kroge ar sizhun gant ar sul, ar sabad (ar sadorn) o vezan an deiz diwezhan.

warded da gemenn da Briñsed ar veleion kement a oa c'hoarvezet. ¹² Ar re-mañ, graet kuzul gant an Henaoured, a roas kalz arc'hant d'ar soudarded, ¹³ o tiskleriañ dezho : « Lavarit ez eo deuet e ziskibion e-pad an noz, hag o deus laeret anezhañ e-pad ma oac'h kousket. ¹⁴ Ha ma teu ar gouarnour d'hen gouzout, e tisplegimp dezhañ hag e lakaimp ac'hanoc'h didamall ». ¹⁵ Int eta, o vezañ kemeret an arc'hant, a reas evel ma oant bet kelennet. Hag aslavaret e vez ar vrud-se e-touez ar Yuzevion betek bremañ.

Emziskouez Jezuz d'e ebestel. O c'hasidigezh dre ar bed-holl.

¹⁶ An unnek diskibl a yeas en Galilea war ar menez en deyoa Jezuz merket dezho. ¹⁷ Hag ouzh e welout ec'h azeuljont anezhañ, int hag a oa bet amgredik. ¹⁸ Jezuz a dostaas hag a lavaras dezho : « Pep galloud a zo bet roet din en neñv ha war an douar. ¹⁹ It eta, kelennit an holl vroadoù, ouzh o badeziñ en ano an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel, ²⁰ o teskiñ dezho derc'hel da gement tra am eus gourc'hemennet deoc'h. Ha setu m'emaon ganeoc'h bemdez betek diwezh ar bed ».

